

Hatvanéves a Szovjet Baráti Társaságok Szövetsége

A Szovjet Baráti Társaságok Szövetsége megalakulásának 60. évfordulója alkalmából pénteken a Hazafias Népfrent Országos Tanácsa és a szocialista országok Budapesten működő kulturális és tájékoztató központjai ünnepi megemlékezést tartottak a Szovjet Kultúra és Tudomány Házában.

Az évforduló alkalmából a népfrent székházában Pozsgay Imre, a Hazafias Népfrent Országos Tanácsának főtitkára fogadta Ivan Baggyult, a Szovjet Baráti Társaságok Szövetségének magyarországi képviselőjét, és átadta a két nép közötti barátság elmélyítése érdekében kifejtett munkája elismeréseként a szövetségnek adományozott A Népek Közötti Barátság Fejlesztéséért Emlékplakettet. (MTI)

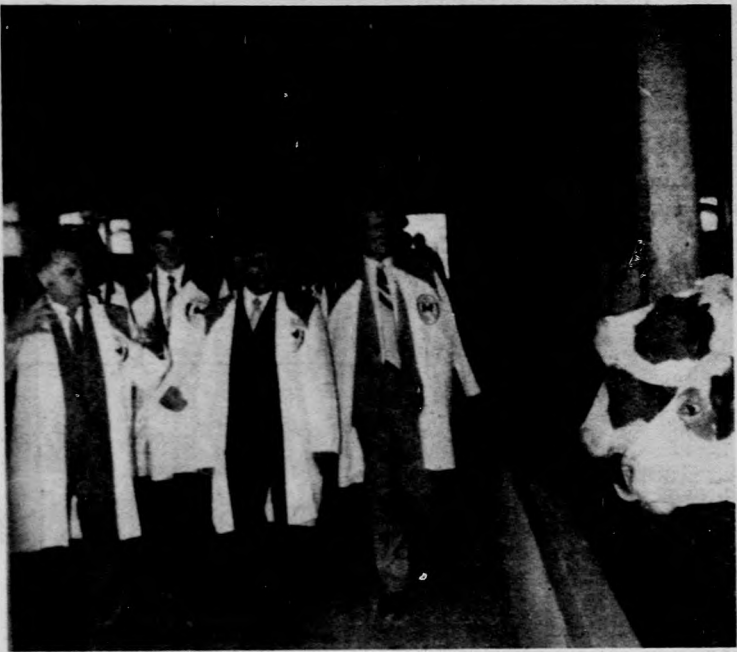
Látogatás Herceghalmon és a MEDICOR-ban

Suharto elnök pénteki programja

Vidéki látogatással kezdte pénteki programját Suharto indonéz elnök, aki Losonczy Pál, az Elnöki Tanács elnöke meghívásának eleget téve tartózkodik hazánkban. A délelőtti órákban a Herceghalmi Kísérleti Gazdaság életével ismerkedett az államfő, a látogatásra elkísérte Losonczy Pál, valamint Veress Péter külkereskedelmi miniszter és Nagy Gábor külügyminiszter-helyettes is.

A Pest megyei mezőgazdasági üzemben Villányi Miklós mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszteriumi államtitkár, illetve a megye és a gazdaság vezetői köszöntötték a vendégeket. Góg Mátyas igazgató tájékoztatást adott a mintegy ötezer hektáron gazdálkodó nagyüzem tevékenységéről, a hétszáz dolgozó munkakörülményeiről. A növénytermesztésben és az állattenyésztésben egyaránt élenjáró kísérleti gazdaság — a nagyszámú diplomás szakember munkájának is köszönhetően — eredményes évet zár idén is: 1200 hektáros búzaföldjéről hektáronként hat tonna termést takarítottak be. A kukoricatermesztéssel is dicsekedhetnek a herceghalmiak, mert várhatóan hektáronként 7-8 tonna terményt szállítanak be a magtárakba. Ezenkívül többféle illóolajnövényt is szüretelnek.

Tekintélyes ágazat az üzemben az állattenyésztés: mintegy 2400 szarvasmarhát gondoznak itt. A tejhozam — állatonként — 6200 liter körül. A sertésüzemben 15 ezer malacot és hizott nevelnek. Az állattartáshoz takarmánykeverő üzemet is

A vendégek a szarvasmarhatelepen

létesítettek. Az innen kikerülő évi 40 ezer tonna takarmánytáp, s a mintegy 20 ezer tonna premix jelentős részét különböző mezőgazdasági üzemek, kisállattenyésztők és szakcsoportok vásárolják meg.

A herceghalmiak jó kapcsolatokat alakítottak ki a különféle gazdaságokkal, s tagjai számos növénytermelési és állattenyésztési rendszernek. Kísérleti gazdaságként, széles körű együttműködést teremtettek az ország más mezőgazdasági nagyüzemeivel, s azok legújabb módszereiket hasznosítják.

A vendégek a tájékoztató után megtekintették a takarmánykeverő üzemét, a gazdaság ágazatainak ered-

ményeit tükröző bemutatótermet, valamint a szarvasmarhatelepet. A házigazdák útközben bemutatták a közelmúltban átadott, a helybeliek támogatásával épített új négy tantermes általános iskolát, valamint az óvodát, amelyben a település valamennyi kisgyermekének elhelyezését megoldották.

Suharto elnök elismerően szólt a látottakról. A vendéglátókkal beszélgetve elmondta: Indonézia is agrárjellegű ország, fejlesztési programjának középpontjában a mezőgazdaság modernizálása áll. A termelés többnyire még hagyományos módszerekkel történik, el- képzelseik szerint azonban

(Folytatás a 2. oldalon)

Lázár György és kísérete hazaindult Japánból

Kiotó, Tokió, 1985. szeptember 20. (MTI) — Az egykori császári főváros, a festői szépségű Kiotó nevezetességeivel és egy modern képmagnó-összeszerelő üzemmel ismerkedett péntek délelőtt, japáni látogatásának zárónapján Lázár György.

A másfél millió lakosú Kiotó több mint egy évezreden át —794 és 1869 között— volt Japán fővárosa, civilizációjának központja. Történelmi, vallási és kulturális emlékeivel ma is Japán első számú idegenforgalmi látványossága. Megtekintését a japán vendéglátók azért iktatták be a Minisztertanács elnököknek programjába, amelynek hivatalos része tulajdonképpen csütörtök este már befejeződött.

Lázár György és a kíséretében levő személyiségek utja először a Kiotóban található mintegy 1600 buddhista templom legszebbikehez, a természeti és emberi alkotóerő mesteri egységéből született Kijomizu templomhoz vezetett. A Higasijama hegy oldalába telepített templomot 798-ban alapították.

A Kijomizu templom megtekintése után a japán építészeti egy másik kiemelkedő szépségű alkotásához, a Kacura császári palotához kalandult Lázár Györgyöt és kíséretét. A magyar vendégek nemcsak a XVII. században létesített főépületben, hanem az épületet szegélyező csodálatos kertben és tóban, valamint a tó körül épített számos teaházban is gyönyörködtek.

Ezt követően a Kacura folyó tölcsös partján található Tenrjudzsi templomhoz vezetett az út, ahol Tahara Szudzi főpap üdvözölte Lázár Györgyöt és a kíséretében levő személyiségeket.

A négynapos japáni látogatás utolsó eseményeként Lázár György és kísérete a világ egyik legnagyobb elektronikai gyártójának számító Macusita Elektronikai Művek ka-domai képmagnó-összeszerelő üzemét tekintették meg. A ka-domai gyár Japán második legnagyobb városa, Oszaka határában található, a Kiotótól Oszakáig vezető utat Lázár György és kísérete gépkocsikkal tette meg.

Lázár György pénteken, négynapos hivatalos látogatásának befejeztével elutazott Japánból.

A Minisztertanács elnöke és kísérete a Macusita Elektronikai Műveknél tett látogatás után az oszakai nemzetközi repülőtérre hajtatott, ahol a MALEV különrepülőgépe várakozott.

Lázár György búcsúztatására az oszakai repülőtéren megjelentek Isii Toru protokollfőnökkel az élen a japán külügyminisztérium magas rangú képviselői, és ott volt Szarka Károly, hazánk tokiói nagykövete is.

A TU-154-es kőllőgép helyi idő szerint péntek délután 16 órakor — magyar idő szerint reggel 9 órakor — szállt fel az oszakai repülőtér betonjáról.

Lázár György és kísérete — Horn Gyula külügyi, Török István külkereskedelmi államtitkár, Bánysz Rezső államtitkár, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke, Beck Tamás, a Magyar Kereskedelmi Kamara elnöke és Székács Imre, a Magyar-Japán Gazdasági Klub magyar társelnöke — szombat este érkezik haza.

Fokozódó érdeklődés a BNV iránt

SAJTÓTÁJÉKOZTATÓ A VÁSÁRVÁROSBAN

Az Ipari Minisztérium és a Hungexpo vezetői a kőbányai vásárvárosban közös sajtótájékoztatót tartottak a szeptember 27-én nyíló őszi BNV előkészületeiről, céljairól, a várható látványokról.

Kőrösvölgyi László, a Hungexpo vezérigazgatója elmondta: csaknem 1800 kiállító vesz részt az őszi BNV-n, s az évek óta tartó élénk érdeklődés jelzi, hogy a szocialista, a fejlett tőkés és a fejlődő országok vállalatai egyaránt fontosnak tartják részvételüket a fogyasztási cikkek budapesti se-regzemléjén. A vásáron összesen 42 ország, továbbá Hongkong és Nyugat-Berlin vállalatai állítanak ki. A tavalyihoz képest 31 százalékkal gyarapodott a szocialista kiállítók száma. Első ízben lesznek láthatók a vásárvárosban a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság termékei, s több évi szünet után jelentkeznek ismét a román, spanyol és thaiföldi kiállítók.

A Szovjetunióból az elmúlt évinél kétfelével több, 16 kiállító érkezik. A hagyományos önálló bemutatót a Szovjetunió köz-társaságai közül ezúttal a Tadzsik SZSZK rendezi, bemutatva könnyűiparának teljes választékát. A korábbinál lényegesen nagyobb kiállítási területet igényelt az NSZK és Japán is.

Jól bevált gyakorlat, hogy a vásáron ki-állított termékek árucsoportonként tekint-hetőek meg. A tavalyihoz képest azonban jelentősen változtak az arányok: 83 száza-lékkal nagyobb területen láthatók a jármű-vek, több a háztartás-vegyipari cikk és a kozmetikai termék, a bútort és a lakástex-til, kevesebb azonban a textilruházati ter-mék.

A vásárral egy időben ötödik alkalom-mal rendezik meg az Interplayexpo kiállítást, amelyre az ifjúság éve alkalmából Európa minden országából és a tengeren-túlról is várnak vendégeket. A magyar ki-állítók közül önálló bemutatóval jelentkezik a Rubik-stúdió. Ugyancsak a vásárral egy időben rendezik a Csináld magad barkács-kiállítást, amelyen 98 hazai vállalat vesz részt, de külföldről mindössze egy kiállító jelentkezett.

A látogatók régi igénye, hogy megvehes-sék mindazt, ami az árubemutatókon meg-tetszik. A mintamodellek kivételével a ter-mékek jelentős részét ezúttal a vásár ter-ületén 16 ipari és 28 kereskedelmi vállalat árusítja, a Domus bútoraiba pedig előjegy-zést vesznek fel.

A vezérigazgató vegezetül felhívta a fi-gyeimet: ha a vállalatok az eddigi gyakor-lattól eltérően érdemi, tárgyalóképes mun-katársakat állítanak a pavilonok standjai-ra, bizonyára több üzleti hasznot hozna számukra az őszi BNV.

Szabó Imre ipari miniszteriumi államtit-kár elmondta: az őszi BNV-n részt vevő ha-zai vállalatok és szövetkezetek termékei bi-zonyítják, hogy iparunk eleget tud tenni a piac igényeinek, képes a termékszerkezet korszerűsítésére, az áruválaszték bővítésére, különösen így van ez a ruházati iparban és a gépipar egyes, fogyasztásra szánt cikkei-vel. Az ágazat célja — s ezt példázta a ki-állított gépipari termékek sora is —, hogy a nemzeti jövedelem egyszázalékos növekedé-séhez elegendő legyen 0,4 százalékos en-ergiaigény-növekedés. Az anyag- és energia-takarékos termékek közül újdonság a Haj-dúsági Iparművek folyékony mosószerrel működő mosóautomatája, amelyet az Egye-sült Vegyi Művekkel közösen fejlesztettek ki. Ugyancsak az energiatakarékosság jegyé-ben készült az azonos térfogat mellett 18-20 százalékkal több hő sugárzására képes lap-radiátor, és az átlólyo rendszerű, 150-200 literes, hatásosabb hőszigetelésű vízmelegi-tő-család, amelyek hővesztésége 30-40 szá-zalékkal kisebb a korábbi típusokénál. A ruházati ipar termelése a hazai fogyasztás 80-85 százalékát fedezi, a kiállított termé-kekre a nagyfokú piacerékenység jellemző. A ruházati ipar bemutatójának kiemelkedő része kilenc vállalat közös kötőipari ki-állítása, amely a vállalatok együttműködését példázta. A kiállítás az éjjeli-nappali öltöz-ködés, a szabadidő- és sportruházat, vala-mint a mindennapi viselet darabjait tartal-mazza. A közös kiállítást a Budapesti Haris-nygyár, a Békéscsabai Kötőtárgyár, a Budapesti Finomkötőtárgyár, a Debreceni Kötőtárgyár, a Glovita, a Habselyem, a Hódiköt, a Magyaróvári Kötőtárgyár és a Senior rendezi, a Magyar Divat Intézet köz-reműködésével. Fejlődött a cipő-, csizma-, és bőrruházati kínálat is, a szabadidő- és sport-lábbelikből, valamint az elegáns modellek-ből a gyárak szélesebb választékot kínálnak a tavalyinál.

A műanyag-feldolgozó ipar újdonságai kö-zül az államtitkár kiemelte a Tisza Vegyi Kombinat hőformázással gyártott polipropi-lén pohárcsaládját. Ezek minősége, áruvédő képessége jobb, mint az eddigi import alap-anyagból gyártott hasonló termékeké.

EMLEKEZÉS ECSEDI ISTVÁNRA, VETÉLKEDŐK KIÁLLÍTÁSOK, FILMVETÍTÉSEK,

Vasárnap kezdődik az idej múzeumi és műemléki hónap

Az idej esztendőben a megszokottnál korábban, már szeptember végén meg-kezdődnek a múzeumi és műemléki hónap esemé-nyei. Az indítéka ennek el-sősorban a jeles néprajz-tudós, a Déri Múzeum első igazgatója, Ecsedi István születésének 100. évfordu-lója. Az ünnepségsorozat nyitó eseménye a szeptem-ber 22-i, vasárnap délelőtt 11 órakor a Déri Múzeum-ban megnyíló, szűrőket, szűrőhímzéseket bemutató kiállítás lesz. Ezt követően kiemelt programja a mú-zeumi és műemléki hónap-az a szeptember 26-án és 27-én tartandó tudományos emlékülés. A Déri Múzeum dísztermében 11.30-kor kezdődik a tanácskozás, s hivatalosan egyúttal a hó-nap megnyitója is ekkor lesz. A tudományos ülésen előadásokat tart dr. Balogh István, dr. Szabadfalvi Jó-zsef, dr. Verga Gyula, dr. Szilágyi Miklós, dr. Ujváry

Zoltán és dr. Olsvai Imre. Szeptember 27-én délelőtt 10 órakor a hortobágyi Kadarc csárdánál felavat-ják Ecsedi István emléktábláját, ezt követően pe-dig dr. Balassa Iván, a Ma-gyar Néprajzi Társaság el-nöke megnyitja a hortobá-gyi Pásztor-múzeum új ál-landó kiállítását.

Tallózva a múzeumi és műemléki hónap gazdag programjában, emeljünk ki néhányat:

Október 4-én, pénteken 18 órakor a Medgyessy Fe-renc emlékmúzeumban a Művészsporttrék sorozat első kiállításaként nyílik meg Maróti János debreceni származású szobrászmű-vész kiállítása. Október 13-án, vasárnap 11 órakor a Déri Múzeum 1983-85. kö-zötti új képzőművészeti tárgyait mutatják be. Ok-tóber 14-én, hétfőn 17 óra-kor az irodalmi múzeum-ban a nyolcvanéves Gy. Szabó Béla tiszteletére nyí-

lik kiállítás. Október 15-én, kedden 12 órakor a megye Boicskai-emlékhelyein lesz-nek koszorúzási ünnepsé-g. Október 18-án, pénte-ken 14 órakor a hajdúszo-váti műemlékileg helyreál-ított XVII. századi temp-lomerődfalat adják át. Ok-tóber 24-én, csütörtökön 15 órakor a hadháztéglási Föld-i János-emlékházban a Hortobágy madárritkasá-gai címmel nyílik kiállítás dr. Radó András hagyaté-kából. Október 25-én, pént-eken 16 órakor a püspök-ladányi Karacs Ferenc Múzeumban megyei honis-mereti és helytörténeti ki-állítást nyílik. Október 26-án, szombaton 10.30 óra-kor numizmatikai konfe-rencia kezdődik a XVI-XVII. századi magyar pénzverésről és nemesfém-bányászatról. Egyúttal a Déri Múzeum numizmati-kai anyagából kiállítás is nyílik.

R 20.,
A
or
JÁRÁS:
san me-
ült idő.
zél nap-
hánfúlon
ban né-
ileg köd
agasabb
24-29
TASOK
EDDIG:
6 felhő-
g északi
bb zá-
b haj-
-15 fok
agasabb
22-27
Jelentős
5 mm)
szág te-
án vár-
n.
AR
előtt, 1900.
ett Győ-
mberében
Csukás
akadé-
és nem-
váló tu-
gyaróvári
az állat-
budapes-
zte. Elő-
ttenyész-
munka-
ceni (pal-
kadémia,
llatorvosi
évékeny-
ött meg-
örzést, s
yar-tarka
t létesí-
az ütőd-
nemzet-
szaktékin-
dományos
ágyar és
az ál-
minden
elősegít-
orlati fej-
ünkát: A
enyészté-
ányozása,
Baromfi-
th klub-
a nyár
fesztivál-
központ
oművész
ja.
központ
Szinnáz
n Furcsa
ak bemu-
gyvtár ol-
nozási le-
n.
művelődési
ty király
odásoknak
g
feketkő-
a Me-
nagymá-
mindin-
keletkező
340 ezer
állítástát
er tonná-
mennyire
tikettyár
hogy fo-
zalek fő-
könyvel-
ködik az
k, amely
sbé töré-
árt.
YEK
rendelői-
telefonszám
Tömcsváry
16 C. Te-
et, hogy
szeptem-
a teli idő-
ük, ebben
ek fel a
6, ahol
rendezéink
Debrecen-
dó V. (x)
ebrecen,
Felelős
forint -

Suharto elnök pénteki programja

(Folytatás az 1. oldalról)

mind több termelésnövelő technológiát alkalmaznak majd. A mostani magyarországi látogatás jó lehetőséget nyújt arra, hogy az e téren szerzett gazdag tapasztalatokat otthon hasznosítsák a termelés fejlesztésében.

Suharto elnök programja Budapesten a MEDICOR Művek központjában folytatódott. A gyár bejáratánál Kapolyi László ipari miniszter fogadta a Losonczy Pál társaságában érkező vendéget. *Martos István* vezérigazgató röviden ismertette az orvosi berendezéseket gyártó nagyüzem tevékenységét. A kilenczser dolgozó munkájával elkészülő termékek 70 százalékát exportálják, ezek ma már mintegy hatvan országban teszik könnyebbé a gyógyítást. Az utóbbi évtizedekben Ázsia, Afrika, Latin-Amerika országokban is jelen van a MEDICOR, amely többek között verellató és mentőszolgálatok, anya- és csecsemővédő rendszerek szervezésére és szállítására szakosodott. A vállalat nevéhez világszerte több mint száz egyetemi kórház és klinika létrehozása fűződik.

A gyár kapcsolatai az utóbbi években Indonéziával jelentősen fejlődtek, s

mint ahogy ezt Suharto elnök megerősítette: bizonyos területeken a közeljövőben az együttműködésben rejli további lehetőségek aknazható ki. A 160 millió lakosú távol-keleti országban nagy erőfeszítéseket tesznek az állami egészségügyi hálózat fejlesztéséért. Az ötezer közegészségügyi központ mellé tartományi kórházakat és oktató klinikákat szándékoznak létrehozni. E célok megvalósításához a gyógyító berendezések előállításában élenjáró országok segítségét kívánják igénybe venni. Az indonéz elnök közölte: az indonéz partnerek készek arra is, hogy a MEDICOR segítségével országuk területén gyártó és rendkívül fontos eszközöket.

Az indonéz államfő végzetül a bemutatóteremben megtekintette a nagyüzem gyártmányait.

A látogatáson részt vett *Debreceeni István*, hazánk djakartai és *Kasman Pahala Haodjahan Siahan*, az Indonéz Köztársaság budapesti nagykövete is.

Este Suharto elnök és felesége Losonczy Pál és felesége társaságában megtekintette a Magyar Néphadsereg művészegyüttesének műsorát a Magyar Néphadsereg művelődési házában. (MTI)

Várkonyi Péter New Yorkba utazott

Pénteken elutazott Budapestről Várkonyi Péter külügyminiszter, aki az ENSZ közgyűlésének 40. ülészakán részt vevő magyar küldöttséget vezeti. (MTI)

Befejeződtek a magyar napok Kijevben

Kijevben, az Ukrán SZSZK fővárosában pénteken befejeződtek a magyar gazdasági és műszaki napok. A magyar és a szovjet kereskedelmi kamara által közösen szervezett ötnapos rendezvény hazánk gazdasági eredményeinek megismertetését szolgálta.

Befejeződött a nemzetközi matematikuskonferencia

Pénteken, szeptember 20-án délelőtt befejeződött a Debrecenben megtartott ötnapos nemzetközi matematikuskonferencia. A DAB-székében rendezett utolsó plenáris ülésen *Kovács László*, a szervezőbizottság tagja foglalta össze a szakmai tapasztalatokat, majd *dr. Buzási Károly*, a szervezőbizottság elnöke mondott zárót. A tanácskozáson negyvenöt előadás hangzott el. A konferencián hetvenkét matematikus vett részt, nagy tekintélyű külföldi tudósok jöttek el Debrecenbe. Résztvételük jelzi, hogy változatlanul nagy a tekintélye a magyar algebrakutatásnak, amelynek olyan képviselői voltak, mint *Revény László*, *Szele Tibor* és *Kerész András*. Az elhangzott referátumok a csoportelmélet legújabb eredményeit öszegezték.

Befejeződött a közgazdászhat

A gazdasági növekedés gyorsítása nem indokolt

Pénteken délután a Technika Házában befejeződött a XVII. közgazdászhat. *Antal László*, a Pénzügykutatási Intézet igazgatóhelyettese tartott előadást a gazdaságirányítás fejlesztésének időszerű kérdéseiről. Bevezetőjében hangsúlyozta, hogy nincsenek egyértelmű receptek a következő évekre. Iránymutató, minden körülmények között érvényes perspektíva nélkül, a gyors pályakorrekcióra készen kell vezérelni a gazdaságot.

Az eddig megvett út tapasztalatait elemezte az előadó utalt arra, hogy világszerte elismerést váltott ki az 1979 óta végrehajtott gyökeres fordulat: az import radikális mérséklése, a belső felhasználás korlátozása. A gazdasági egyensúly megteremtése érdekében tett kényszerlépések minősítették az export erőltetését (aminek a gazdaságtalan export növekedése nemkívánatos kísérő jelensége) és az importkorlátozást (ami egy bizonyos határon túl dezorganizálja a termelést).

A pillanatnyi helyzet elemzését illetően *Antal*

ELHUNYT TÓTH DEZSŐ

Mély megrendüléssel tudatjuk, hogy Tóth Dezső művelődési miniszterhelyettes, irodalomtudós, az MTA levelező tagja, életének 60. évében, szeptember 19-én szívroham következtében váratlanul elhunyt. Személyében a magyar kulturális élet kiemelkedő képességű vezetőjét veszítette el, aki évtizedek óta áldozatos munkával szolgálta a szocialista művelődés ügyét.

Temetéséről később intézkedünk.

MŰVELŐDÉSI MINISZTERIUM
az MSZMP KB tudományos, közoktatási és kulturális osztálya
MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIA

Tóth Dezső művelődésügyi miniszterhelyettes 1925. november 2-án született Budapesten. Bölcsész diplomájának megszerzése után 1951-től a budapesti egyetem magyar irodalomtörténetét tanította. Mindenekelőtt múlt századi irodalmunkkal foglalkozott. Kiemelkedő jelentőségű *Vörösmarty Mihályról írott monográfiája*, amellyel kandidátusi fokozatot is szerzett. A régebbi magyar irodalom kutatása mellett szenvedélyes érdeklődéssel fordult a kortársi irodalom felé: közzétett *formálótanulmányai*, kritikái megbízható mércéjűvé váltak a hatvanas években fellendülő irodalmunknak. E tevékenységének egyik elismerése volt az 1964-ben neki ítélt *József Attila-díj*.

Alapos emléleti felkészültség birtokában mind jelentősebb feladatokat vállalt az irodalmi és kulturális élet irányításában. 1960-tól a *Magvető Kiadó* irodalmi vezetője volt, majd beavastották a Magyar Írók Szövetsége titkárságába és két évig a szövetség párttitkáraként tevékenykedett. 1964-től az MSZMP Központi Bizottságának munkatársa, 1970-től a művészeti kérdésekkel foglalkozó alosztály vezetője lett. A Minisztertanács 1977-ben kulturális miniszterhelyettesé nevezte ki.

Közéleti tevékenysége mellett mindvégig folytatta tudományos kutató munkáját is, amelynek értékét elismerve az MTA 1979-ben levelező tagjai sorába választotta. A legutóbbi negyedszázad irodalom- és művelődéspolitikai elemzéseiben, a kulturális, a művészeti életre vonatkozó határozatok, döntések előkészítésében jelentős része volt. Széles körű műveltsége, helyzetismerete és közvetlen embersége megbecsülést és tekintélyt szerzett számára, marxista tudományos felkészültsége, irányításában, kommunista meggyőződése, közéleti aktivitása egységes életművet hozott létre. (MTI)

Az Országos Béketanács főtákarának látogatása Debrecenben

Barabás Miklós, az Országos Béketanács főtákarának elnöke, aki csütörtökön délután érkezett Debrecenbe — szeptember 20-án, pénteken délután a Református Kollégiumba látogatott. Itt *Arató Ferenc* egyházkerületi főjegyző, *Pásztor János* dékán és *Csikós János*, a megyei egyházközi békebizottság titkára fogadták a vendéget. Szó esett az egyházközi békebizottság munkájáról a békebizottság elnöke feladatairól is.

Kedves színtársa volt *Barabás Miklós* debreceni programjának a Tóth Árpád Gimnáziumban tett látogatása, hiszen az egykori növendék kereste fel az ismerős falakat. Ebben a szeltemben szót a népes diákcsereghez, az intézmény tanulóihoz is, ami sajátos hangulatot teremtett a találkozón. A diákok készültek az alkalomra, így az iskolagyűlés ifjúsági békegyűléssé alakult át, amely kultúrumsórral, békédalok előadásával zárult.

Délután a béke-barátság munkabizottság ülésén vett részt az Országos Béketanács főtákarának a Hungaria Műanyag-feldolgozó ifjúsági klubjában, ahol az ősi anti-imperialista és szolidaritási akciócsoport programját vitatta meg, készítette elő a munkabizottság, majd *dr. Joó Pálné* egyetemi adjunktus tartott előadást.

A program az üzem megtekintésével fejeződött be. *Barabás Miklós* pénteken este utazott el Debrecenből.

Földrengés Mexikóban

Havanna, 1985. szeptember 20. (MTI) — Pusztító földrengés döntötte romba helyi idő szerint csütörtökön reggel Mexikóváros több központi városnegyedét. A katasztrófának az első jelentések szerint több mint ezer halálos áldozata és sok sebesültje van.

A helyszínről érkezett filmtudósítások drámai képsorokat mutattak be az érintett fővárosi körzetekben összedőlő házakról, megrogygánt magaspületekről, romhalmazzá vált egész utcákról. A városban katonai alakulatokat is bevontak a mentési munkákba. Az áldozatok pontos számát egyelőre nem lehet felmérni. Az anyagi károkról annyit tudni, hogy több mint száz épület összedőlt, vagy súlyosan megrongálódott.

Mexikóban szükségállapot hirdettek ki. Miguel de la Madrid köztársasági elnök rendkívüli kormánybiztosságot állított fel a mentési munkálatok koordinálására.

A földrengés epicentruma a Csendes-óceánban, Acapulcótól mintegy 350 kilométerre délnyugatra volt. A földrengés erőssége itt a 9 fokozatú Richter-skála szerinti nyolcas erősségű volt. Acapulcóval teljesen megszakadt az összeköttetés, az ottani károk mértékéről nincsenek hírek. A fővárosban a földmozgás 7-es erősségű volt, egyes becslések ettől 1-2 tized fokkal eltérnek.

A fővárosi telekommunikációs központ megrongálódása miatt megszakadt a telefon-összeköttetés Mexikóváros és a külvilág között, s az országban belül a telexforgalom is szünetel. Mexikóváros nemzetközi repülőtere viszont képes gépek fogadására, s kétórás szünet után a metróforgalom is újra beindult a 16 milliós metropolisban. A természeti katasztrófa okáról feltételezik, hogy a hatalmas földmozgás a Mexikótól egészen Panamáig húzódnó mélytengeri hasadéknak mentén keletkezhetett a Csendes-óceánban. A szakemberek attól tartanak, hogy a földmozgást esetleg szökőár követi, amely veszélyeztetheti a Mexikótól délre fekvő közép-amerikai országokat is.

Pérez de Cuellar ENSZ-főtákar részvétét fejezte ki a mexikói földrengés-katasztrófa kapcsán az ország elnökének és utasítást adott, hogy a világszervezet küldjön rendkívüli segélyt Mexikónak. Fidel Castro kubai elnök és több más latin-amerikai ország államfője ugyan csak segítséget ajánlott fel.

Mexikóváros, Guatemala város, New York, Havanna, Washington, 1985. szeptember 20. (UPI/AFP/Reuter/TASZS/AP) — Miguel de la Madrid elnök vezeti a mentési munkálatokat egybehangoló rendkívüli kormánybiztosságot. Az elnök csütörtök esti nyilatkozatában kijelentette, hogy a földrengésnek sok halottja van, tetemes az anyagi kár, s csupán a fővárosban 20 000 lehet a sebesültek száma.

A hadsereg egységei felkérték a lakosságot, hogy a legnagyobb csenddel segítse a sebesültek mielőbbi kimentését a romok alól, s a gépkocsik használatától is tartózkodjon, részint az utak zsúfoltságának csökkentése, részint a benzinhíány elkerülése végett. A metró az elnök rendeletére ingyenesen üzemel.

A kórházak csütörtök este még el tudták helyezni a sebesülteket, az éjszaka azonban már az utcákon és területeken állítottak fej kiegészítő tábori kórházakat.

Állami gazdasági dolgozók jubileumi ünnepe

Hajdú-Bihar megye hét állami gazdaságából összesen 119 dolgozót hívtak meg arra a jubileumi ünnepségre, amelyet az állami gazdaságok megalakulásának 35. évfordulója tiszteletére rendezett a megyei állami gazdaságok együttműködési tanácsa Hortobágyon, az Állami Gazdaság központjában. Erre az ünnepségre azokat a dolgozókat hívták meg, akik 35 éve tagjai valamelyik gazdaságunknak, s vagy még jelenleg is aktív dolgozóként, vagy már nyugdíjasként kötődnek régi munkahelyükhöz.

A pénteken 10 órakor kezdődött jubileumi ünnepséget *dr. Nyerges János*, az ÁGET soros elnöke, a Debreceni Állami Gazdaság igazgatója nyitotta meg, meleg szavakkal köszöntve az ünnepség résztvevőit, majd *Kiss Kálmán*, a MEDOSZ megyei bizottságának titkára mondott ünnepi beszédet, megemlítve az évfordulót. Nagy figyelemmel hallgatott beszédében egyebek között esetelte az állami gazdaságoknak azt a fontos szerepét, amelyet az ország agrárgazdaságában betöltenek, s betöltöttek az

elmúlt 35 esztendő során. Megemlékezett a kezdeti lépésekről, s hangsúlyozta, hogy már az első időkben fontos szerepet kaptak az állami gazdaságok a kormánytól, többek között például a minőségi vetőmagvak és a tenyészállatok előállításában, valamint a nemesítési terén.

Nyilvánvaló volt, hogy az állami gazdaságok előtt valóban történelmi feladatok állnak. A párt és a kormány az állami gazdaságok konkrét feladatait a következőkben jelölte meg: legyenek az állami gazdaságok élenjárók az egész magyar mezőgazdaság termelési színvonalát növelő korszerű termelési eljárások kidolgozásában és alkalmazásában, működjenek közre a szükséges jó vetőmag és tenyészállatok előállításában, termelési tapasztalataikkal, tanácsaikkal segítsék a szövetkezeti gazdaságok szervezését, létrehozását, termelését, s végül, de nem utolsósorban, növeljék az árutermelést a lakosság élelmiszerigényének mind jobb kielégítése céljából.

Az állami gazdaságok országosan is, de megyénkben is eleget tettek ezeknek a nagy és nemes feladatoknak. Létük, működésük elvitathatlan szerepet játszott a mai magyar mezőgazdaság színvonalának alakulásában.

Kiss Kálmán a továbbiakban részletes adatokkal bizonyította a megye gazdaságainak jelentőségét, szót a terméseredményekről, a termelési technikájának korszerűsítéséről, de nem feledkezett meg az emberről, azokról, akik most itt jelen voltak, de azokról sem, akik ma már nem vehettek részt az ünnepségen. Kiemelte a dolgozók élet- és munkakörülményeiben bekövetkezett változásokat, azt az erőfeszítést, amelyet minden megyei gazdaságunk tesz azért, hogy ezek még mindig tovább javuljanak, fiomodjanak.

Végül, természetesen, megköszönte azt a nagy munkát, amit végeztek az állami gazdaságok jelenleg, a vállalat korlátozott vezetése be. A vállalat telegyelembé véve — háztartásonként 25 mázsa tűzölő szolgálnak ki. Az előjegyzést követően — miután

Tűzelővásárlók figyelmébe

Huszonöt mázsánként mérik a szénét

A megyét ellátó Kelet-magyarországi TŰZEP Vállalat illetékesi újabb intézkedéseket tettek annak érdekében, hogy a fűtési szezon kezdete, a hideg idő beállta előtt a lakosság megfelelő mennyiségű tűzölőhöz jusshasson. Amint arról a lapokból már értesülhettek olvasóink, csakúgy mint az ország más vidékein, a tűzölőutalványok Hajdú-Bihar állami és szövetkezeti telepén is folyamatosan beosztott szeptember 30-i határidő után is. Ez az engedélytől függetlenül nem vonatkozik.

*Szilágyi Zoltán*tól, a vállalat igazgatóhelyettesétől megtudtuk, hogy az állami TŰZEP-telepeken végzett felmérések szerint megváltoztak a vásárlói szokások. Eddig ugyanis a fogyasztók az egy fűtési idényre való tűzölőt több részletben szerették be, jelenleg viszont a vásárlók többsége — valószínűleg a múlt téli ellátási zavarok megismétlődésétől való féltés miatt — a teljes készletet egyszerre szeretné megvenni. Ennek érdekében, hogy a hirtelen megnőtt igényt a vállalat meg tudja elégíteni, a fűtési idény második felére — 1986 első hónapjaira — már a jövő évi árúkeret terhére érkeznek az újabb szállítványok, s ebből vásárolhatnak a hagyományos fűtőberendezéseket használók. Az importozások tüzelésénél figyelni kell arra, hogy ezek a hazai fajtáknál jóval nagyobb fűtőértékűek. A vásárlásnál tehát körültekintően kell eljárni, tartós hideg kezdetű év várhatóan kapjon tüzelőt, a vállalat korlátozott vezetése be. A vállalat telegyelembé véve — háztartásonként 25 mázsa tűzölő szolgálnak ki. Az előjegyzést követően — miután

ez a mennyiség nem elegendő a tél végéig — nem kell megismételnünk, mert az eredetileg igényelt fennmaradó mennyiséget a telepeken változatlanul nyilvántartják és egy későbbi időpontban, amikor elegendő szén érkezik, újra értesítik a vásárlókat.

Szilágyi Zoltán elmondta, hogy a december 31-ig rendelkezésre álló szén- és brikettkeret mintegy 28 százalékkal nagyobb a múlt éviénél. A hazai szállítók lemaradásainak a pótlására központi intézkedések nyomán folyamatosan érkezik az importozás, így várhatóan a felmerült igények kielégítésének nem lesz akadálya.

A fűtési idény második felére — 1986 első hónapjaira — már a jövő évi árúkeret terhére érkeznek az újabb szállítványok, s ebből vásárolhatnak a hagyományos fűtőberendezéseket használók. Az importozások tüzelésénél figyelni kell arra, hogy ezek a hazai fajtáknál jóval nagyobb fűtőértékűek. A vásárlásnál tehát körültekintően kell eljárni, tartós hideg kezdetű év várhatóan kapjon tüzelőt, a vállalat korlátozott vezetése be. A vállalat telegyelembé véve — háztartásonként 25 mázsa tűzölő szolgálnak ki. Az előjegyzést követően — miután

EGYETI Napo

— Naponta tot költünk el költségvetés Debreceni Egyetem gazdálkodás-helyettese, — A hármas séhez, az oktatás és a tudor

Műszere

A gazdálkod Nagy Miklós kíváncsi, hogy gi körülmény kódik a méltány. — A hármas séhez, az oktatás és a tudor

Mielőtt a beszélünk, vesszük sorra

— Költségmüköndük, millió forint dalkodunk, e az Egészségügyi rium közveti

az ország Ezenkívül tesznek ki az adások, amelyek feladatok elv. Az idén több szolgálja a tust, ezt az programokra zetek, részben akadémiától, az egészségügyi működő tudótól. A végére ruházási kere pénzt gyakorlájuk, az Áll Bank miskolc kezeli. Az id fordítottunk milliót pedig pek beszerzés se kell, hogy bet, mint am günk lenne.

Az utóbbi gát látványos Nagy Miklós: getesünk nap egyetem műs sága, hogy m szehangolni a szerzési kere forint — a tíz a tizenhét in. Lehetetlen fe koznak: az ő

Keves a

Bár a műs hézsegeiről ő beszélni, Nag használás tő segít bepillan főbb tételeke bérre 220 m re 116 millió lio, a hallga pedig 5,8 mil költségvetésb

A költségv évre növeksz vel, a különb megállapított csok szerint. béreknél 5,5-zött mozog, szerzésnél 10 den egyébnél

— Ezekből mindenki lát gyógyszerbesz vel évről évr lehetőségeink zalesok bérn valón alatta ció utemének ,egyéb kateg lékos növelés meg az árem Igaz, a közp kompenzálas tet kapunk, e segít, hiszen problémát ép áras kategóri miszerek bes Hiába élünk a megszabott százalékkal szünk megta zés színvonal sünk hosszúl hat sikerrel. mi egyedi p egész ország kódik az egé

— Ha má gondokról es házban, r kevés az em — Mi sem vételemek. Minisztérium

EGYETEM ÉS GAZDASÁG

Naponta kétmillió forint

— Naponta kétmillió forintot költünk el — jellemzi a költségvetés nagyságát a Debreceni Orvostudományi Egyetem gazdasági főigazgató-helyettese, Nagy Miklós. — A hármas funkció betöltéséhez az oktatás, a gyógyítás és a tudományos kutatás

feladatainak az ellátásához sok pénz kell. Hat és fél ezer ember napi ellátásáról gondoskodunk; háromezerháromezren dolgozunk itt, a klinikai ágyakon 1800 beteg fekszik, s van 1200 hallgatónk.

állást és hozzá tartozó bérkereteket kapunk. A dolog másik oldala, hogy sajnos a meglévő helyeket sem tudjuk betölteni: jelenleg például 70 szakképzett ápolónő hiányzik a klinikákról, de az újonnan végzetek szeptemberi munkába állása előtt, a nyáron még 170 hiányzott. Hasonlóan nehéz a helyzetünk a fizikai munkakörök betöltésében — legyen szó akár mütösgépről, kertészről, mosodai vagy konyhai dolgozóról. Minden jelentkezőt felvesszünk, egyszerűen nincs mód a válogatásra.

— Gondolom, mindennek a fizetés az oka.

— Valóban így van. Nem hiszem, hogy akad vállalat, ahol három és fél, négyezer forintot kap egy segédmunkás, háromezer-öttszázat egy konyhalány. S közben ezek az emberek látják a televízió hirdetéseit: a budapesti pályaudvarokon havi tizedért keresnek sarusokat.

— És az ápolónők?

— A tízéves gyakorlattal rendelkező, szakképzett beosztott ápolónő fizetése negy- és fél ezer forint körül mozog. Túl kevés ahhoz, hogy hosszú távon idekösse az embereket.

— Orvosokból nincs hiány?

— Szerencsére nincs, bár azt hiszem, ennek sokkal inkább a klinika presztízse az oka, nem pedig a keresetek. Ha már az imént összegekről beszéltünk, említsük meg itt is, hogy egy kezdő orvost 3800—4000 forintos fizetéssel alkalmazzunk, a tízéves gyakorlattal rendelkező tanársegéd 6000 körül keres, s a fiatal korosztályhoz semmiképpen sem sorolható adjunktusok, docensek havi fixe elérheti a nyolc és fél, kilencczer forintot.

A fizetések után Nagy Miklós beszél még a felújítási keret szükségéről (a rendelkezésben álló 90 millióval szemben legalább 100 millióra lenne szükség ahhoz, hogy a legszükségesebb munkálatokat rendszeresen elvégezhessék) meg a gazdálkodás egyéb, eddig nem említett kérdéseiről. De már az eddigi elmondottakból is látszik: a Debreceni Orvostudományi Egyetem működésének pénzügyi feltételei — bár valószínűleg nem rosszabbak a többi hasonló felsőoktatási intézmény lehetőségeinél — ideálisnak éppen nem mondhatóak. Hogy ez miként hat a többször is említett hármas funkció — oktatás, gyógyítás, kutatás — betöltésének a színvonalára, az már nem tartozik a cikk témakörébe.

Görömbölyi László

Műszerekre tízszer ennyi kellene

A gazdálkodásról faggatom Nagy Miklóst, arra vagyok kíváncsi, hogy milyen anyagi körülmények között működik a méltán híres intézmény. Jut-e elegendő pénz a mindennapi munka feltételeinek megteremtésére, a zavartalan működés finanszírozására, a dolgozók teljesítményének tisztés honorálására.

Mielőtt a pénz elköltéséről beszélünk, a forrásokat vesszük sorra.

— Költségvetési szervként működünk, az idén 650 millió forintból kell gazdálkodnunk, ezt az összeget az Egészségügyi Minisztérium közvetítésével kapjuk az ország „pénztárcájából”. Ezenkívül néhány milliót tesznek ki azok a hozzájárulások, amelyek a regionális feladatok elvégzését segítik. Az idén további 6 millió szolgálat a tudományos kutatást, ezt az összeget konkrét programokra kapják az intézetek, részben a tudományos akademiától, részben pedig az egészségügyi tárcaán belül működő tudományos tanácsától. A végére hagyom a beruházási keretet, mert ezt a pénzt gyakorlatilag mi nem látjuk, az Állami Fejlesztési Bank miskolci igazgatósága kezeli. Az idén 17 milliót fordítottunk építkezésre, 20 milliót pedig műszerek, gépek beszerzésére. Mondanom se kell, hogy jóval kevesebbet, mint amennyire szükségünk lenne.

Az utóbbi mondat igazságot látványosan bizonyítja Nagy Miklós: éppen a beszélgetésünk napján ült össze az egyetem műszerügyi bizottsága, hogy megpróbálja összehangolni a jövő évi beszerzési keretet — 30 millió forint — a tizenhét klinika és a tizenhét intézet igényeivel. Lehetetlen feladatra vállalkoznak: az összesítés szerint

316 milliót tesz ki az igazgatók által szükségesnek ítélt műszerek száma. A tízszeres különbség még akkor is jelzi az e téren tapasztalható kiálló ellentmondásokat, ha figyelembe vesszük, hogy az egyes intézetek, klinikák vezetői bizonyára nem tanúsítanak túzótt önmérsékletet a lista összeállításakor.

Nagy Miklós néhány adatot is mond annak érdekében, hogy mire elég a 30 millió.

— Egy kis teljesítményű EKG-berendezés 700 ezer forintba kerül, egy röntgenkészülék 3 millióba. Azt elmondhatom, hogy az alapvető műszerek sehol sem hiányoznak, de sajnos azt is hozzá kell tenni, hogy ezek a berendezések nagyon gyakran nem érik el azt a színvonalat, amely az orvostudományi egyetemen elvárható volna. Az orvosi műszerek erkölcsi kopása igen gyors, 2—3 év alatt elavulnak ezek a berendezések. De azt is meg kell mondani, hogy a környező kórházakban egy-egy szakterületen olykor színvonalasabb a felszerelés, mint nálunk.

A helyzetet tovább rontja, hogy a csekély keret felhasználását különféle szabályok nehezítik. Például: a 30 millióból csak 10 millióért lehet nyugati műszert venni, ráadásul a tőkés eszközök beszerzése már-már nevétségesen hosszadalmas: Nagy Miklós szerint a legjobb esetben is két esztendő kell ahhoz, hogy a megrendelt gép a gyógyítás vagy a kutatás szolgálatába álljon. Ha az előbbi megjegyzésre gondolunk — két-három év alatt elavulnak az orvosi műszerek —, akkor kellőképpen érthetővé válik a klinika műszaki-technikai színvonalának állapotait.

Kevés a fizetés — kevés az ember

Bár a műszerbeszerzés nehézségeiről órákig lehetne beszélni, Nagy Miklós a felhasználás többi rovatába is segít bepillantani. Csak a főbb tételre vesszük sorra: bérre 220 milliót, gyógyszerre 116 milliót, fűtésre 48 milliót, a hallgatók ösztöndíjára pedig 5,8 milliót fordítanak a költségvetésből.

A költségvetési keret évről évre növekszik valamennyivel, a különböző területekre megállapított központi kulcsok szerint. Ez jelenleg a béréknél 5,5-6 százalék között mozog, a gyógyszerbeszerzésnél 10 százalék, minden egyébbenél 1,6 százalék.

— Ezekből a számból mindenki láthatja, hogy a gyógyszerbeszerzés kivételével évről évre szűkesebbek a lehetőségeink. Az 5,5-6 százalékos bérnövelés nyilvánvalóan alatta marad az infláció ütemének, mint ahogy az „egyéb kategória” 1,6 százalékos növelése sem közelíti meg az áremelések mértékét. Igaz, a központi áremelések kompenzálására külön keret kapunk, de ez nem segít, hiszen a legnagyobb problémát éppen a szabadárú kategóriába tartozó élelmiszerek beszerzése okozza. Hiába élünk a lehetőséggel, s a megszabott normákat 10 százalékkal túllépve igyekszünk megtartani az élelmiszer színvonalát, ez a törekvésünk hosszú távon nem járhat sikerrrel. Igaz, ez nem a mi egyedi problémánk, az egész országban ezzel küszködik az egészségügy.

— Ha már az országos gondokról esik szó: sok kórházban, rendelőintézetben kevés az ember.

— Mi sem számítottunk kiételnek. Az Egészségügyi Minisztérium néhány évvel

előtt kiadott irányelvei megszabták az egyes területek foglalkoztatott optimalis létszámot. Ez ezeket a normákat összevetjük a valós helyzettel, akkor azt találjuk, hogy az egészségügyi területen 664, az oktatásban 396 fő hiányzik. Ezt a tényt minden évben szóvá tesszük, de válaszként alig néhány új

Az utóbbi időkben gyakrabban hallunk a munkaverseny és a vállalkozás kölcsönhatásáról. Azok, akik elmélyednek a témában, természetesen hozzátesszik, hogy a két fogalom jelentése nem egészen azonos, hiszen — hogy mást ne mondjunk — vállalkozni lehet munkaverseny nélkül is. Abban azonban nincs vita, hogy a munkaverseny korszerűsítése, megújítása feltételezi, hogy erősítsük annak vállalkozó jellegét. Az élet „nyelvén” fordítva: a gazdasági vezetést, illetve a szakszervezet mondja meg, hogy mit kér (akár pályázatkiírás formájában is megteheti ezt), bizonyítsa, hogy megteremti, illetve garantálni fogja a pluszigeny teljesítésének, műszaki szervezési stb. feltételeit, tegye közzé, hogy milyen erkölcsi és persze anyagi elismerésre számíthat az a szocialista brigád vagy akár egyén, amely vagy aki a kért többletet teljesíti. Ha mindez „összeállt”, már szerződést lehet kötni a vezetés és a vállalkozó közösség vagy éppen egyén között.

Ilyen és hasonló gondolatokról volt szó szeptember 12-én a SZOT-székházban, ahol Gál László, a SZOT titkára tartott sajtótájékoztatót.

A kommunisták cselekvő emberek

Mihez értsen a pártszervezet?

A cimben feltett kérdésre azt válaszolhatjuk, hogy a pártszervezet jól politizáljon, politikai módszerekkel segítse az adott munkahelyen, területen a párt politikájának érvényesülését. De ez így túl általános. Ha viszont azt kutatjuk, milyen ismeretek, felkészültség szükséges mindehhez, akkor a válasz ennél sokkal összetettebb.

Senki nem érthet mindenhez, az emberi agy nem képes a robbanásszerűen növekvő ismeretek befogadására, szelektálására. A munka is, a tudás is mindinkább egy-egy részterületre szakosodik. De a részletekben akkor lehet alaposan elmélyülni, ha van átfogó kép az egészről. Féloldalas, ahogyan mondják, szakbarbár az az ember, aki beletemetkezik a speciális ismeretekbe és azon kívül semmi más nem érdeki. Minél erőteljesebb a szakosodás, annál nélkülözhetlenebb az általános műveltség. Az általános műveltség persze nem csupán a humán ismereteket értjük, hanem az átfogó műszaki, természet- és társadalomtudományi, politikai ismereteket is.

A politikai kultúrát fejlesztve

A pártszervezet, amely helyzeténél fogva a politikai munkára és a politikai ismeretekre szakosodott, még kevésbé lehet egyszakos. Átfogó ismeretek nélkül a párt nem lenne képes a társadalmi, a gazdasági, kulturális élet egymástól távol eső területeit integrálni, a nemzetközi helyzetet a kommunista és munkásmozgalom, a magyar társadalom felgyorsult változásaira reagálni. Az áttekinthetőséget, a látásmódot fejlesztő, az összefüggések megértését segítő a propagandamunka. A propaganda — a tájékoztatási tevékenységben a kulturális, a művészeti élet, a tudományok, a gazdaság, a külpolitika, a munkásmozgalom avatott értő is részt vesznek. Az MSZMP a magyar társadalom vezető, irányító ereje nem lehet amatőr szervezet. A felkészült specialisták, a politikai tudományok művelőinek sora segíti az átfogó társadalmi kép, mondhatnánk a politikai kultúra fejlesztését, csakúgy, mint egy szakterület politikai ismereteinek elmélyítését. A fórumok is különbözőek: előadások, konzultációk, szemináriumok, tanfolyamok, közép- és felsőfokú iskolák.

A pártszerv és a pártszervezet maga is szakosodik, a specializálódás fő irányát az a konkrét tevékenység határozza meg, amely a vállalat, az intézmény hivatászerűen foglalkozik. Másfajta politikai ismeret szükséges a termelő és szolgáltató üzemekben, más a kulturális vagy közgazdasági intézményekben, megint más a fegyverszerkesztésben. A pártszervezetek persze nem az ágazati szakudományokra, hanem döntően az ágazati politikára szakosodnak. Például az üzemekben jól kell ismerniük, értelmezniük a gazdaságpolitikát és annak végrehajtásához nyújtott segítségét.

Igy például az üzemi pártszervezeteknek jól kell ismerniük a felső pártszervezet gazdaságpolitikai elhatározásait, tájékoztatóit; az állami, a gazdasági és a tömegszervezetek határozatait, rendeleteit, intézkedéseit; az adott munkahelyre vonatkozó főbb ellenőrzési tapasztalatokat; a közgazdasági terület fejlesztését célzó állami és társadalmi elképzeléseket, döntéseket; a dolgozók véleményét, hangulatát, tapasztalatait, a leggyakoribb konfliktusokat és azok okait.

A pártszervek és -szervezetek csak sokoldalú és ellenőrzött információk alapján képesek megalapozott véleménynyilvánításra, illetve állásfoglalásra. Persze a felelős gazdasági vezetőknek a maga döntéseire ugyancsak szüksége van hasonló információkra és tapasztalatokra. A politikai és a

gazdasági vezetők véleményalkotásakor, állásfoglalásakor egyaránt figyelembe veszik a dolgozók véleményét, politikai, munkahelyi közérzetét, felkészültségét, emberi viszonyait, törekvéseit. Mind a gazdasági, mind a politikai állásfoglalások kihatnak a dolgozók életére, gondolkodására, következtetéseképpen megalapozásukhoz közös ismeretek szükségesek.

A gazdasági és a politikai vezetés azonos terepen, lényegében azonos célok elérésén munkálkodik, tevékenységük sok területen érintkezik. Ezért különösen fontos, hogy a munkamegosztásban ne legyen átfedés, törekvéseik ne keresszék egymást. Amíg a gazdasági vezető gazdasági eszközökkel, vállalkozó szellemmel (piaci munkával, gyártmány-, gyártásfejlesztéssel, üzemszervezéssel, szakképzéssel) megalapozza az üzem versenyképességének, jövedelmezőségének növelését, addig a pártszervezet ugyanennek a célnak az elérését politikai munkával segíti. Mindenekelőtt úgy, hogy ismerteti elfogadtatja a gazdasági célokat, mozgósítja a dolgozókat végrehajtásukra. Persze a vállalati célokat a pártszervezet lefordítja a politikai munka nyelvére és cselekvési programban konkretizálja. A cselekvési programban világosan megfogalmazódik, hogy a főbb gazdaságpolitikai célok elérése — az egyensúly javítása, a hatékonyság fokozása — milyen időszzerű és konkrét vállalati feladatok lebontását üzemekre, műhelyekre, brigádokra, dolgozókra is.

A politikai munka megteremti a gazdasági feladatok megoldásának személyi, emberi feltételeit. Fejlesztje a dolgozók ismeret-szintjét, gondolkodását, s így az egyéni, a csoport- és a társadalmi érdekek összhangjának érvényesülésére, védelmére a társadalmi érdeket. A politikai munka elsősorban az alkotó munkához a vállalkozáshoz szükséges szemlélet és közhangulat kialakítását segíti. Vagyis a gazdaság legjelentősebb tartalmát, az emberi tényezőit alakítja és aktivizálja. A pártszervezet tehát nem dönthet konkrét gazdasági ügyekben, véleményt mondhat, javaslatot tehet, befolyásolhatja a döntés meghozatalát, de nem sértheti a gazdasági vezető önállóságát és felelősségét.

A meggyőző szó fedezete

A politikai munka legfőbb eszköze a meggyőzés, amely a dolgozókat, a lakosságot érintő intézkedések, a cselekvési programban szereplő feladatok ismertetésére, elfogadtatására, megvalósítására irányul. A meggyőzés munka mindig célirányos, konkrét feladatok végrehajtására mozgósít. Ezért nem az egész cselekvési programot veszi célba, hanem az adott időszak súlyponti tennivalóit, amelyek végrehajtása a leginkább befolyásolja az eredményes munkát. A meggyőzés munka tervszerűsége, szervezete pedig feltételezi, hogy a pártcsoportok és az egyes párttagok „testre szabott” feladatokat kapnak.

A kommunisták mindenekelőtt cselekvő emberek, nem csupán a világ megmagyarázásában, hanem megváltoztatásában munkálkodnak. A meggyőzés hitelet, a felvilágosító szó fedezetét a tettek alkotják. A párttagok példamutatása a munkában, a közügyekben a magánéletben önmagában is mozgósító hatású és jelentős érték, de egyben tartást, önbizalmat ad a kiálláshoz. A kommunista egységes kiállására pedig napjainkban minden munkahelyen nagy szükség van: állásfoglalásuk közvéleményt formáló, képes a dolgozó kollektívát magával ragadni, s ezáltal a nehéz feladatokat is sikerrel megoldani.

Kovács József

Munkaverseny és vállalkozás

tót a kongresszusi és felszabadulási munkaverseny eddigi mérlegéről, általában a megújuló munkaverseny helyzetéről.

Több vállalat igazgatója is jelen volt, így szükségszerűen elhangzott: mire lehet vállalkozni egyáltalán? Amint várni lehetett, témában nem volt hiány. Bőségesen „gondoskodtak” erről az élet. Gál László is részletesen szót arrol, hogy az elmúlt kemény tél hetekkel visszavetette a népgazdaság fejlődését és sok milliárd forint kárt okozott. Érthető hát, hogy a szorult helyzetben a szocialista brigádokhoz, a dolgozókhöz fordult a gazdaságvezetés és a szakszervezet: a tavaszi, a nyarati, vagyis a szép időt kihasználva összpotósítsák erőfeszítéseiket, érvék el, hogy ószig vagy legkésőbb az év végéig behozzuk a lemaradást.

Voltak, vannak olyan vállalatok, ahol nemcsak ilyen gondok szorítottak. A többi között felszólalt például a sajtókonferencián Bakonyi György, a Pamuttextil Műve vezérigazgatója, aki elmondotta: Cégüket már har-

madszor sorolták az alacsony hatékonyságú vállalatok közé. Önerőből akartak talpra állni, s ez csak azért sikerült (most már látható, hogy a sikerült), mert egymásra támaszták a vezetőket és a dolgozókat. Az egymásra találás legfőbb eszköze a munkaverseny. Konkrét, életszerű, a hűsbavagó feladatok teljesítésére összpontosuló, olyan, amilyenre szükség van és volt.

A vállalatok-vállalkozások örökzöld témája maradt az export is, a szocialista és a tőkés egyaránt. Most napjainkban azért is, mert — ez széles körben ismert — tettelem exportbevételeitől esztünk el az év első nyolc hónapjáig, van mit „ledolgozni” az év végéig. S ha már az exportról, közte a szocialista exportról van szó, ide kívánkozik: az MSZMP XIII. kongresszusa előtti hónapokban nagyon sok anyagiakban mérhető előnyhöz járt a magyar népgazdaság számára az inkább azt húzzuk alá ismételtén, hogy legyen valóban vállalkozó jellegű a megújuló munkaverseny. Szűlesse-nek ennek nyomán olyan

lalták Magyarországra irányuló szállítások meggyorsítását. Hasonló jellegű vállalatok a közeljövőben, az SZKP XXVII. kongresszusa tiszteletére, a MÁV zárt üzemigazgatóságának magyar vasutasai is. Aki figyelemmel kíséri a zárt hűradásokat — Európa egyik legnagyobb teherforgalmi csomópontja, ahol hihetetlenül nagy mennyiségű árutómegyérkezik, illetve megy át —, az tudja, hogy épp az óriási mennyiségekből eredően feszítők a gondok. Ha ezeken nyhít, sokat nyhít a munkaverseny, az mindkét ország javára válik.

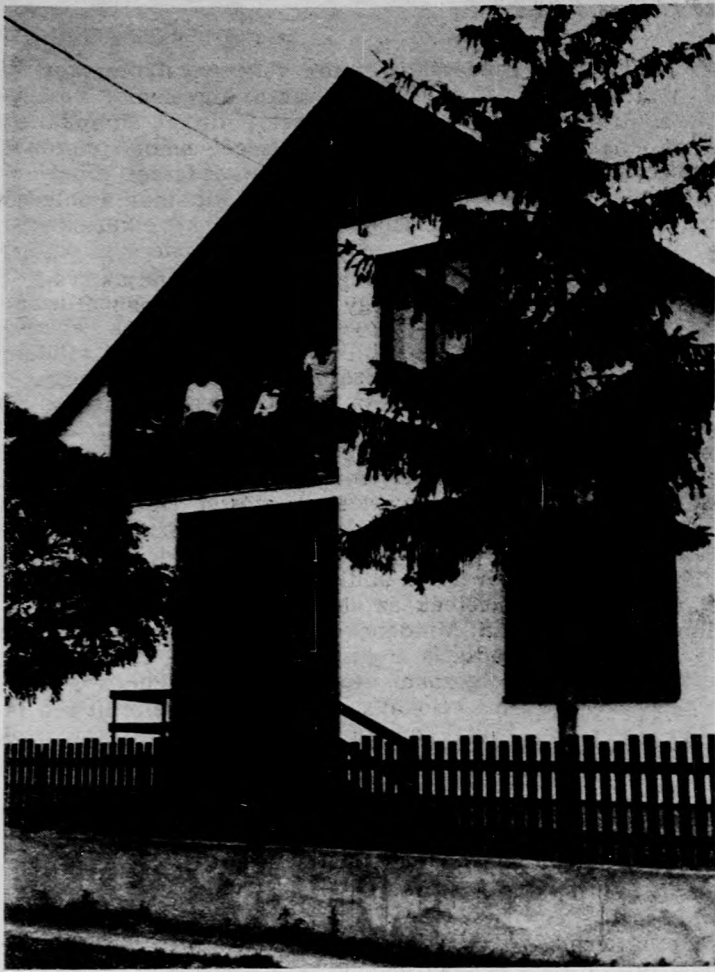
A vállalatok, vállalkozások témája lehet a napjainkban egyre fontosabb szerephez jutó minőség, a műszaki megújulás meggyorsítása (ehhez nagyon sok segítséget adhat az újítómozgalom) és még sok más. Minthogy ezek többnyire ismertek, nem is soroljuk tovább. A sajtókonferencia szelleméhez híven inkább azt húzzuk alá ismételtén, hogy legyen valóban vállalkozó jellegű a megújuló munkaverseny. Szűlesse-nek ennek nyomán olyan

szerveződések a gazdaságvezetés, illetve a szocialista brigádok, sőt a vezetés és az egyének között, amelyek a kereslet, a piaci igények jobb, színvonalasabb kielégítését szolgálják.

A munkaverseny vállalkozó jellegének erősödése nemcsak anyagi haszonnal, hanem erkölcsi előnyökkel is járt és jár. Amint Gál László kifejtette, csillapodott, a legelőbb helyen már meg is szűnt a vita a vgm-k és a szocialista brigádok vélt vagy valós ellentétéről, hiszen a megújuló munkaversenynek köszönhetően mind közelebb kerültek egymáshoz a felfogások, a jobbitásra törekvő módszerek. Ami pedig a kongresszus és felszabadulási munkaverseny eredményét illeti: ugyancsak Gál László szót arról, hogy ennek köszönhetően a legtöbb helyen már behozták a lemaradásokat, pótolták a károkat. Itt, e helyütt emlékeztünk arra, hogy miniszterelnökünk, Lázár György a XIII. pártkongresszuson elhangzott felszólalásában mintegy 20 milliárd forintba becsülte a szokatlanul hideg októza károkat, vagyis ha „csak” ennyit, ennek javát sikerült „ledolgozni”, már ez sem csekélység!

Magyar László

Hencidai újdonságok

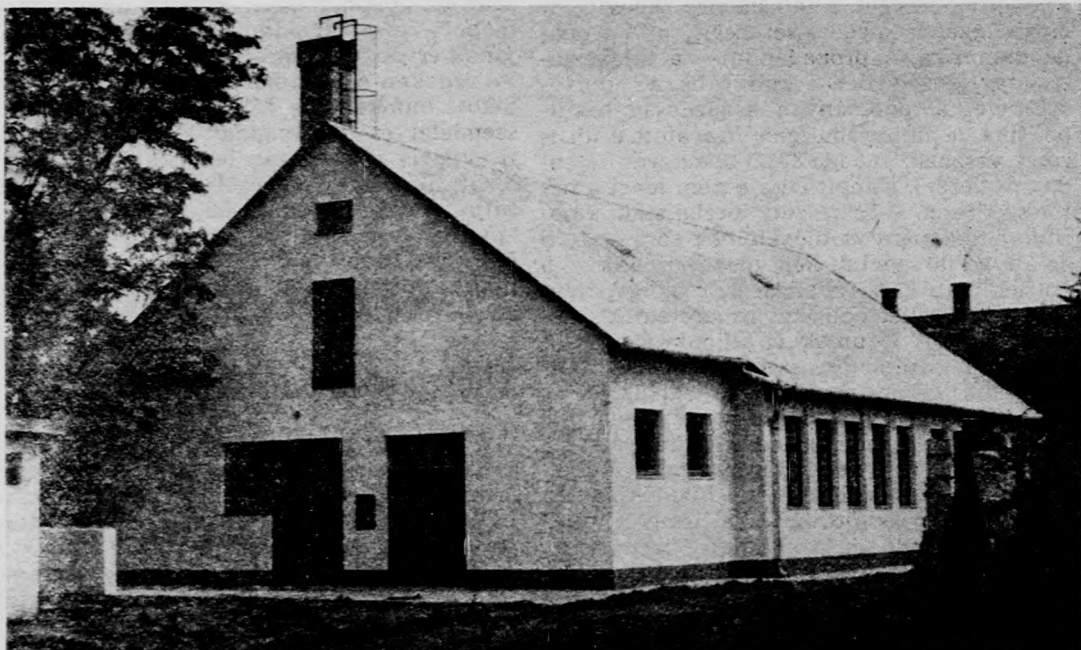

A Sipos család új kétszintes háza

A gyarapodás szemmel látható bizonyítékaival találkozik lépten-nyomon a Hencidára látogató ember. A Berettyó-parti község lakói joggal büszkék a tisztességes jómódot jelző új, városias jellegű családi házakra, de arra is, hogy egyre több utcáról száműzték a portalanított utakkal, széles járdákkal a vendégmarasztaló sarat.

Megújultak, új köntöst öltöztettek a régi, hagyományos parasztporták is. A tetőkről eltűnt az avított nádfedél, átadva helyét a könnyebben rendben tartható, kevésbé tűzveszélyes cseréppnek. A régi nádfedelet csak egy dolog miatt sajnálják: sehol sem érett olyan zamatosra a disznó szalonnája, sonkája, kolbásza, mint a télen-nyáron egyenletes hőmérsékletet adó nádfedél alatt. De hát a szebbért, jobbjért valamint áldozni is kell.

Új két tantermes iskola várta a nebulókat szeptemberben, illetve két új tanteremmel bővült a régi iskola. S a hencidai polgárok zsebében még hagyott forintokat az építkezés, felújítás, a főutcán épült takarékszövetkezet korlátlanul vállalkozik megőrzésére, kamatokkal való gyarapítására.

Két új tanteremmel bővült a régi iskola

Köszeghy György képrportja

Csak a kőlábas kerítés a régi

A falu „legpénzesebb” háza

HEJ HORTOBÁGY, HORTOBÁGY

Egy debreceni látogatásból hazafelé jövet Pestre, a barátommal elhatároztuk, hogy megállunk a Hortobágyon. A velem egydős negyvenes fiú tolnai sváb nevelőszülőknél nőtt fel, a fővárosban végezte a Kertészeti Egyetemet — ezeket a tényeket csak azért sorolom el róla, mert a későbbiekben sulya lesz —, nem látta még a Hortobágyot, a kilencyukú hidat, a csárdát... Kérése tehát parancs, a húszéves barátság kötelez Végül is én vagyok itthon.

Athajtuk a Nemzeti Parkon, nem sietünk, gyönyörködünk a puritán táj szépségében. Lelkesen magyarázom a hortobágyi múltat... A jelent meg látjuk. Egy libafarmnál megállunk, a barátom ámulva nézi a tengernyi libát, ő meg ilyen nem látott. A karámok is olyan szépek így kívülről, meg a legelésző birkanyáják, a gulyák, és persze a gémeskút! Tiszta idill. Megyünk tovább!

Hortobágyon a csárda melletti fizető parkolóban állunk meg. Kedd van, kora délután, csekély az idegenforgalom. Viszont nagy a hőség. A parkolóban többnyire NDK-s kocsik állnak, hátrább egy szovjet busz. Kis csoportos turisták lézengenek a környéken, a fűben olaszok tollászkodnak, négy férfi, négy nő, mögöttük feketén és fenyegetően ágaskodnak a hatalmas Honda-motorok. Egy szempillantással felmérhető az elhanyagoltság minden rekvizituma: festetlen, törött padok — és szemét mindenütt... Gyorsan a csárdába invitálom a barátomat — látva arcán a csalódás első jeleit —, abban reménykedem, hogy egy jó ebéd biztosan „feldobja” ugyanis velem együtt szeret enni. Egy jó hortobágyi étel... Talán segít...

Bemegyünk a csárda külső, nagy termébe. Rajtuk kívül csak egy asztalnál ülnek, NDK-sok azok is, lehetnek vagy heten. Amúgy a csárda, leszámítva a kerthelyiséget, teljesen üres. Ezt abból állapítjuk meg, hogy kézművesség céljából kimegyünk a mosdóba, s a termekben hosszú terített asztalokat látunk, csak az

egyik kis terem van előkészítve valamilyen csoport fogadására.

A külső, nagy teremben ülünk le. A hosszú asztalon kétes tisztaságú terítő és egy hamutartó — ennyi. A gyűrött, koszos, dátum nélküli egyszál étlapot a szomszéd asztalról emelem át. A kínálat amúgy nem rossz. Jön a pincér, velünk egykorú, de kedvetlen, napbarnítottan szőke férfi. Rendelünk: én egy birkapörköltet, a barátom halászlét, meg egy kis adag rántott halat. Plusz egy nagy fröccsöt és egy üveg ásványvizet. Minden van, bólint a pincér, s már menne is, de a barátom megállítja: — Milyen betét van a halászlében? — A pincér zavarodottan néz ránk: — Betét? Hát hal! Két szelet... Mosolyogva mondom: — A barátom metélt tésztára gondolt, nem idevalósi, de én tudom, hogy itt nem úgy főzik... De a barátom nem tágit: — Ikra, tej? — A pincér arca elborul: — Mondtam már, hogy a betét két szelet hal — s elrobog.

Nincs időnk megtárgyalni az eseményeket, mert két perc múltán egy másik pincér jön az étellel, italokkal. Ez az én emberem, gondolom magamban, napszitta arcú, alacsony, zömök, bajszos fiú, izés tisztántúli nyelven kérdezi: — Akkor hová lesz a birkagulyás és a pörkölt?

Dermedten nézek rá: — Gulyásról szó sem volt, halászléről igen — magyarázok. Nem tetszik a legénynek: — Nekem azt mondták, Most mi legyen? — A barátom már ingerült: — Hát vigye vissza, és hozza, amit kértünk! — A pincér leteszi előlem a birkapörköltet és hümmögve elmegy. Nézem az amúgy takaros adagot, hóféhér. Ebben nem sok paprika van! Már elmegy az étvágyam. Megvárom a halászlét, jön is azonnal: az is hóféhér! A zömök pincér elégedetten kérdezi:

— Na akkor megegyeztünk? — s már el is tűnik.

Megkóstoljuk az ételeket: ízetlen, sőtlan és főleg paprikátlan. A halászlében, igaz, megvan a két szelet halbetét, de a leve! Látva barátom komor arcát, gyorsan intézkedem, épp arra jár a korábbi szőke pincér: — Legyen szíves, sőt, paprikát hozni... és kenyéret, mert az sincs. — Lesújtóan néz rám. — És valami savanyúságot a pörköltöz... ha van! — Ezt már a hátának kiáltom, mert az üres terem végében gyorsan eltűnik. Várunk. Az amúgy is langyos étel teljesen kihűl, mikor a másik pincér szólanul lerakodik a kellekkel: már az ő arcán sincs mosoly. Elhűlve bámuljuk „rendkívüli” kívánságunk teljesítését: az egyik kistányéron néhány karikára vágott, fonnyadt zöldpaprikaszélet, a másikon csipetnyi gusztustalan vegyes vágott. Szólni akarok a pincérnek, hogy nem ilyen paprikára gondoltunk, de a barátom legyint: — Hagyd, essünk túl rajta. — Feladom! Ég azon aztán végképp nem lepődöm meg, hogy a kenyér... enyhén szólva másnapos.

Az „ebéd” végén kérünk még egy fröccsöt és egy ásványvizet, s fizetünk. A szomszéd asztalnál a németek palacsintát kérnek. A zömök pincér közli velük, hogy csak hortobágyi húsos van. De az nagyon finom! A németek élénken bólogatnak: Ja, ja! Szerencsére a fiatal tolmácsnő megmagyarázza nekik, hogy az egy előétel.

A barátom szárazon diktálja a szenttelen szőke pincérnek a fogyasztásunkat.

— Kettőszázkilencvenhat forint! — Leteszi a számlát az asztalra. Nézem az elmorzsolított kenyérszeletet maradványait, mosolyogva mondom: — Volt egy szelet kenyér is... — A pincér

rezenéstelenül hozzáír egy forintot a számlához. Egy tisztezt javít ki tizenegyre. (Mint később, a számla áttanulmányozásakor kiderült, a tizes tétel a csalámdét takarta. A barátom huszonegynéhány forint borravalót akart adni, de a pincér önérzetesen elutasította.)

Lekushadt fejekkel távozzunk a csárdából. Főleg én. Bizom benne, hogy majd kint, ha körülnézünk majd... A múzeum zárva „átalakítás miatt”: nem lehet bemenni. Megkérdezzük az egyetlen embert, aki a maltert kavargatja: — Mikor nyitnak ki? — A cejgnadrágos fiatalember alföldi tömörséggel mondja, miután mint a hülyéket végigmér bennünket: — Hát majd ha kész lesz! — Reménykedve mondom: — Augustus huszadikán újra jövünk, akkor biztosan megnyílik, igaz? — Vagy nem! — feleli a férfi tömören. Akkurátosan rágyújt: — Maguk honnan jöttek? — Nincs kedvünk beszélgetni, továbbmegyünk.

A kilencyukú hid! Végre, ez tetszik a barátomnak, de előtte az a mocsár. Egy fiatal nő úszik a hínárok között. — Ezt szabad? — kérdezi barátom. — Hiszem ez egészségtelen!

Megyünk tovább. Somogyi József szoborcsoportja, a kútnál vízre váró egykori hortobágyi emberekről. Ez igazán szép! Csak hát a környezete: dudva, szemét — mindenütt. Kertészmezőnk barátom elborult arccal néz vissza a „kútból”, int jöjjenek oda, nézzek le: csikkek, konzervdobozok, elhasznált papírszekendők... Gusztustalan látvány. Felfedezek egy Presszó-büfé feliratú helyiséget. — Igyunk egy kávét indulás előtt, invitálom a barátomat. Mivelhogy ő a sofőr.

Termetes, idős jókedélyű aszsonyság fogad bennünket: — Kávé? Aranyoskám az csak a

csárdában van. De van itt minden. — A boros, pálinkás üvegekkel roskadásig megrakott pultra mutat, meg a feltornyozott sörösládákra. Ránk kacsint. — Sör is van, behűtve! — A barátom: — Valami üdítő? — Van az is! Mert maga olyan jóképű ember, ajánlom a sárgabaracklé, itt készítik a megyében, már csak egy van, megissza? Azontúl csak Sztár narancs van.

A barátom megissza az üdítőt, én, jobb híján a sörömet. Valóban hideg és mindkettő jóízű. Hirtelen jókedvünk lesz, elbeszélgetünk a néivel, elmondjuk az ebédünk történetét. Az étellekkel felkapja a fejét: — Osz nem volt jó, se a halászlé, se a birka? Megjegyzem, mások is mondták már Nincs paprika, az a baj. Bezzeg, amikor én ott voltam a konyhán, mert hogy két éve nyugdíjas szakácsnő vagyok, ha akkor jöttek volna. De azért a pénzért ki megy oda? Most egy idén végzett fiúcska a főszakács, három-ezerért... Azt is lasszóval fogták.

Na, képzelhetik. Mindenki megy a Balatonra, az az üzlet... Én különben jól kijövök... Igaz, számolni nem tudok valami fényesen, az imént is tévedtem öt forintot, de ami elvész a réven, visszajön a vámon... Nem igaz? Mosolyogva hallgatjuk, végre ez tiszta beszéd. Folytatja: — Augustus huszadikán jöjjenek, ökörsütés is lesz, bár eddig még sosem sikerült, de azért jöjjenek, a lovasverseny, az igen... Meg a vásár, az igen... Most semmi. Rengeteg sátor lesz! A helyek már foglaltak.

Végeztül megírunk egy-egy lapot a „parkban” kedveseinknek, hadd tudják, hogy itt is voltunk, a Hortobágyon. Tanácstalanul állunk a viharvert postaláda előtt: bedobjuk, ne dobjuk? Hiszen semmiféle felirat a lán, hogy mikor viszik el a lapokat. Egyáltalán elviszik-e? Bedobjuk. Hát-hátha... Odatalál. Aztán elporzunk a Hortobágyról... Hej, hej... Hortobágy!

Újhelyi János

A kiváló összef... Közrend, k...

Az elkövetett bűnök számát, veszélyességét tekintve dűdörög nem tartozik a „fertőzöttek” közé. Ennek közrend, közbiztonságát szinte évente re tuzi valamelyik A napokban a párt-végrehajtóbizottság elvált a témáról. Ott volt dr. Lévai megyei pártbizottság vezetője, meghívta dr. Papp Imre nási rendőrkapitányt. Az írásos anyagot Ferenc rendőr kmb-csoportvezető Talán szerencsésebb na, ha nem csupán munkát öleli fel a állami társadalmi szerbe-számba vetéseiket, eredménye

Legfőbb b... az alkoho...

Az persze tény: önkéntes rendőrtéte nélkül jöve volna a kép, ami rogról festhetnének.

A Hajdúnán Rendőrkapitányságnán — ahová Hajtartozik — az ismétetek elkövette bűnyek 83 százaléka ték. S ki-ki a máján teszi a dolgát a sokfelől futó s lene szorosabbra ne zaklassák a voltaképpen nemtozó dolgokkal, ékor több informácótanács, a gyámőri munkáról. Ignek például a jfigyelmeztetésekrközösen karolják szélyeztetett csalmekek ügyét.

A személy ellenlekmények száma éveken növekeddorongon. Mint szünt, az alkoholt bűnös, de a együttélési szabátei is fellazultak, ztelenebbek lettek polgárok. Soha a gyevita nem volt utóbbi években. ragaszkodnak a minden talpalatny hogy még a perpe

Ássá

KISEBB A T...

Bár az utóbbi leg időjárása ne totta a cukorrépa talmát, a tavalyi nál még mindig sebb a termés. A hajdúszoboszlász Termelőszövetkezet mérésével hektáron elvetett hektáron kikelt takarításához a végén fogtak hektár ki nem részben a tavasz részben különbe pusztításának.

A földelken Herieau-kiemelő felszedő dolgozik állapota gyengébb, az alkakadozik. Ottjában éppen kint a főtettek (összerak szedőgépet. A cukortartalma 11% lék között van.

Tilag olyan alacsony évek óta nem. Külön gond mehetekben megjelkártevő, a bago vája, amely első pa levelét pusztulás szükség volt a növényvédelmi r amely tovább amúgy sem alacsi költségeket. zőek lesznek naponta 400 tudnak az állor

A kiváltó okokat társadalmi összefogással kell megkeresni

Közrend, közbiztonság Hajdúdorogon

Az elkövetett bűncselekmények számát, társadalmi veszélyességét tekintve Hajdúdorog nem tartozik a különösebben „fertőzött” területek közé. Ennek ellenére a közrend, közbiztonság helyzetét szinte évente napirendre tűzi valamelyik testület. A napokban a nagyközségi párt-vezetőség bizottság tárgyalta a témáról. Az ülésen ott volt dr. Lévai Imre, a megyei pártbizottság osztályvezetője, meghívottként pedig dr. Papp Imre hajdúnánási rendőrkapitány.

Az irások anyagot Szávó Ferenc rendőr törzsszázados, kmb-csoportvezető készítette. Talán szerencsésebb lett volna, ha nem csupán a rendőri munkát öleli fel a jelentés, az állami társadalmi szervek is szerbe-számba veszik feladataikat, eredményeiket.

Legfőbb bűnös az alkohol

Az persze tény: a rendőrök, önkéntes rendőrök erőfeszítése nélkül jóval sötétebb volna a kép, amit Hajdúdorogról festhetnénk.

A Hajdúnánás városi Rendőrkapitányság területén — ahová Hajdúdorog is tartozik — az ismeretlen tettesek elkövetett bűncselekmények 83 százalékát felderítették. S ki-ki a maga háza táján teszi a dolgát; valahogy a sokfelől futó szájakat kellene szorosabbra fűzni: hogy ne zaklassák a rendőrséget voltaképpen nem rájuk tartozó dolgokkal, és ugyanakkor több információt kapjon a tanács, a gyámügy a rendőri munkáról. Így értesüljenek például a jegyzőkönyvi figyelmeztetésekről, vagy: közösen karolják fel a veszélyeztetett családok, gyermekek ügyét.

A személy elleni bűncselekmények száma az utóbbi években növekedett Hajdúdorogon. Mint szinte mindenütt, az alkohol a legfőbb bűnös, de a szocialista együttélési szabályok keretei is fellazultak, fegyelmeztetlenebbek lettek az állampolgárok. Soha annyi mezeigyevita nem volt, mint az utóbbi években. Olyannyira ragaszkodnak az emberek minden talpalatnyi földhöz, hogy még a perpatvartól sem

riadnak vissza. Mintha felmondta volna a szolgálatot az emberi türeklenség, ebből adódik a konfliktusok zöme.

Nem ritka a súlyos testi sértés. Ezek zöme az utcán, a szórakozóhelyek környékén, záróra után következnek be, de a családi veszekedés, szomszédvi szívalkodás is gyakorta végződik tettelegességgel. S ha már az alkoholról beszélünk: sajnálatosan emelkedik az ittasan elkövetett személyi sérüléses balesetek száma.

Kevesebb növekszenek viszont a vagyon elleni bűncselekmények. Sokszor éppen a legalapvetőbb vagyonvédelmi szabályok elhanyagolása csábítja bűnre a tetteseket. A társadalmi tulajdon sérelmére elkövetett bűncselekmények kiváltó okai egyebek között: a vagyonvédelmi intézkedések elmulasztása, az ellenőrzés hiánya. A biztonságos tárolási, raktározási lehetőségek híján őrzi is nehezebb a társadalmi tulajdon. Keves a különböző biztonságtechnikai eszközökkel védett helyiség, illetve ahol megvolna sem megbízható, ugyanis „vakon” riasztanak.

Még mindig kevés a fogyasztói érdekvédelmet szolgáló ellenőrzés, ezért talán gyakoribbak az egységeken tapasztalt kisebb-nagyobb hiányosságok.

Baj van az állampolgári feyelemmel

Hajdúdorogon az ismertté vált bűncselekmények száma 1984-ben 63 volt, 1985 első félévében 51. Legtöbben a személyi, társadalmi tulajdon ellen vétettek. A megelőzés egyik hatásos formája a rendőrhatalom jegyzőkönyvi figyelmeztetés: ebben az évben idáig 14 alkalommal éltek vele.

A szabálysértések sorában a botrányos részeség vezet. Sajnos, meglehetősen nehéz megállapítani, vajon a vendéglátóegységek lazaságáról van-e szó — ittas embert is kiszolgáltattak —, vagy másutt fogyasztott, ráadásul mértéktelenül, alkoholt az illető.

Komoly gondot jelent Hajdúdorogon a cigánylakosság.

Testi sértés, rablás, erőszakos bűncselekmények szerepelnek évről évre a listán. Persze, tisztelet a kivételnek, az azonban tény: a felnőtt cigánylakosság 10—12 százaléka kényszerintézkedés (rendőri, pártfogói felügyelet) alatt áll.

Hajdúdorog közlekedési helyzete nem rosszabb az ország átlagnál. Mégis meg kell állni egy pillanatra: ugyanis a személyi sérüléssel végződő balesetek száma évről évre emelkedik. 1983-ban még csak 12, 1984-ben már 25 volt, míg 1985 első félévében 15 közúti közlekedési baleset történt, közülük egy halálos. Gyorsajtás, szabálytalan előzés, az elsőbbségi jog meg nem adása és egyéb gondatlanság szerepel az okok sorában. A közlekedési fegyelem javítása érdekében gyakoribb, fokozottabb az ellenőrzés, a megelőzésen dolgozik a helyi közlekedésbiztonsági tanács is.

A nagyközségben három önkéntes rendőri csoport működik, negyvenötven vannak. Tulajdonképpen olyan erőt képviselnek, amelyre érdemes fokozottan támaszkodni Hajdúdorogon is.

Bár több napirendi pontja volt a hajdúdorogi nagyközségi párt-vezetőségnek, a közrend, közbiztonság helyzetéről időről időre legtovább. Sok hozzászólás, észrevétel hangzott el, amely teljesebbé tette, kiegészítette az előterjesztett anyagot. Hisz végül is ha közrendről, közbiztonságról, a társadalmi tulajdon védelméről, állampolgári feyelemről beszélünk, tükröződnie kell az együttes munkának: mit tett a tanács, hogyan fogtak össze az iskolák, szülői munkaközösségek, a gazdasági szervek, hogy a fenti kérdések megnyugtatóan alakuljanak a nagyközségben. A megyei pártbizottság 1982-es határozata konkrét segítséget nyújt a témában aktuális feladatokhoz.

Vass Mihály, a helyi pártbizottság titkára összegezve a hasznos észrevételeket, megállapította: az anyag mind-azokkal kiegészülve kerül majd a nagyközségi pártbizottság elé. A tanulság pedig: a társadalmi erőkre támaszkodva, még nagyobb összefogással lehet előbbre lépni.

Elsősorban a megelőzés érdekében.

D. Karádi Katalin

A kimondott szó erejével

Kovács Sándor maros Hajdúsági Iparművek célgépgyártó üzemében. Maros és szakszervezeti bizalmi Szókimondó ember.

— Az, akinek van rá alapja, megmondhatja a véleményét — vallja.

Neki pedig van. Nem csupán arra gondolok, hogy 1957 óta a gyárban dolgozik — bár ez a hűség már önmagában vége is dicséretes —, hanem arra, hogy egy olyan terület dolgozója és bizalmi, amely fontos, mondhatni kulcsterülete az Iparműveknek. A célgépgyártásban készülnek a fejlesztők által elképzelt új, munkát segítő és könnyítő gépsorok, gépek. Nem mondom újat, ha közlöm, itt, ebben az üzemben csak olyan munkások dolgoznak, akik mesterei a szakmának. Mert itt nem egyszerűen szériagyártás folyik, rendre egyedi gépek hagyják el az üzemet. Itt dolgozik tehát Kovács Sándor. Ő még igen.

— Sajnos, folyamatosan csökken a létszám, mert kevés a pénz, a fiatalok nem jönnek ide. Csak az marad meg, aki megszállottan szereti a szakmáját.

— A múltkor jött két fiatal szakmunkás, akkor végeztek, örültem volna nekik — kapcsolódik be a beszélgetésünkbe Virágos Sándor, az üzem vezetője. — De mikor megtudták, hogy 16,50-et, jobb esetben 17 forintot tudunk adni nekik, nevettek. Mondták, hogy máshol már 22-t ígértek, és mégsem maradtak. Hát így állunk. Pedig ez a hely nem érdemi meg, hogy a háttérbe szorítsák. Az itt dolgozók különleges elbírálást érdemelnének bér dolgában.

— Szóval mostohagyereknek érzik az üzemet — legeltetem a szemem a most elköszülő új gépeken. — S ezen a bizalmi sem tud segíteni?

— Nehéz. Ha módom van, elmondom én, hogy a bérfejlesztésnél ne a nagy átlagot vegyék nálunk alapul, hiszen itt még műszakpótlék sincs. Mondom, hogy ne az óráberünk után kapjunk a fizetést, hiszen a munka fejleg magasabb bérezést kiérdemelné, de eddig nem sok eredményt sikerült elérnem. Nekem is — néz félre szégyenkezve Kovács Sándor —

ennyi év után 5700 forint a fizetésem. Nem is csodálom, hogy az ifjabbja négy-öt év után megunja és elmegy innen. Papolhatok én a gyárhoz való hűségéről és a munka szépségéről. A pénz beszél. Meg kell élni és ennyi pénzből nem megy. Nekem is kerestem kellett munkát, hogy ne nélkülözzön a család. Egy ideje a gyáron kívül gmk-zok.

— Akkor nincs szombatvasárnapja.

— De meg tudunk élni.

— A gmk ellen van?

— Nem, de ha főmunkaidőben elegendő pénzt kerestünk a megélhetéshez, el-lene lennénk.

— Pihenésre jut ideje?

— Tíz éve, hogy most nyaralt először — szól helyette az üzemvezető. Ő még mérgeesen legyint.

— Meg is bántam.

— Mert?

— Borzasztó drága minden. Kész rablás, ami a Balatonon folyik. Még az üdülők is beszálltak. Képzeld csak el, a SZOT-üdülő a salóját csónakját óránként száz-húsz forintért adja ki a szakszervezeti beutaltaknak. Nem megyek egyhamar.

— S az üzemből mások mennek?

— Nem sokan akarnak menni. Mindenki az áratok kifogásolja. Aki megérdemelné és rá is férne, sokszor még az útiköltséget se tudná kinyögni négyőjüknek. S ez ellen semmit sem tud tenni a bizalmi. Ajándék üdülőjegy nincs.

— Mégis mi a megoldás?

— Ahol lehet, hozzászóllok. De mit ér, ha száz emberből öt nem ért egyet valamivel?

— Gondolja csak el, ez az üzem, mióta megvan, egy új gépet nem kapott — mutat szét a műhelyen Virágos Sándor. — Persze, hogy ne csak panaszkodjunk, el kell mondani, azért az utóbbi időben jobban állunk, hiszen egy kis átalakítás azért volt. Ma már van rendes irodánk, én sokáig egy lemezzel bélt lyukban ültem.

— Persze az előkészítő munkákat még most is a szabadban csináljuk. Csak egy kis előtét kéne a műhely elé, hogy esőben is tudjunk dolgozni. Fedett szíre már nem is gondolok. Tudom, a cég sem áll úgy, hogy mindenre teljen — veszi vissza a beszélgetés fonálát Kovács Sándor. — Pedig de sok minden kellene nekünk még. Hogy mást ne mondjak, van egy öltözője a gyárnak. Központi. Az üzemünkől jó távol. Télen bizony munkásruhában idejenni a műhelybe, nem leányálom. De hát ez van.

Kovács Sándor általában nem bőbeszédű ember, de most ömlik belőle a szó.

— Más segítséget nem látok, ha csak könyítom a számat, meg a személyes példamutatás, ezzel adom a legtöbbet.

Az üzemvezető és a maros, mint megtudtam, egyformán gondolkodnak. Az üzem, a kollektív hírnevének feltétele vezetőiket még akkor is, ha panaszkodnak. Féltik az öszszekovácsolódott társaságot a széthullástól, mert tudják, milyen nehéz folyton változó gárdával jól produkálni. Tőlük viszont ezt szokták meg. Nehezen írom le, de úgy érzem, Kovács Sándor türelme fogytán van. Mi lesz, ha ő is veszi a kalapját és sutba vág ennyi évet, mondjuk plusz havi ezerért. Ki kritizálhatja meg? Még a saját lelkiismerete sem.

Egy bizalmi, akinek van véleménye, aki nem csupán a társadalmi életben teszi le az asztalra a névjegyet, mindenképpen figyelemre méltó ember. S az is figyelemre méltó, amiért harcol. Vagy harcolni szeretne. Nem is olyan régen olyan bizalmival is találkoztam, akinek nemhogy véleménye, de önálló gondolata sem volt soha. Olyan ember, akiről azt neveztek ki a főnökei, hogy legyen, aki a szakszervezet részéről aláírjon. Írjon alá, de bele ne szóljon semmibe. Kár lenne elhallgatni, még ilyen is van. Ennek tudatában kell figyelniünk a Kovács Sándorokra, az őszintén jót akaró emberekre.

Iván Gizella

Ássák a cukorrépat

KISEBB A TERMÉS A VÁRTNÁL

Bár az utóbbi napok meleg időjárása némileg javította a cukorrépa cukortartalmát, a tavalyi év átlagánál még mindig jóval kevesebb a termés. Ezt igazolják a hajdúszoboszlói Búzakalás Termelőszövetkezetben végzett mérések is. A 780 hektáron elvetett és a 700 hektáron kikelt növény betakarításához az elmúlt hét végén fogtak hozzá. A 80 hektár ki nem kelt répa részben a tavaszi hidegnek, részben különböző kártevők pusztításának „köszönhető”.

A földeken két darab Herieau-kiemelő és három felszedő dolgozik. A gépek állapota gyengének mondható, az alkatrészellátás akadozik. Ottjártunkkor is éppen kint a földön hegesztettek (összeraktak) egy felszedőgépet. A répa átlagos cukortartalma 10—13 százalék között van. Ez gyakorlatilag olyan alacsony, amelyre évek óta nem volt példa. Külön gond még az elmúlt hetekben megjelent rovarkártó, a bagolylepke lárvája, amely elsősorban a répa levelét pusztítja. Így szükség volt a rendkívüli növényvédelmi munkákra is, amely tovább növelte az amúgy sem alacsony termelési költségeket. Ha kedvezőek lesznek a feltételek, naponta 400 tonna répat tudnak az állomásra szállítani.

tani, ahonnan vasúti kocsik viszik tovább a kabai cukorgyárba. Az már szinte biztosnak látszik, hogy a mennyiség is 2—3 ezer tonnával lesz kevesebb a tervezettnél. Szinte valamennyi szántóföldi növényre kedvezőtlen volt a tavaszi—nyári időjárás. Tegnap fogtak hozzá a 38 hektárnyi napraforgó vágásához is, s a napokban meg-

kezdik a kukorica betakarítását. Ez a növény is komoly károkat szenvedett a belvisz területek, esőzések, a hideg miatt. A szövetkezetben a tarlók utáni szántás nagy részét befejeződött, sok helyen már készülnek az október eleji vetésre.

Kép és szöveg Nagy Gábor

A Harieau-kiemelő rendre rakja a répat

A fiatal debreceni mérnök és családja na kiáltózása mentette meg. A támadók sietősen távoztak. Szerencsére a faluban tartózkodott Sárospatakról a Bodrog-parti kisközségben a portának, de hát a városi ember szívesen megfizeti a hétvégi falusi nyugalmat, pihenést. Jóllesik a városi zaj után a csend, elgyönyörködni a kéklő gyümölcstől roskadozó szilvafákban.

Ez a hétvége is zavartalan, békésnek ígérkezett. Bekanyarodott a kis Trabant az udvarra, s a mérnök indult is telefonálni öccsének Sárospatakra: kezdődik a szilvaszüret. Bosszankodva tapasztalta, hogy a tanácsiroda előtti nyilvános telefon nem működik. Tétovázását két ittas cigánylegény zavarta meg. Arrogáns, kötözködő kérdésekre igyekezett nyugodtan válaszolni, elhárítandó a bajt. Megkönnyebbülten fogadta a bemutatkozó kéz-fogást is, a békeszerető ember gesztusával. Nem készült fel arra, hogy közben az idősebb, erősen ittas cigánylegény az arcába fejel...

Ösztönös védekezéssel kapta vérbe borult arca elé ökleit, de a pörölyszerű ütések ellen nem volt védelem. Hasát óriási rúgás érte — Beintéttél a bátyámnak — vijjogta a fiatalabb, s vércseként zúdult ő is a kábult, összevert emberre, aki már alig érezte az ütéseket, rúgásokat. Csak arra gondolt, jó, hogy három kén-csi gyermeke nem látja az apa véres megaláztatását. A földreveréstől a szomszédok kiáltózása mentette meg. A támadók sietősen távoztak. Szerencsére a faluban tartózkodott Sárospatakról a Bodrog-parti kisközségben a portának, de hát a városi ember szívesen megfizeti a hétvégi falusi nyugalmat, pihenést. Jóllesik a városi zaj után a csend, elgyönyörködni a kéklő gyümölcstől roskadozó szilvafákban.

Megtörtént a feljelentés is az illetékes sárospataki rendőr-főkapitányságon. Az ügyeletes főtörzsmester figyelmeztette: postafordultával küldjön látéletet Debrecenből.

Hétfőn a Bethlen utcai baleseti sebészetben az idős, szemüveges orvos — míg az asszisztens lecsérélte a kötések — két asztal távol-ságból „állapította meg” a kórképet, s kijelentette: hétfőtől táppénzre veszi, jöjjön vissza pénteken felülvizsgálatra. A fiatal mérnök belekezdett, hogy el-olvassa a rúgásoktól származó alhasi fájdalmak gyötörk... Az orvos leintette: csont nem tört, s az természetes dolog, hogy itt-ott fáj még. A szemét pedig borogassa kamillával.

okmánybélyeg ellenében az első ajtónál kiadják a látéletet. De a bélyeg sem segít. Az első ajtónál köztölték, még nem kapták meg az anyagot. Az orvos kijelentette, hogy csak a pénteki felülvizsgálaton adja ki az okmányt. A sürgetésre, hogy a pataki kapitányság halasztás nélkül kéri a látéletet türelmetlenül legyintett. A fiatal ember megszegyenülten és értetlenül távozott. Vérbe borult, sérült szemével elment a szemészetre, ahol végre megfelelő kezelést kapott. Látéletet természetesen ott sem.

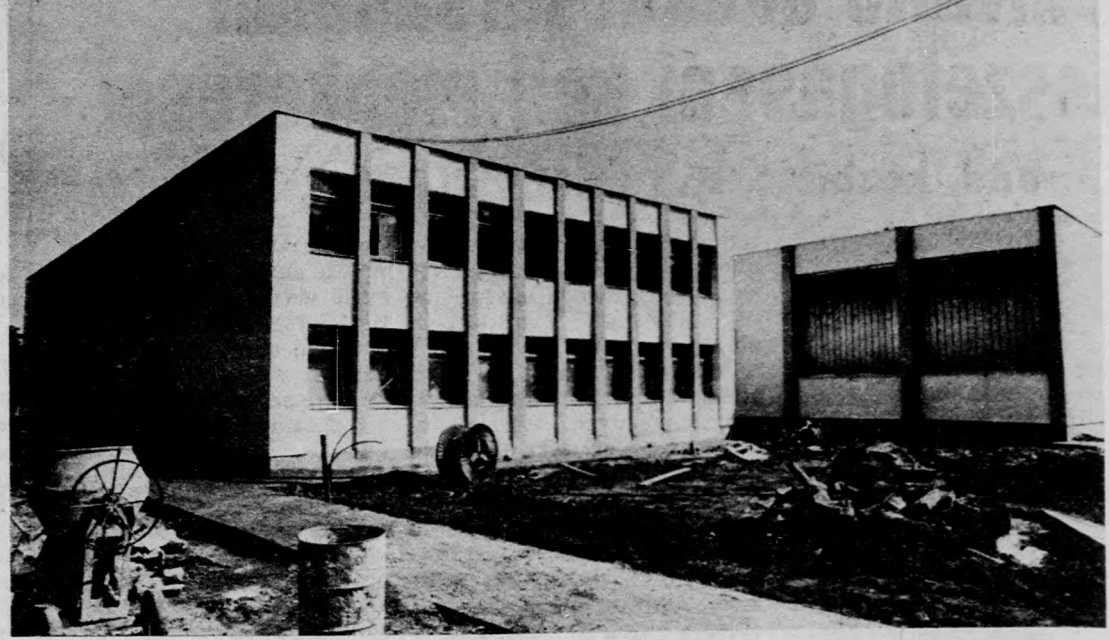
A pénteki felülvizsgálat újabb keserőséggel, megaláztatással járt. Munkaképes — írta az orvos a táppénzes papírra. A fiatal ember megkérdte, mikorra jön rendbe az arca, hiszen egy hét múlva külföldi üzletfelekkel kell tárgyalnia, vállalata képviselőjében. Egy hét múlva — válaszolta az orvos. A fiatal ember elkeseredetten indult a látéletért. Nem kapta meg. Az anyag még mindig az orvosnál volt. Újra vissza az orvoshoz. A válasz az udvariasan megfogalmazott mikor kérdésre: majd a jövő pénteken. Az elképedt beteg többi kérdésére, kérésére már oda sem figyelt, félrefordult s asszisztensének kezdett diktálni egy receptet.

A fiatal mérnök nem értette a diktált szavakat. Arra gondolt, hogy az orvos a saját lelketlenségéről, közönyösségéről állított ki látéletet.

Szilágyi Károly

A téesz társasháza

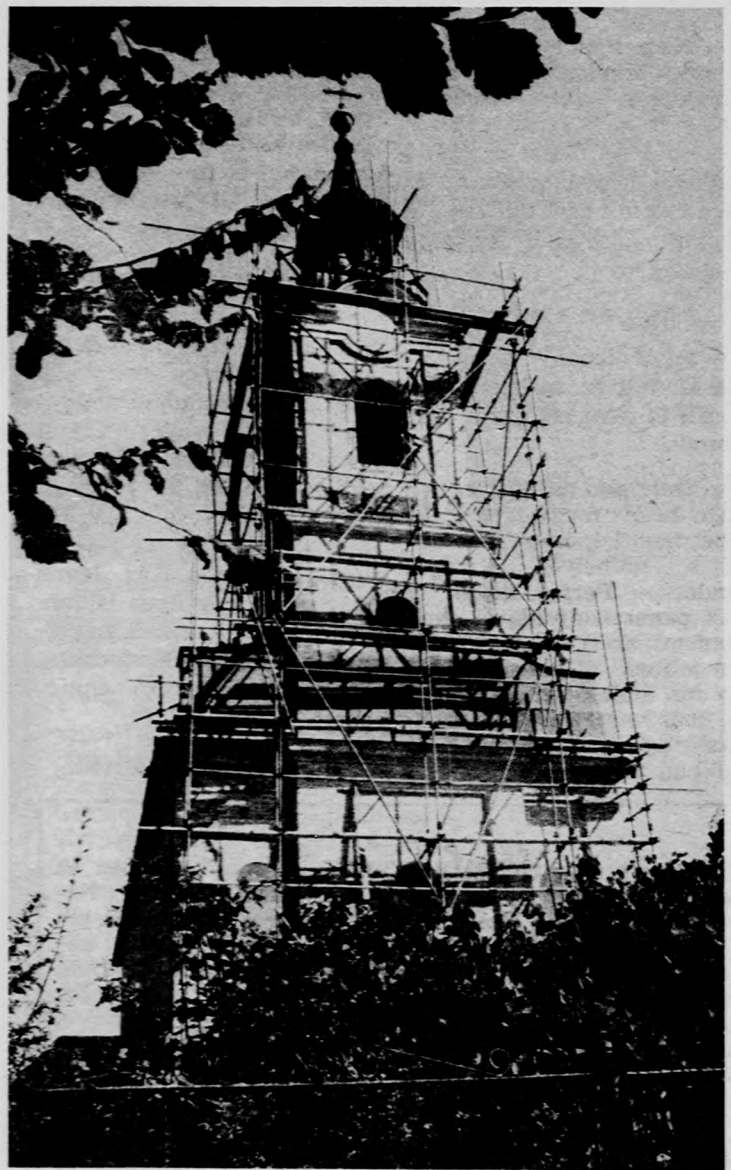
A fűtést szerelik az új iskolaépületben

700 ÉVES

A legeredményesebb időszak Bárándon — már ami a közösséget illeti a VI. ötéves terv időszaka volt, mondják a községben. Új orvosi rendelő épült, két orvosi és egy fogszakorvosi munkahely és egy szolgálati lakással; azután elkészült jelentős lakossági összefogással a ravatalozó; majd a vízműtelep, amit 1984-ben adtak át. Most épp egy négy tantermes iskolaépület készül, 300 adagos konyha és tornaterem társul hozzá. Novemberben szeretnék átadni.

BÁRÁND

A létesítmények számának gyarapodása csak egy (bár jelentős) része a bárándi élet gazdagodásának: a házak környezete, az árkok-utak menti virágos ágyások jól érzékeltek, hogy anyagiakban és lelkiekben a bárándi lakosok egyenként is csak-csak tehetősebbek lettek. S ez is van olyan látványos, mint az előbbi... Evente átlag húsz-huszöt ház épül a községben; a belvizes időszakban, amikor a víz rombolása miatt is kell újat építeni, épp a kétszerese. A Sárrét e mélyfekvésű részén már lassan megoldják a belvízelvezetést, kiépült a gerincvezeték, de még kell rajta dolgozni.

Megújul a templom

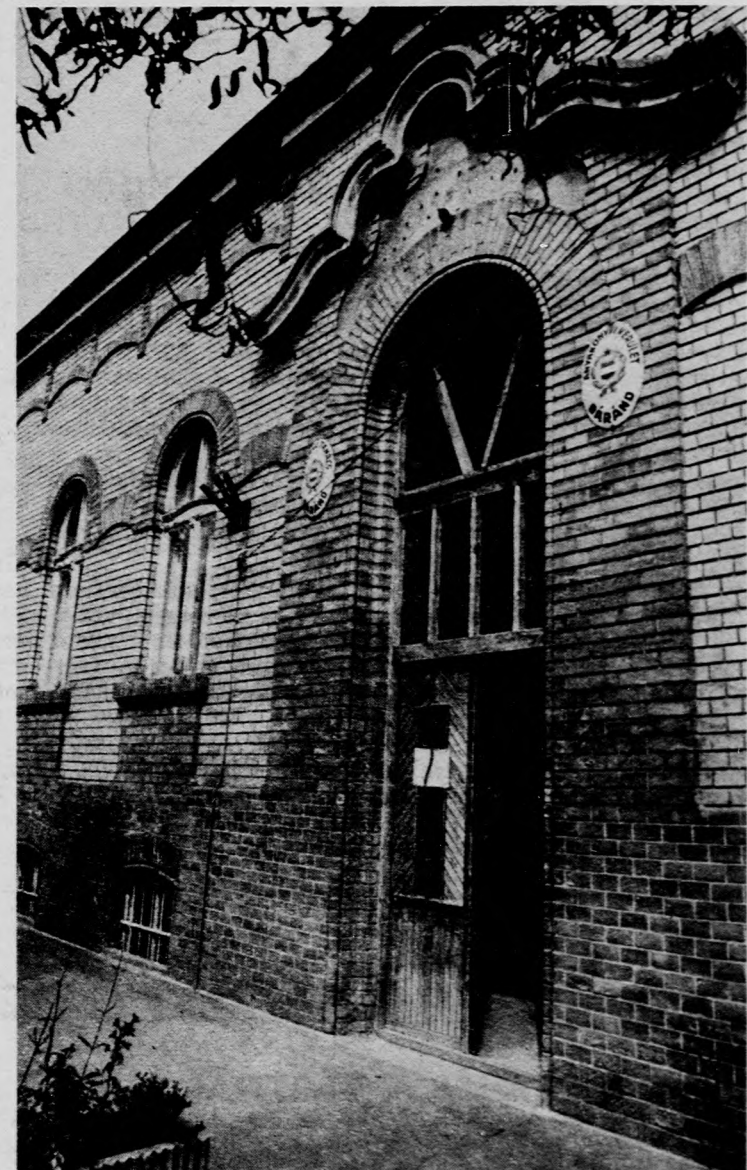
A hangulatos község középpontjában, a templomok, tanácsháza, mozi, áruház és párház ölelte park körül hétköznap zajlik az élet. A déli napsütésben ha megállunk, teljes káoszra tűnik először, honnan és hová mennek az iskolások, egyik épületükből a másikba. Egy kistű megáll a Kábára mutató út elején. A forgalom elhaladtával lassan átmeleg a túldalra. Sokszínű zoknya villog a fényben, kék köpenye térdét sem takarja. Valaha öregapja lépegethetett ily komótosan a dűlön, magába szívta a fénnyt, a földek illatát, az elvégzett s jövődő munkák nehéz erejét. Vidám kerek arcú asszony áll meg biciklijével egy percre a keresztződésnél, világoskék nájlon köpenyben: piros pulóver védi — ha lenne — a hidegtől, és kedves évődéssel szól oda nőgaton, hangosan az első általános gömbölyded betűibe befelé fordult kisembernek: — Na, mi van? A kérdés száll egy ideig a levegőben, mint a templomtorny mellett a kőművesektől felzavart galambok; a nehéz hátításka villan egyet, ahogy a gazdája jobb vállát felrántja, s oda se nézve macskul válaszol: — Semmi!

Ilyen kedves egyszerűséggel telnek a napok Bárándon. Hiszen mi lenne abban különös, hogy mindenki végzi a maga dolgát? Balogh Imre pékmester a kemencénél e hét végén sem győzi kikapkodni a gyönyörű, majd három arasz magas (!) kenyereket, a cipónak mondott háromkilósakat — s illatuk, melyből messziről „kihallik” a valódi kovász, terjed a környező utcákban, lágyan húzódik a falu fölött. Nemcsak a papírra felírott és „jussukat” türelmesen várók, hanem idegenek is betárolnak (mert nem betévednek, ennyi irányítás után!) a kis üzletbe, igazi falusi kenyeret látni, tapintani.

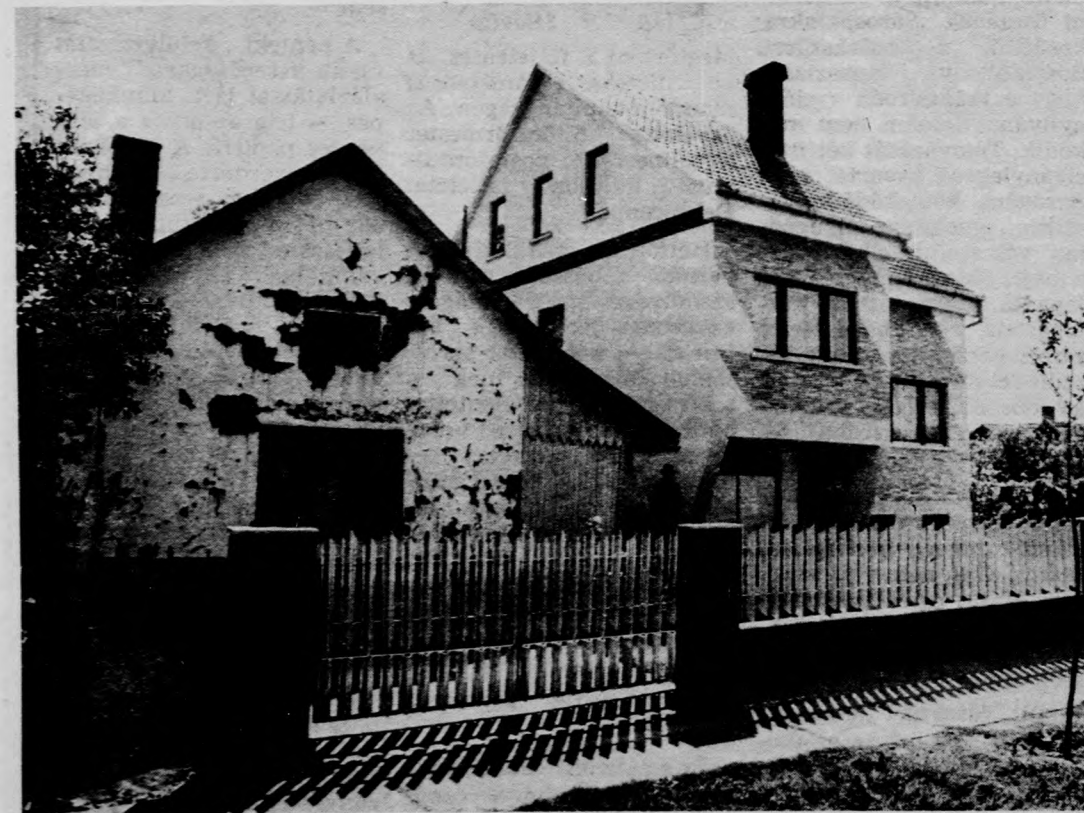
A tanácsháza szecessziós, bár visszafogott ízléssel alkotott épületében a bejáratnál kőtábla fogad: „E székház épült 1910-ben; főbíró Nyéki Imre, jegyző Futó József volt; tervezte Virányi Béla műépítész, építette Benkó Imre kőműves mester.”

A most 700 éves Báránd augusztusban ünnepelte az évfordulót. Messze földön hamar terjedő híru monográfiát állítottak össze a községről, szokásairól, néprajzokról sok képpel; hogy egy pillanatban a múltat még a jelenbe vonhassák. Erősítéssel talán az elkövetkező feladatokra; a lakossági településfejlesztési hozzájárulást elsősorban a földutak javítására, szilárd utak építésére, az öregek napközi otthonára és az iskolára tervezik fordítani a VII. ötéves terv során.

Szllágyi Gábor

A bárándi tanácsháza

Nagy lépés a régi és új között...

Szép régi porta a Bajcsy-Zsilinszky utcában

(Fotók: Iklódi János)

Október Tóks Debr

Új, eddig szokatlan műsorok várószerte. Csak ma! című műsorok kezdődnek. A műsorok között van a híradó, amelyben mutatkozik a Ferenc Központban. Adája Friderik rádióriporter, az utolsó sítésére érkezett.

— Ez a Csak talk-show a Vitelefele (azelőtt: recenbe „kihelyeztet”) lesz?
— Szó sincs csak azért sem, a műsor eredetileg nappal korábban, mint Vitray Taja. En tavaly ben álltam a felé, akkor a Váci Mihály Központban, ahoniusáig mindenegyszer jelentke má-val. Akkoriban az első műsorát közvetítette. Abnubizonyosságot tartalan jókedvű mazott belügy Benkei András; szolt első hátsabbnál kínosabre Végh Antal György; abban tem egy több ékődési engedély színvonalasan és telefonon a műsorba Rodkődési engedély zsurri elnökét.

— Általában szerű és kicsit embereket hív padra.
— Is-is. Mindtem arra — és induló debreceni cikora is van, hogy egy-egy nyen egy-két nész, feltaláló, ló), egy-egy érde látványos fuvó közéleti emberevezett botrány sze látvány pr Tehát az volt a továbbra is az a azok a nézőlálnák számítási ingyencégeként természetesen a mélyebb, úgymtuálisabb témák re kíváncsiak.

Egy kö

— András ara jó tanuló, elkerből, nem tudom, Jóska orvos a könyvtárban dolgozik, szereti nyaira Diószegi galmazott tanálapozgatjuk honismereti vaskos köteteit.

1951 óta vezet de a község műtől a perctől ke amikor ide érkedittatást, a nép szeretetét a deb tóképző tanárait

— Akj falura ni, az a nép közre és tisztelje ez volt az útrmondja.

Diószegi Lajo igazi néptanító rán. 1936-ban szerznie egy környéki tanyas

— Akkor már s minden vasár hozzám a tanítói, hogy együtt meg a mezőgazd Aztán cigányze tunk, beszélgett

Valahol itt helytörténeti és tatása, ami már szállottság fog teti, munkára nyugdíjas pedag

Október 6-án

Tóksó (azaz talk-show) Debrecenben is!

Új, eddig Debrecenben szokatlan műsort reklámoznak városzerte a plakátok. Csak ma! címmel Friderikusz Sándor talk-show-ját hirdetik, amely október elején mutatkozik be a Kölcsey Ferenc Művelődési Központban. A műsor gazdája Friderikusz Sándor rádióriporter, a napokban „az utolsó simítások” elvégzésére érkezett Debrecenbe.

— Ez a Csak ma! című talk-show a Vitray-féle Tefere (azelőtt: Tóksó) Debrecenbe „kihelyezett tagozata” lesz? — Szó sincs erről. Már csak azért sem, mert ez a műsor eredetileg négy hónappal korábban indult, mint Vitray Tamás Tóksója. En tavaly szeptemberben álltam a nagyközönség elé, akkor a nyíregyházi Váci Mihály Művelődési Központban, ahol ez év júniusáig minden hónapban egyszer jelentkeztem a Csak ma-val. Akkoriban a sorozat első műsorát a rádió is közvetítette. Abban tett tanúbizonyságot például háttérben jövedérvől nyugalmazott belügyminiszterünk, Benkei András; abban válaszolt első hallásra kínosabb kérdésekre Vég Antal és Rózsa György; abban szembesítettem egy több évtizede működési engedély nélkül is színvonalasan dolgozó fakirt, és telefonon bekapcsoltam a műsorba Rodolffot, a működési engedélyeket kiadó zsűri elnökét.

— Általában híres, népszerű és kicsit „kétres híru” embereket hív meg a színpadra.

— Is-is. Mindig törekedtem arra — és ez a most induló debreceni produkcióra is vonatkozik —, hogy egy-egy műsorban legyen egy-két híresség (színművész, feltaláló, író, sportoló), egy-egy érdekes, kevésbé látványos funkcióban levő közéleti ember, egy úgynevezett botránnyhős — alkalmanként közismert ellenfeleivel együtt —, és persze látványos produkció is. Tehát az volt a célom és továbbra is azt szeretném, ha azok a nézők is megtalálnák számításukat, akik ingyencégeért jönnek és természetesen azok is, akik mélyebb, úgymond intellektualisabb témákra, emberekre kíváncsiak.

— Miben különböznek ezek a beszélgetések — mondjuk — egy magazinlapban is olvasható interjúktól?

— Szeretném remélni, először is abban, hogy én csinálom ezeket. De hogy komolyan válaszoljak: Vitray Tamás mondta, hogy a Csak ma-nak az az igazi vonzereje, hogy mely beletekintést ad egy-egy ismert vagy kevésbé ismert ember életébe, élethelyzetébe. „A nézők — ahogy ő mondta — mindenbe be vannak avatva, sokkal inkább, mint bármilyen más fórumon.” Ez persze néha — szándékaik ellenére — vájkálásnak hathat, de ilyenkor jobban áll a beszélgetőpartnernek visszautasítani engem. Persze, olyankor nem engedek kibúvót, ha pusztán kényelemből vagy megszokásból zárkózik el vendégem a fontos és érdekes kérdések elől. Egy a titka az egésznek: nem szeretem az álbeszélgetéseket és következetesen ragaszkodom ahhoz, hogy a lényegről beszéljünk.

— És a rámenősséget „veszi” a közönség?

— Az előbbiekkal azt mondtam volna, hogy rámenős vagyok? Akkor megpróbálok közérthetőbben fogalmazni: őszintén vagyok kíváncsi, és ez „tettenérhető” a színpadon is. Márpedig ezt — tapasztalataim szerint — „veszi” a közönség. Az elmúlt szezonban Nyíregyházán szegény jegyárúrok alig győzték a rohamot. Ők a megmondható, hogy körülbelül a Madách Színház Macskák-előadásáért kígyóztak akkora sor, mint egy-egy Csak ma-ért. Úgyhogy egy idő után — akárhogy is elleneztem —, a 100 forintos ár mellett is sorsolták a jegyeket.

— Mit gondol, a debreceni közönség hogy fogadja majd a műsort?

— Jók az előjelek, hiszen az október 6-i előadásra már szépen fogynak a jegyek a Kölcsey Művelődési Központ pénztárában. A baj inkább a környékbeli művelődési házak vezetőivel van. Azt gondoltam ugyanis, hogy én nem adok olyan támadási felületet, amely egyébként gyakran vádkelet hangzik el, hogy tudniillik, íme egy produkció, amely telis-tele érdekes szereplők-

kel, de ez is csak maximum a megyeszékhelyig jut el. Eredetileg azt gondoltam, hogy egy-egy műsorral megjelenünk Debrecen környékének egy-egy kisebb településén is. Igen ám, csak hogy óvatosak — és persze szegényebbek is — a vidéki művelődési házak vezetői, nem „dobják ki” akármire a pénzt. Eppen ezért, hogy ne kelljen látatlanban dönteniük, néhányat közülük meghívunk az október 6-i premierre, talán utána megváltozik a helyzet.

— Egyébként kik lesznek októberben a vendégek és kikre számíthatunk azután?

— A nyitóműsor egyik vendége A hét műsorvezető-riportere, Kondor Katalin lesz, aki hazajön, mert hogy debreceni. Egyébként ambicionálom, hogy időről időre legyen egy-egy valaha innen indult „híres ember”. Meghívтам októberre Mallás Ottót, a Mottó reumatopasz feltalálóját, akiről mostanság ország-szerte sok, egymásnak eltelmondó szöbészéd járja, noha találmánya korszakos. Ő képviseli az aktualitást. Nem lesz mindennapi látvány az, amit a hazai body building (testépítés) „legszébbjei” nyújtanak majd. Elfogadta a meghívást Viki-dál Gyula, az egyre népszerűbb rockénekes is, akinek — ellentétben a köz-hiedellel — nemcsak hangjárja, hanem gondolat-taira is érdemes odafigyelni. Ami pedig a további, várhatóan júniusig tartó műsorsorozatot illeti; szeretném meghívni Debrecenbe — többek között — Szabó Magda írónót, Béres Ilonát, dr. Veres Pál szexológust, Chrudinák Alajost, Szakály György magántáncost, Rubik Ernőt, Vitray Tamást — hogy a többséget már ne is említsem.

— Apropos: mit szól ehhez az egészhez Vitray?

— Mint mondtam: Csak ma! című műsorom most ünnepli egyéves születés-napját. Vitray Tamás a kezdetektől atyai féltéssel vigyázza minden lépését. Leg-alábbis így tapasztalom. Egyébként, aki ezt nem hiszi, hallhatja őt magát személyesen, illetve telefonon is, hiszen október 6-án a színpadról a közönség jelenlétében fogom felhívni.

—gy—

PRÓBASZÜNETBEN

Karamazov testvérek

Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij nevű drámáiról nem ismer a világirodalom. Egy bizonyos Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij nevezetű szerző művei viszont rendre feltűnnek a világ színpadain, igaz általában azzal a kitétel-lel: „Színpadra alkalmazta X. X.” A rejtelly magyarázata egyszerű: Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij orosz regényíró alkotásai annyira drámai fogantatásúak, hogy állandó kihívást jelentenek a színház számára.

Lengyel István jelenete. A háttérben Tihanyi Péter (Aljona). (Fotó: Kalmár István)

A Karamazov testvéreket a tavalyi évadban már játszotta a Miskolci Nemzeti Színház, de az a változat, amivel a debreceni Csokonai Színház az idei szezon nyitja, nem azonos azzal a feldolgozással. Dramaturgként Balogh Tibor, Bernát László és Gali László nevét tünteti fel a plakát, ami egyértelműen azt jelzi, hogy az előadás a debreceni színház műhelyében formálódott színpadi játékká.

A héten már teljes diszle-tézéssel, jelmezekben folytak a próbák a nagyszínházban. A háromrészes, több mint háromórás előadás komoly fizikai és szellemi megterhelés a színészeknek; érthető, hogy a szokásosnál hosszabb próbafolyamat állt rendelkezésre a felkészüléshez.

A dramaturgialakórk természetesen nem törekedhetünk arra — mondja Gali László, aki egyben az előadás rendezője is —, hogy a regény epikai teljességét adjuk vissza. Filmes vágásokkal állítottuk sorrendbe a jeleneteket, amelyeket esetenként több szálból varrtunk össze. A színpadról Dosztojevszkij mondatai hangzanak fel; mi nem irtunk hozzá semmit a szöveghez.

— A Karamazov testvéreket az irodalomtudomány az emberi természet kivételes gazdagságú pszichológiai rajzának tartja. Vajon miképpen sikerült ezt az árnyalt

rajzolatot átvinni a színpad közegébe?

— Mindig az értelmezés határozza meg, hogy a dramaturgizálás milyen motívumokat emel ki e hatalmas regényfolyamatból. A négy testvér az ember természetének négyfajta vetülete, amennyiben értelmi-filozófiai, érzelmi, erkölcsi és biológiai-fizikai tulajdonságokat képviselnek. Ez persze így csak egy elvont modell. Maga a regény számunkra egy szenvedés történet, amelynek végén az emberek elpusztítják magukat. Jelképesen ez a XIX. századi orosz világ és társadalom pusztulása, amelynek törvényszerűen kellett bekövetkeznie. Példázat ez a regény arról, hogyan nem szabad élni; a végén azzal a keserűen megfogalmazott parancssal és reménnyel, hogy tovább kell lépni, változtat-

ni kell e tragédiába torkoló életben, keresve az értelmes élet lehetőségét.

— A regény erős karakterei kivételes szerepformálási lehetőségeket kínálnak a színészeknek.

— Igen, szeretném hangsúlyozni, hogy itt a színészi karakterek és a szerepek találkozásán nagyon sok múlik. Állapotokat, természetrajzokat kell megjeleníteni, a hitelesség miatt ezért is kerül a szokásosnál jobban előtérbe a színészek alkata, habitusa.

A Karamazov testvérek bemutatójára a színház nagy erőket mozgósított. Az előadás főbb szerepeit Tihanyi Péter, Lamanda László, Fésűs Tamás, Kóti Árpád, Csoma Judit, Rák Kati, Lengyel István, Sárközy Zoltán alakítják.

T. G.

Egy község múltjának kutatója

— András aranyos fiú volt, jó tanuló, elkerült a községből, nem tudom, mi van vele. Jóska orvos lett, Irma a könyvtárban dolgozik — emlékezik szeretettel tanítványaira Diószegi Lajos nyugalmazott tanár, miközben lapozgatjuk Hajdúszovát honismereti szakkörének vaskos kötetét.

1951 óta vezeti a szakkört, de a község múltját már attól a perctől kezdve kutatja, amikor ide érkezett. Az indíttatást, a néprajz, a nép szeretetét a debreceni tanítóképző tanáraitól kapta.

— Akj falura megy tanítani, az a nép között éljen, szeresse és tisztelje az embert, ez volt az útravalónk — mondja.

Diószegi Lajosból aztán igazi néptanító lett a katedrán. 1936-ban sikerült állást szereznie egy Hajdúszovát környéki tanyasi iskolában.

— Akkor már volt rádióm, s minden vasárnap eljöttek hozzám a tanítványaim szülei, hogy együtt hallgassuk meg a mezőgazdasági felőrat. Aztán cigányzenét hallgattunk, beszélgettünk.

Valahol itt kezdődött a helytörténeti és néprajzi kutatása, ami már-már a megszállottságig fogva tartja, élte, munkára serkenti a nyugdíjas pedagógust.

— Mindennap gyűjtöttem, emellett tanítottam és tanultam. A főiskolán elvégeztem a magyar-történelem szakot.

Hosszú évek gyűjtőmunkájának eredményei vaskos kéziratokégekben egyre gyarapodnak. Ma is lendületesen dolgozik, pontos időbeosztással. Emellett részt vesz a község közművelődési munkájában, vetélkedőket szervez. Tevékenységét a megyei honismereti mozgalomban is rangosnak tartják. Ennek is köszönhető bizonyára, hogy 1983-ban a megyei honismereti és helytörténeti bizottság úgy határozott, hogy Hajdúszováton komplex honismereti napot, tapasztalatcsereit és előadói konferenciát rendez. 1985 áprilisában pedig a megyei és Debrecen városi Műemlékvédelmi Bizottság tartott itt kihelyezett ülést. Májusban pedig a levéltári napok egyik rangos rendezvényén két előadás is elhangzott Hajdúszovát történetéről Diószegi Lajos előadásában. Szavaiból úgy tűnik, mindent tud a község múltjáról.

— Hajdúszovát honfoglalás előtti település. III. Béla király névtelen jegyzője, Anonymus az ezen a területen élő őslakosságot a szlovákok családjához tartozó bolgároknak jegyzi, amit régi neve is igazol. Szwát — mondja, az-

tán megjegyzi, hogy a község eredeti helyét illetően ugyan vita van közte és dr. Módy György között, aki az ősteleplést a mostani templom helyére és környékére helyezi.

— Az én véleményem szerint a kotszegi kert keleti oldalán lehetett, ezt őrzi a szájhagyomány és a kotszegi kertben folytatott ásások során előkerült tárgyak, cserépmaradványok is ezt bizonyítják számomra.

Hosszán mesél még a községről, a Kösely ártérben pákászó, halászó elődökről, a települést tisztító tatárok, törökök támadásairól, s az itt élő nép szívós élni akarásáról, mely biztosította a fennmaradásukat.

— 1640-ben kelt Keresszegi Hermán István debreceni püspök kemény hangú levele, melyben felszólítja a szövatiakat, hogy szorgalmasan építsék templomukat. Később ez a templom (1785) védelmül szolgált, hiszen téglafal védte körül, a templom alatt pincék, alagutak vezettek a mocsarakhoz. Szükség is volt erre — folytatja Diószegi Lajos örömmel látva érdeklődésemet —, hiszen 1660-ban újabb török csapatok pusztították a környéket, s 1694-ben Hajdúszovátot is megtámadták, s elpusztították. S csak az azóta már felújított

bástyafal mellett küzdő szövati elődök, s a még feltáratlan pincék, alagutak tudnának beszélni azokról az időkről, szenvedésekről. Az új templom később a régi romjaira épült.

1970-ben, amikor a törpe vízmű épült a községben, s ásták az árkokat a Széchenyi utcán, iv alakúan kiképzett falreszeket látott Diószegi Lajos, s ez számára bizonyíték volt. Ha módjában állna azonban — gondolom — maga kezdené el az ásást a templom alatt levő pincék, alagutak felkutatására. Ez azonban a szakértők dolga.

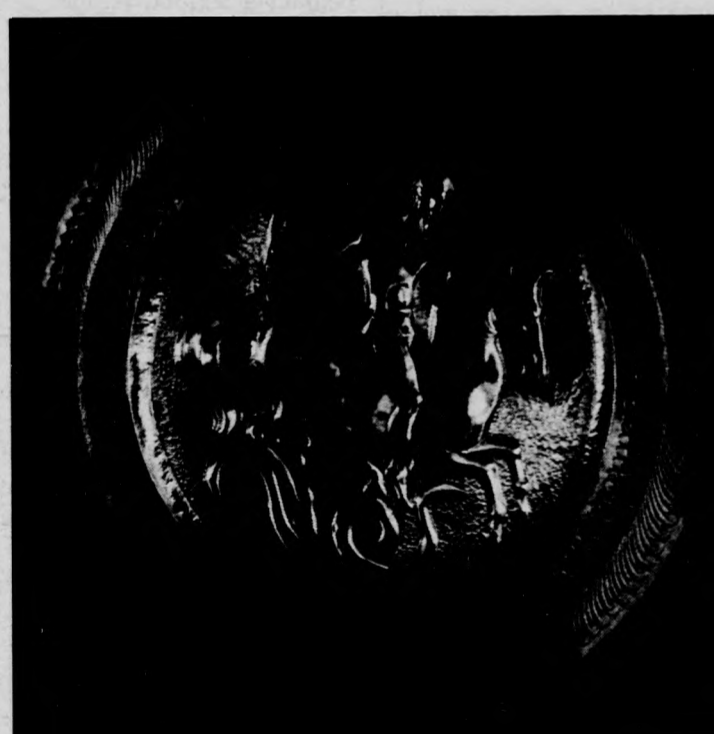
Beszélgésünk végén megint a naplót lapozgatjuk, számolgatjuk, hogy a több mint harminc év alatt hány fiatal is vehetett részt a honismereti szakkör munkájában. Bizonyára több mint ezren ismerték meg a községük múltját.

— A honismereti szakkörbe járó diákjaimmal úgy igyekeztem megismertetni a község történelmét, hogy forrásmunkák alapján felidéz-tük az elődök szenvedéseit, harcait, a veszteségek időszakát, hogy ezáltal jobban értékeljék őseik fennmaradásért folytatott küzdelmét — mondja.

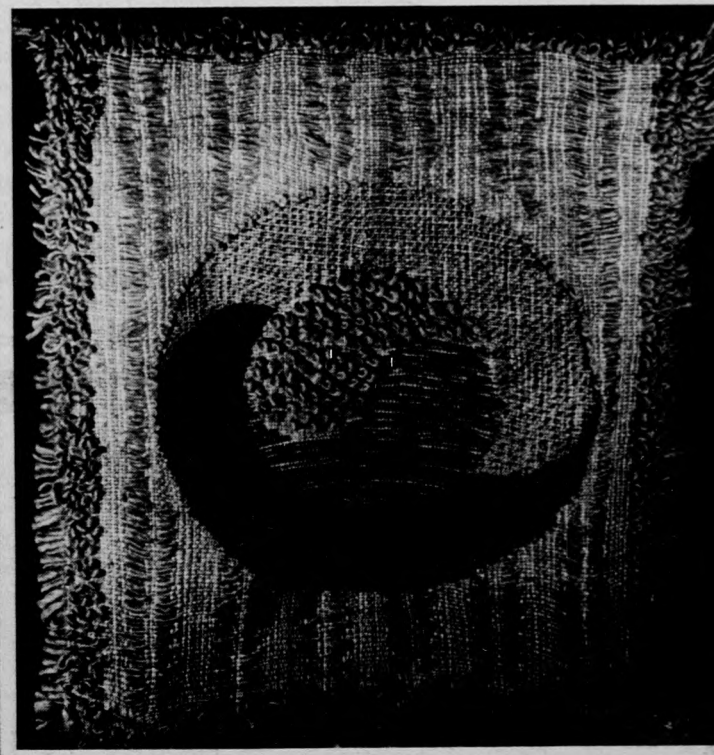
S e munkában nemcsak kíváncsisága, a történelmi múlt utáni érdeklődése, hanem néptanítói megszállottsága is sarkallta.

Tatár Éva

Hajdú-Bihar megyei üzemi tárlatok '85

PRIM ZOLTÁN: FALI TÁL

HOLB MARGIT: TEXTIL

Hahn István: Álomfejtés és társadalmi valóság

Azt hiszem, sokan vannak, akik úgy vélik, hogy az Akadémiai Kiadó olyan munkákat tesz közzé, amelyeket szinte csak a legszűkebb szakma vehet úgy kézbe, hogy számára a mű valóban birtokba vehető, vagyis közérthető, egyébként pedig az itt publikált írások megfelelő előismeretek hiányában nem juthatnak el valóban szélesebb publikumhoz. Kétségtelen, hogy ebben a köziedelemben van némi igazság, valóban vannak olyan szociális szakkönyvek, amelyek szinte már jellegüknek fogva is csak egy nem túl terjedt körhöz tudnak szólni, mégis az Akadémiai Kiadó jó néhány olyan sorozatot tart fenn, illetve indított el az utóbbi időben, amely népszerű formában kíséri meg a legfrissebb tudományos eredményeket a szélesebb olvasókörökhöz eljuttatni, természetesen mindenekelőtt az értelmiséget tartva szem előtt. Egyik ilyen sorozata például a kiadónak az Apolló Könyvtár, mely évek óta folyamatosan tesz közzé az antikvitásra vonatkozó olyan szakkönyveket, melyek olvasása a szűkebb szakmán kívül állók számára sem elriasztó, sőt inkább nagyon is tanulságos és élvezetes.

A tágabb publikumhoz való közelebb kerülés vezethet a Magyar Tudományos Akadémiát abban, amikor 1982-ben határozatot hozott az Értekezések emlékező sorozat megindításáról, mely mindenekelőtt arra hivatott, hogy az Akadémia rendes és levelező tagjainak szűkebb körében az értekezéseket közzétegye. Eddig ezek az írások általában csak szűk szakmai körben forgó folyóiratokban láttak napvilágot, most viszont elvben szinte mindenki számára hozzáférhetővé lettek. Ebben a sorozatban jelent meg — sajnálatos módon immár posztumusz kiadványként — Hahn István értekezése, az Álomfejtés és társadalmi valóság, mely mint alcíme külön jelzi: Artemidorus Daldianus vizsgálja mint társadalomtörténeti forrást. A tanulmány rámutat az antik álomfejtés és a mindenkori piac szoros kapcsolatára, ami megkövetelte meghatározott társadalmi törekvések és elképzelések kifejezésére juttatást, hogy ügyfeleik úgy érezzék: választ kapnak az őket legmélyebben érdeklő kérdésekre. Konkrét élethelyzetekhez kapcsolódva ugyanis az álomfejtés hangot adhatott az egykorú emberek izgatott reményeknek és vágyaknak. Ezért az álomfejtés minden vallási, okkult vonatkozása ellenére nagyon is praktikus, szoros összefü-

gésben áll az anyagi-társadalmi problémákkal.

Igy azután az első pillanatra egyáltalán nem történeti érdekű szövegekből Hahn I. ragyogó elemzéssel bont ki egy olyan társadalmi képet az i. e. 2. századi római birodalmon belül, mely konformistának és patriarkális színezetűnek tűnik, felhasználva egyben e bemutatáshoz a biológikus történelemfelfogást is. Ugyancsak fölfedezhető már azonban az i. sz. 2. században élő Artemidorus Daldianus munkájában némi előjele annak a társadalmi szorongásnak is, amely aztán főképp az i. sz. 3. századi szerzőkre lesz jellemző. Az egyén ugyanis már ekkor érezni kezdte kiszolgáltatottságát a sokféle „hatalomnak”, amely nem annyira védelmet nyújtott, mint inkább veszélyt jelentett számára. Szociális előrelépés itt többnyire csak egy meghatározott kategórián belül volt lehetséges, s ez jól kifejezésre jut az Oneirokriatikában, az Álomfejtésben, amelynek felfogása szerint lehetetlen a certus ordo honorum, a társadalmilag megszabott pálya átlépése. Így a társadalmon belül az optimális pályafutások valójában kényszerpályák, amit az irracionális végzet szintén kikényszerít, úgyhogy ennek megfelelően az álomfejtésnek magyarázatai során az adott társadalom lehetőségeihez kellett alkalmazkodnia.

Artemidorus Daldianus felfogásának az volt a gyengéje, hogy kevésbé volt érzéke a rendi, közjogi distinkciók iránt. Ugyanakkor jól megmutatkozik nála az a vulgáris körökben elterjedt közhangulat, mely egy eleven, Róma-ellenes görög öntudatot is kifejezésre juttatott. Ugyancsak kárpótol a szerző közjogi érdeklenségéért a reális életviszonyok bemutatására irányuló kategorizálása. A metrioi, a társadalmi középkategóriák szférájában például a legfőbb feltétel, az élet forrása: a munka, amelyben biztosítani kell a munkalehetőséget. Ha ez hiányzik, ez maga a bánat. Az álomfejtésnél tehát nincs szó az arisztokratikus erényről, a szkoleról, vagyis a szellemi tevékenységgel párosuló semmittevésről.

Artemidorus Daldianus képet adott az egykorú árucseré- és piaci viszonyokról is, s Hahn I. itt különösen érdekes következtetésekre jutott elemzése során, rámutatva, hogy az álomfejtés irodalom alapján ekkoriban, vagyis az i. sz. 2. században kevésbé virágzóknak tűnik a keleti provinciák városainak

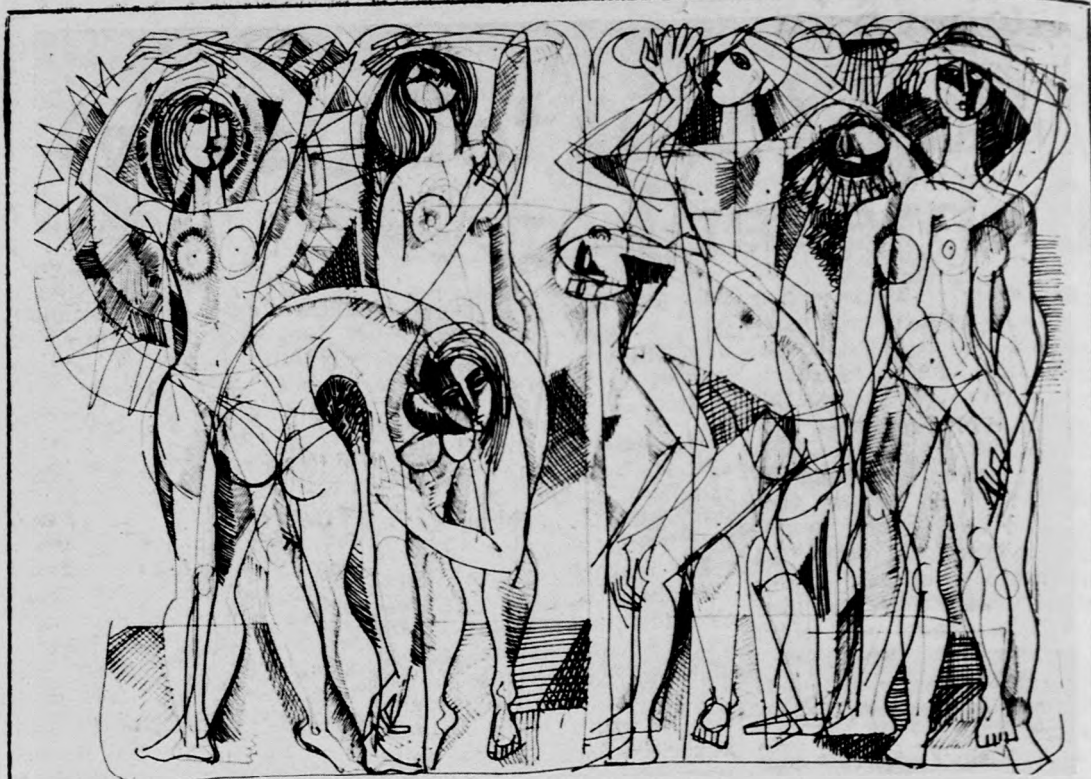
virágzása, mint ahogy más források alapján eddig gondolták. Ugyanígy a nincstelenek tömege is differenciáltabb kategóriának mutatkozik Artemidorus alapján a hagyományosnál. A nagy építkezések nem feltétlenül a virágzás időszakára utalnak, hanem azt jelzik, hogy a munkaerő nagy részét nem lehetett másképp foglalkoztatni. Mindehhez szorosan kapcsolódik, hogy a társadalmat nagy szociális feszültségek hatották át, méghozzá úgy, hogy ennek a társadalomnak a rabszolgaság lényegi eleme volt, nem pedig valamiféle másodlagos tényező. Ezért ábrázolja az antik szerző igen differenciáltan ezt a kategóriát. A rabszolgák felszabadításáról is újszerű értékelést kaphatunk Artemidorustól. Ezt figyelembe véve, azt a megállapítást tehetjük, hogy a felszabadítás is csak a rabszolgatartó rendszer stabilizációját szolgálta, s előnyös volt a tulajdonos számára.

Az álomfejtés irodalmából kibontakozó társadalomkép csúcán állók szintén erősen megosztottak voltak: elkülönültek egymástól a „gazdagok” és a „pénzemberek”, míg az előbbieket státusát „főhivatásuk” biztosította, addig az utóbbiaknak tevékenységükhöz, létükhöz állandóan kockázatniuk kellett. A látványos virágzó urbanizáció ellenére az i. sz. 2. században már igazából csak a földbirtokos nyújtott állandó és biztos jövedelmet, a városi lét törekvénynek mutatkozott, különösen a kézművesek, a városi kisiparizációk számára bizonyult különösen neheznek.

Ez a tömör összegzés is jól mutatja, hogy Hahn I. egy történeti szempontból eddig kevésbé vizsgált szövegből helyenként egészen újszerű képet vázolt fel az i. sz. 2. századi római birodalom társadalmáról. Vannak persze a tanulmányban olyan elképzelések, amelyek továbbgondolásra, esetleg talán némi pontosításra szorulnak. Megítélésünk szerint az Oneirokritika ama passzusainak is vannak további társadalmi vonatkozások, összefüggései, amelyek első pillanatra csak a mindennapi családi életről, illetve a biológiával foglalkoznak. Ezt jó lett volna érinteni. Ugyancsak kidolgozásra vár Artemidorus Daldianus történelemfelfogása abban a vonatkozásban is, hogy az mennyiben rendszeresen veszi tekintetbe a biológiai mozgásmechanismust. Nagyobb hangsúlyt érdemelt volna az is, hogy mi az egykorú álomfejtés irodalom kevésbé számolt a társadalmi felemelkedéssel, addig a szociális degradációknak sokkal nagyobb méretet tulajdonít. Megítélésünk szerint a Róma-ellenesség újszerű értelmezése szintén több árnyalást igényelt volna. Talán az is megérdemelt volna némi magyarázatot, hogy ha a társadalom alóbbi rétegeinek helyzete valóban olyan rossz volt, mint ahogy azt Hahn I. Artemidorus alapján kimutatja, akkor hogyan tudták mégis megfizetni az anyagias és számító álomfejtőket. Végül: bármilyen értékes történeti forrásnak is bizonyul az antik álomfejtés irodalom a most ismertett tanulmány nyomán, azért a forrásérték megbízhatóságát illetően nem ártott volna még részletesebb elemzés. Kár, hogy e vizsgálatoknak a kötet nyilván megszabott terjedelme szinte eleve gátat szabott.

Néhány sajtóhiba, az antik görög nevek átírásában mutatkozó bizonyos következetlenségektől eltekintve, Hahn István tanulmánya valóban olyan gondos, mélyenszántó munka, melynek eredményei jó lenne, ha minél előbb beépülne nemcsak a hazai, hanem a nemzetközi ókortörténeti köztudatba is. (Akadémiai Kiadó)

Mavas László

JÓZSA JÁNOS RAJZA

ÉRTSÜNK SZÓT!

„Csinos, de családcentrikus”

A címben idézett házassági hirdetés teljes egészében így hangzik: „Csinos, de családcentrikus lány ismeretséget keresem házasság céljából.” Hasonló mondatokat olvashatunk napi- és hetilapokban: „Kedves, szolid, de komoly gondolkodású vagyok.” — „Keresem komoly gondolkodású, szolid, kedves, de külső és belső emberi értékeire igényes nő ismeretséget.” — „Életvidám, de karcsú nők irjanak.” Véleményem szerint azért, mert valaki csinos, még lehet családcentrikus; ha komoly és szolid, még igényes is lehet a külső és belső emberi értékekre; azért, mert életvidám, még lehet karcsú — vagyis az ellentétet, szembenállást kifejező *de* kötőszó az (egymással) kapcsolatos viszonyban álló szavak közé került. Valójában az egyik állítás nem áll szemben a másikkal, tehát az és mellérendelő kötőszóval kell kapcsolni a tagokat.

„Az iskola elkészült, de tornaterme még nincs” mondatban két olyan dolgot állítunk egymással szembe, amelyek között tartalmi el-

lentet van, így helyesen használjuk a *de* kötőszót. Ugyanígy helyénvaló a *de* használata akkor is, amikor a megszorító ellentétes utóból. Hasonló mondatokat olvashatunk napi- és hetilapokban: „Kedves, szolid, de komoly gondolkodású vagyok.” — „Keresem komoly gondolkodású, szolid, kedves, de külső és belső emberi értékeire igényes nő ismeretséget.” — „Életvidám, de karcsú nők irjanak.”

Hadd essék még szó röviden az egyik leggyakoribb, sokféle szerepben használatos alárendelő kötőszavunkról, a *hoggy*-ről. „A vizsgabizottságnak arra a kérdésére, hogy mi a foglalkozásom, elmondtam, hogy építész vagyok, s abban a hitben, hogy a kérdést azért tették fel nekem, hogy a szakmai vizsgát a továbbiakban a szakterületemhez igazítsák, elmondtam, hogy a faiparban

is felkészült vagyok.” A sok *hoggy* monotonná, modorossá teszi beszédünket és írásunkat. A Felsőoktatási Szemlemben megjelent fenti mondat alapján azt javaslom, kerüljék a *hoggy* kötőszós kélmondatok ilyen egymástól függő láncolatát. Annál is inkább, mert az első két és az utolsó helyen álló kötőszót nyugodtan el lehet hagyni, a harmadik megmaradhat, a negyediket pedig merre lehet helyettesíteni: „...mert a szakmai vizsgát a továbbiakban a szakterületemhez kívánják igazítani...”

Van olyan eset is, amikor éppen a *hoggy* hiánya okoz nehézséget. A főnévi igenév szerkezet használata idegen-szerűen hat a vélekedést, akarást, kérést stb. kifejező igék után (pl. *javasol, parancsol, tervez, tart, tekint, vél, képzel* stb.): „Elhatároztam, *hoggy* lakást bérelek.” — Az ülést elhalasztani javasoljuk” mondat is magyarságabb így: „Javasoljuk, *hoggy* halasszák el az ülést.”

Salga Attila

TÓTH-MÁTHÉ MIKLÓS:

Cölöpvár

Vendeli kivitte az üres sörösüvegeket az erkélyre. Odaállította a többihez, aztán az erkélykorlátra könyökölt és nézelődött. Szemközti a játszótéren mesterséges domb emelkedett, tetejében a „cölöpvár”. A tavaszi napsütésben legalább harminc gyerek nyüzsgött ott és közöttük, akár egy jól megtermett testes kamasz, szemüveges, középkorú férfi. A fején törülközőből csavart turbán, a kezében ernyő, amit úgy forgatott maga körül, mint egy kardot.

— Gyere csak — szól be Vendeli a feleségének. — Nézd azt az örültet! Az asszony megjelent az erkélyajtóban. Bámulta a turbános férfit, ahogy hadonászott az esernyővel. — Nahát — mondta —, ennek is hiányzik egy kereke! Nem tudja, mit csináljon jó dolgában. — Inkább nagyon is tudja — mondta Vendeli. — Messziről látom, hogy egy kéjenc disznó. A zsebe biztosan tele csokoládéval és a bokorba húzódja a srákokat. — Talán csak nem? — szörnyülködött az asszony. — Fiacskám — mondta Vendeli —, te csak hallgass mindig az öregebbre. Mi másért bohóckodna az ott? Normális ember örül, ha lepihen munka után. A gyerekek meg játszanak magukban, azért gyerekek. Akárhogy is van, nem tetszik nekem az a pasas.

Másnap ismét ott állt az erkélyen és figyelte a középkorú, testes férfit a cölöpvárban. Aztán, amikor harmadnap is ott látta a gyerekek között, nem bírta tovább lement, megállt a domb aljában, felkiáltott:

— Hé! Uram! Lejönne egy kicsit?
— Nekem szólt?
— Magának!
A férfi lejtött a dombról. Amíg jött, a

turbánját igazgatta, mert kioldódott. — Tessék — mondta —, miről van szó? Vendeli állta hegyesen előremeredt, mint a rugós bicika. — Magának ez a szórakozása? — Micsoda? — Hát... hogy itt idétlenkedik a srákokkal? — Tilos talán? — A testes ember hangjában vidámság, Vendeli nem felelt, újra ő kérdezett. — Nem tud mit kezdeni az idejével? — Kell egy kis kikapcsolódás — legyezgette magát a turbános —, meg nem ártana néhány kilót leadnom. Jöjjön, álljon be maga is közénk.

Vendeli gyanakodva nézte. Ez itt viccel vele? Mi jogan viccel ez itt? — Maga is lakótelepi? — kérdezte aztán. A testes ember az egyik tízeletes bérház felé mutatott. — Ott lakom — mondta —, a harmadikon. A mi erkélyünkön lógnak azok a színes törülközők. Vendeli odapillantott, úgy, mint aki bizonyítékok után kutat. A színes törülközők valóban ott lógtak. De hát lehet az a más erkélye is. Köteles ő hinni ennek?! — Talán be is mutatkozhatnánk — mondta most a turbános és a kezét nyújtotta. — Kerék János vagyok... — Vendeli... — morogta Vendeli, majd mint aki megbánta a pillanatnyi közjátékot, gyorsan így folytatta: — Nem ismerkedni jöttem ide, hanem mert szóltak... Mert ugye ez egy lakótelep és itt az emberek figyelik egymást... Érti már?

— Nem értem — mondta Kerék János —, magyarázza meg pontosabban... Vendelit ingerelte a másik nyugalma. A törülközővel körbetekert vidám, optimista feje. Minek örül ez úgy? Ezt még jószertint meg sem lehet sérteni, csak vigyorog itt, akár egy boldog völégény az esküvői képen. Már megbánta, hogy idejött. Egy bolonddal több vagy kevesebb... na és aztán? Nem ápoló ő. Valami észbébe jutott. — Itt játszik a maga fia is? — Nekem nincs fiam. — Talán a lánya...? — Az sincs.

JÓZSA JÁNOS RAJZA

1. Búrgo tér, hol fűrdet darazsa

2. Folyó Két szék s szitakó

3. Nádlev Kétélű rejtik a rétet

4. Elvesze halnye fölött a birká

— Aha — kinttel fig. Itt titok lap milyen. Ez a vel hancúroz lázatos! — János Gyere már mást túlharból. — Mik A seregred n — Mindjá Kerék, majd císi még vala — A szem lentette ki csak... — Mi mag — Nem v gárnak is k disznóságról tatja? Kerék elg Rézleteiben zaikképet. V teni, hogy belőte? Lass a személyi mesen tanul — Maga h — Az vag — A felet — Miről? — Hogy i cokkal? — Nem t lönösebben — Ertem. hez? — Semmi nem iszom, — Úgy? — is szorította mondta —, vesződni, va De azt ajá itti! Jól tudó fiúkkal, eng külön emb — Ki aka kozott Keré ga tölem?

Az én falum az enyém

Az én falum nem a világ közepe, de nekem a világ legfontosabb darabja. Világdarab? Illatos, ehető, maga az élet — és az enyém. Valahogy ilyen mindenkinek az a település, ahol született, s ahol felnővekedett. Ez lehet tanya, falu vagy éppen város. Világdarab, ám nem mindegy, hogy a világ melyik szelete. Az kell, amely sorsos bölcsője. Csak az az enyém, amelyiket úgy ismerem, ahogy a tenyeremet sem. Az én falum „csak” világdarab, de így teljes világ. Maga a világegyetem. Utcaival, házaival, két templomtoronyával, öreg iskolájával, eperfaival s a falukörnyéki mezőkkel, szőlőkkel.

Minden település egyszerre természeti, társadalmi, építészeti és erkölcsi környezet. Egy ilyen kis világmindenségben is vannak nagyon fontos részek. És kevésbé emlékeztetek. Kintütem emléke van annak a háznak, amelyben nevelkedtünk, annak a támlás széknél, amelyen gyerekként trónoltunk, annak a kerti cseresznyefának, amelyre folyton felmászunk, mintha az égbe indulnánk. Annak a kutyának, amellyel együtt kóboroltuk be a falut és környékét. Annak a vaskapunak, amely ilyen nagy utakra elengedett minket, s annak az utcasaroknak, amelyen elfordultunk a vegyesbolt felé bevásárolni.

Utca, dűlőutak, búzatáblák, aratógépek — és ez nem minden. Ha van valami igazán fontos és meghatározó, az az emberek. A szülők: apám a nagy bajuszával s nagy indulatával, anyám a kendő alá rejtett szerénységével, és kevésszavúságánál is szebb szeretetével. A testvérek, a nagyszülők, a rokonok, a közeli és távoli családtagok, akikhez bármikor be lehet nyitni, különösen akkor, ha az ember nem kér semmit. Aztán a nagy családi ünnepek, amelyek csodák csodájára újra vannak, ahol egymás mellett ül a rártári agronómus nagybácsi, a sánta cipész unokatestvér, a hataltomba felkapaszkodott egykori kovács, hol nem, hol összetartozunk, hol ennek ellenére gyűlölködünk.

A falu nem csak az emberek, s nem csak a családok, s nem csak az egyéb közösségek. Egy település elképzelhetetlen történelme, fagyó népszokásai s felelevenítésre váró hagyományai nélkül. Ahogy a közösségbe tartoznak a különöck, az érthetetlen öngyilkosok és magányukat rejtgető öregek, úgy nem lehetünk meg a mesék, az egyre színesedő pletykák és az igaz történetek nélkül sem. Mert ami történik velünk, az mindjárt történet is: lehet szolid, békes, lehet tragikus, fájdalmas. Akárhogy is ér véget: törvényekről beszél, a létezés esélyeiről, az unokáknak

szóló tanulságokról, amelyek ők is csak időskorukban értenek meg. Egy faludarab? Mert nincs pénze és ereje, hogy törődjön vele, a helyi gazdaság azért csak részben, mert nem tartja erkölcsi teendőjének az állami szerep pótlását. Az emberek továbbra sem, mert jól elszóztak attól, hogy falujuk sajátjuknak tekintsék, és osztoznak a felelősségen a hatalmi-gazdasági szervezetekkel.

A jövő nemcsak az, hogy a falu gazdája az egyre szakszerűbb s egyre inkább önkormányzati jellegű tanács legyen. Önmagában az is kevés, hogy a település gazdasági egységeit az igazsága: a faluból mennyi és milyen felkészültségű munkaerőt kapnak. Azt is felvállalhatják, hogy a gazdasági-társadalmi fejlesztésben előrelépjen, szellemi energiával, vállalkozó kedvvel részt vegyenek. Egyedül az sem kényelmes, ha az állam-polgárok különböző társadalmi-kulturális egyesületeket hoznak létre, hogy önmaguk végiggondolják saját történelmüket, helyzetüket és az önszervezés gyakorlati pályái legyenek. Elengedhetetlen a helyi népront és a művelődési ház szerepének újragondolása is. Az igazi változás az lesz, ha egyre több falusi polgár — közösséggel — viszonyul a relatív gazdasági-társadalmi autonómiáját, megerősítve a településhez, családjaéhoz és önmagához fűződő azonosságot: önként és felelősen segít a falu sokféle hátrányainak csökkentésében, a helyi társadalom rekonstrukciójában, és például a közéleti szellemi élet fellendítésében.

Ha eljutnak oda sokan, de magasabb szinten, mint régen, s nem nosztalgiaiból, hanem érdekeik tudatosításával: az én falum az enyém. Enyém is. Ha ez a szerény világdarab valóban emberi, humanus, kulturált, lakható világ lesz. Világegyés. S a sok fénylő világegyésből jönné létre a messzire világító, folyton megújulni képes új világot.

Varga Csaba

Tárgyilagosan a nőkről

Egyenjogúság a munkában

Forró kása ez mindig a legtöbb munkahelyen, mármint a nők egyenjogúsága. Az ünnepekkel, az akkorra szánt szép szavakkal ugyan nincsen baj. A baj akkor kezdődik — és mélyre nyúló gyökerekkel van jelen a gyakorlatban — amikor annak az egy Nagy Zsuzsannának, Kis Piroskának a képességeit, munkáját, teljesítményét kell — kellene — tárgyilagosan elbírálni. Mert igaz, a munkája mindenben megfelel a várakozásnak, de... s a de szócska után tülekednek az indoknak látszó előítéletek, fenntartások.

Természetes, hogy a nők és a férfiak biológiai adottságai különböznek. Eltérnek bizonyos munkakövetelmények, munkafeladatok is, sőt szakmák, munkakörök — mint például a bányászásban, melegüzemekben stb. — meghatározott csoportjában jogszabályok tiltják a nők foglalkoztatását. Azon is kevesen akadnak fenn, hogy a textilipar sok üzemében a művezető, a segédművezető férfi, összes beosztottjuk viszont nő. A két férfi kötelességei közé ugyanis olyan nehéz fizikai megterheléssel járó feladatok tartoznak — mint amilyen például a bálábontás, a lánchengerek cseréje és így tovább —, amelyeket nem lehet, nem szabad nőkre bízni. A textiliparnál maradvány: azt sem tarthatjuk furcsának, hogy jó néhány munkahelyen a hónap bizonyos napjaira könnyített beosztást kapnak a leányok, asszonyok, ez ugyanis nem a munkában való egyenjogúsítás megsértése, hanem biológiai tényezők tisztelése, amint e tisztelet diktálta például a kismama-szalagok szervezését is.

Meghökkenítő helyzet

Ne keveredjék tehát össze az, aminek semmi köze egymáshoz! A biológiai adottságoknak ugyanis nincsen része a meghökkenítő helyzetben: az azonos munkakörben dolgozó, azonos munkafeladatot ellátó nők általános keresete — amint azt a termelő és a nem termelő ágazatokra kiterjedő reprezentatív elemzés feltárta — húsz százalékkal kisebb a férfiakénál!

Meghökkenítő a helyzet azért, mert kiderül belőle, a munkában egyenjogúsító társadalom — annak intézményei, szervezetei, tisztviselői — megadja az összevetés lehetőségét munkában, a javadalmazást azonban korántsem igazítja hozzá ehhez. Még nyersebben fogalmazva, legyen csak az a nő műszerész, tanácselnök, főosztályvezető, üzletigazgató, jogtanácsos, tanár, betanított gépmunkás, legyen csak joga ezeken az adott helyeken a férfiakéval megegyező teljesítmény felmutatása, ám milyen alapon lenne joga azt hinni, az erkölcsi, anyagi megbecsülés is azonos lesz?!

Néhány, eligazodást, arányt megismertető szám. A szocialista szektor 4,7 millió aktív keresőjéből 2,2 millió a nő. A népgazdaság egészében tizenkilenc százalék a nők aránya a szakmunkások között, továbbá 52,2 százalék a betanított és 60,7 százaléka a segédmunkások táborában. A műszaki csoportjából ugyanakkor csupán 23,7 százalék a nők

részesedése... Objektív tényezők következményei éppúgy sűrűsödnek az előbbi számokban, arányokban, mint a képzés, szak-képzés sokféle szubjektív elemet is magába foglaló hatásai. Ahogy mondanj szöveget: az igazságtalanságoknak már abban fellelhető az egyik, vastag gyökere, hogy bár egyenjogúsít, de nem mindegy, milyen munkában egyenjogúsít a társadalom. Köznapokban kimondva, mit kínál fel választási lehetőségként a leánynak, asszonynak? Napjainkban a női aktív keresők 2,2 millió fős táborán belül a legjelentősebb létszámú csoport a negyvenötvenéveseké. Azoké tehát, akiknek — történelmi okok kivételével — következményeként is, a képzésben elkövetett hibák, tévedések hatására is — gyakran még a választás látszatát sem kínálták fel, mert az az egy munkahely volt, az az egyféle beosztás. Ezen túljutottunk, de nehezen jutunk túl a tévhitek, előítéletek, ismerethiányok liánjainak sűrűjén, a „nem nőkné váló”, a „nők itt nem tudnak ugyanannyit teljesíteni” stb. felfogásokon, vélekedéseken.

Lehetőséget a választásra

Ezeknek a felfogásoknak, vélekedéseknek — és a nyomukban, hatásaiakra kialakult gyakorlatnak — meghatározó szerepe van abban, hogy az élelmiszeriparban például minden száz szakmunkás közül csupán tízenyolc az asszony, a leány, de a textilruházat iparban nyolcvanegy, a gép- és gépjárműiparban mindössze négy... Valóban biológiai különbségek tükröződése lenne ez vagy valami egészen másnak vetülete a foglalkoztatási szerkezet egy-egy részterepére?

A munkát egyenjogúsító társadalomnak — lényeges haladás ellenére is — sokféle további teendő van abban, hogy a nők fizikai, fiziológiai különbségeinek okos merlegelésével tágítsa a lehetőségek körét a szakmák, munkafeladatok, munkakörök választása tényleges egyenjogúságának megteremtéséig. Még több azonban a társadalom — intézményei, szervezetei, tisztviselői — dolga, feladata a munkában. Vagyis a munkaterhekben, követelményekben (illetve a munka eredményében, a teljesítmény megnyilvánulásában, minőségében) már egyenjogúsított, lett asszonyok, leányok erkölcsi, anyagi megbecsülésének, javadalmazása igazságosságának javításában. Sőt, némely tekintetben ennek az igazságosságnak a megteremtése a teendő. Ennek a teendőkörnek a jogosultságot aligha vitatja bárki is az elvek magasztos mezején járva. Csak éppen a gyakorlat rögs útjain menve, botladozva el-elfelejtődnek ezek az elvek, s talán nem is az a gond, hogy akadtak feledékenyek, hanem az, hogy ők — szemben az érzettekkel! — semmiféle hátrányát nem érik, nem szenvedik ennek a furcsa emlékeztetőkésnek.

Mészáros Ottó

„Választ adni a dolgozók kérdéseire...”

Tudósítóink jelentik a szakszervezeti választásokról

Polgár nagyközség területén a szakmai bizottság újragazdálkodó mellett kilenc gazdálkodó szervnél és egy intézménynél kerül sor szakszervezeti választásokra.

Négy gazdálkodó egységnél főbizalmi, illetve bizalmiválasztás lesz. Az előzetes felmérések alapján mintegy 225 főt választanak a különböző tisztségbe. A szakszervezeti testületek bizottsági ülésén, bizalmi testületi ülésen foglaltak állást a választási munka feladataiban. Megkezdődött és jelenleg is folyik a káderek kiválasztása. A jelölő bizottságok megkezdtek a tagokkal történő beszélgetéseket, folyamatosan végzik a bizalmiak és a helyettesek választását.

A szakszervezeti választások során fontos célként jelelték meg a párt XIII. kongresszusából eredő szakszervezeti feladatok helyi konkretizálását; a termelő, szolgáltató tevékenység fejlesztését, e munka hatékonyabb megvalósítását; a szakszervezeti testületi munka, valamint a bizalmitevékenység javítását; a rátermettség, hozzáértés, alkalmasság kérdését, valamint az érdekvédelmi tevékenység javítását, fejlesztését.

A szakszervezeti választások szeptember 7-én kezdődtek és október 31-én fejeződnek be. Az előzetes felmérések alapján hat gazdasági egységnek nem terveznek alapvető változásokat, kettőnél új testületi tagok és bizalmiak választását tervezik, a pedagógusoknál pedig új alapszervezetet hoznak létre. Az APÉSZ-nál a 24

bizalmicsoporthoz 16 tartotta meg ülését. A bizalmicsoporthoz értekezleten több felvetés hangzott el, melyek főleg a munkahelyeken levő gondok, hiányosságok megszüntetését sürgették. A közeg-többi gazdasági egységénél jelenleg a jelölő bizottságok tevékenysége mellett a bizalmiak választása történik. A költségvetési üzemenl befizetődött a választások előkészítése. (A tudósító: Herbák István.)

A Hajdúnánási Állami Gazdaság szakszervezeti bizottsága már július 22-én elkészítette a szakszervezeti választásokra vonatkozó intézkedési tervét, így amikor tudósítónk, dr. Éles András rövid összegzésre kérte Szólláth Imrét, a vszb titkárát, már a bizalmiválasztásokon túl, a főbizalmi-választás felidéjének tapasztalatairól is szólhatott.

22 bizalmicsoporthoz történt meg a választás és a hét főbizalmi választása is megkezdődött. Úgy tervezzük, hogy 11 tagú lesz a vállalati szakszervezeti bizottság és hat munkabizottságot is választunk. Az elmúlt öt év merlegét vállalati szinten október 18-án vonjuk meg, ekkor kerül sor a vállalati szakszervezeti bizottság megválasztására. Ami a „félidő” merlegét illeti, azt mondhatom, kritikus és önkritikus megállapítások egyaránt voltak. Több hozzászóló az üdülési lehetőségek növelését, illetve a szociális léte-sítmények bővítését kérte.

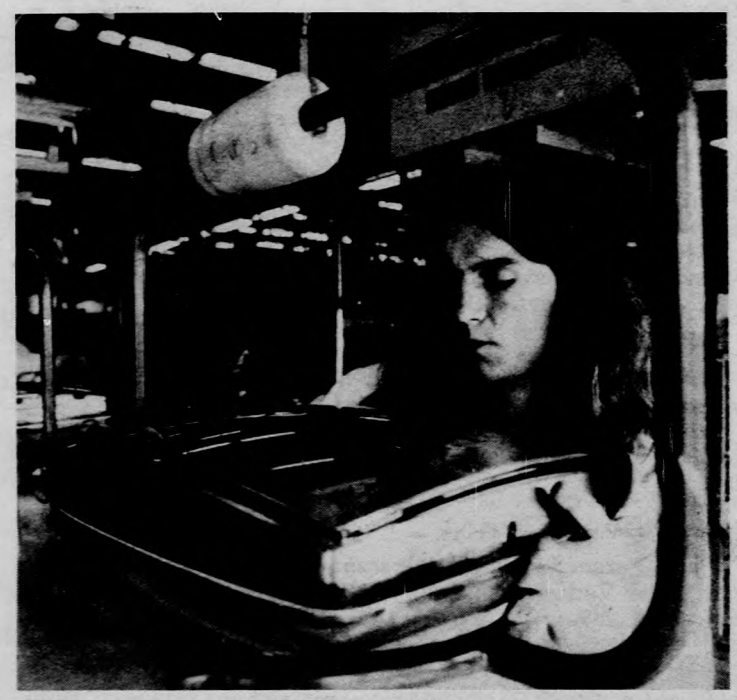
Nem lehet vitatni a kérések jogosságát, hiszen való igaz, hogy az állami gazdaságok közös csopaki üdülőjében levő egy szobában a 730 fős kollektívából évente 18 csatló üdülhet, a SZOT-beutalók pedig a legtrikább esetben szólnak olyan időpontokra, amely a mezőgazdaságban dolgozók időbeosztásához igazodnak. Ami a szociális épületek létrehozását illeti, leginkább a változó munkaterületeken és a szarvasmarha-tenyésztési főágazatnál jelentenek különös gondot — mindezt jól tudja a vállalat vezetése is. A megoldásra ígéretet tették.

Püspökladányban a MÁV körzeti üzemfőnökség szakszervezeti bizottsága intézkedési tervet készített az szb, a bizalmiak és választott tisztviselők újjáválasztására — tájékoztat Szilágyi Lajos. Ennek megfelelően augusztus 15. és szeptember 1. között megválasztottak 65 bizalmi, és jelenleg folyik a főbizalmiak választása. Összesen 7 főbizalmi választásra kerül sor — közülük ötöt már megválasztottak a MÁV Vontatási Főnökségén, a MÁV-állomáson, a körzeti üzemfőnökségén, Karcagon és Törökszentmiklóson. Szeptember 17-én került sor Biharkezesen, 18-án Kisújszálláson a főbizalmi megválasztására. Új főbizalmi választottak a MÁV-állomáson és Karcagon. A rendezvényeken a szakszervezeti dolgozók 85-90 százaléka

vett részt, egy-egy rendezvényen öt-hat fő szolt hozzá. A vitában kritikusan szóltak a szakszervezet gazdasági munkát segítő tevékenységéről, s szavá tették, hogy a szakszervezet megnövekedett jog- és hatáskörével nem él megfelelően. (Több helyen rossz a munkafegyelm, nem megfelelőek a munkafeltételek, a munkával összefüggő rendelkezések kiadása késik s ezekkel és más kérdésekkel kapcsolatban sem kerik ki minden esetben a szakszervezeti tisztviselők véleményét.) A vitából kitűnt, hogy gyakran nem tudnak kellően élni a demokratizmus adta lehetőségekkel. Az utasítások többször ellentmondanak egymásnak, például abban, hogy nincs összhang a munkaköri besorolás és az ahhoz kapcsolódó ruházati ellátás között. Javaslattként vetődött fel, hogy a kollektív szerződés a középvezetők és a bizalmiak egyaránt jobban ismerjék meg a jövőben, ezáltal naprakészen és határozottan tudnak választ adni a dolgozók kérdéseire, felvetéseire, javaslataira. Kérték azt is, hogy kérelem, illetve panasz esetén — ha nem is azonnal — a dolgozók kapjanak kielégítő választ. Kiemelték a vitában, hogy a szakszervezet megnövekedett szerepére szükség van, különösen most, nehezebb gazdasági körülmények között.

A körzeti szakszervezeti bizottság és tisztviselőinek megválasztására október 12-én kerül sor.

Tv-képernyők Lengyelországból

Az UNITRA Híradástechnikai Vállalat varsói Polcolor Tv-képcső Gyára Lengyelország legkorszerűbb üzei közé tartozik. Az amerikai és francia licenccel felhasználásával készülő gyártmányait szocialista és tőkés országokba exportálják. Az itt gyártott évi 500 ezer színes tv-képernyőből a magyar megrendelőknek is jut. A gyár legjelentősebb külföldi partnere a Videoton, amely évente 80 ezer képcsővet kap Lengyelországból, nagyrészt alkatrészekért cserébe.

(MTI-fotó: Manek Attila felvétele — KS)

Görög

(1760-18)

Egy évtizede Molnár József életével, tényleg hasznos magategázó életmunkálkodással ezzel kapcsolata munkájára, az zánk egy közl

Ennek főleg vel nagyon ke radt főnn Gör rencse, hogy idején, belepí nyokba. A há ték. A Vasárn ban méltatás lálának 60. év zölt arcképet Radrmansdor

Életének lé szünk csak er letett Hajdú Györgytől kap ter iskoláit majd Nagyvá 1785-ben a bé Aryagi helyz magyar nyelv kácsi püspök közbenjárásá mint nevelő. Kerekés Sám nál nevelősá gyar nyelvű sától jelent történetek cír mondó és a M dik ilyen jel volt. A Görög 1791-től Magy pályafutását. a metszettek. Ezen művésze meter érdeme sen szíven vi általa meghír Nunkovics G dotta 30 aran grammatika nyamtyörténet kiemelkedő s amely végző térképét, a h György hater szándékra. P vékenysége é tes megélheté császári udva tember 5-vel zada.

Az én falum nem a világ közepe, de nekem a világ legfontosabb darabja. Világdarab? Illatos, ehető, maga az élet — és az enyém. Valahogy ilyen mindenkinek az a település, ahol született, s ahol felnővekedett. Ez lehet tanya, falu vagy éppen város. Világdarab, ám nem mindegy, hogy a világ melyik szelete. Az kell, amely sorsos bölcsője. Csak az az enyém, amelyiket úgy ismerem, ahogy a tenyeremet sem. Az én falum „csak” világdarab, de így teljes világ. Maga a világegyetem. Utcaival, házaival, két templomtoronyával, öreg iskolájával, eperfaival s a falukörnyéki mezőkkel, szőlőkkel.

Minden település egyszerre természeti, társadalmi, építészeti és erkölcsi környezet. Egy ilyen kis világmindenségben is vannak nagyon fontos részek. És kevésbé emlékeztetek. Kintütem emléke van annak a háznak, amelyben nevelkedtünk, annak a támlás széknél, amelyen gyerekként trónoltunk, annak a kerti cseresznyefának, amelyre folyton felmászunk, mintha az égbe indulnánk. Annak a kutyának, amellyel együtt kóboroltuk be a falut és környékét. Annak a vaskapunak, amely ilyen nagy utakra elengedett minket, s annak az utcasaroknak, amelyen elfordultunk a vegyesbolt felé bevásárolni.

Utca, dűlőutak, búzatáblák, aratógépek — és ez nem minden. Ha van valami igazán fontos és meghatározó, az az emberek. A szülők: apám a nagy bajuszával s nagy indulatával, anyám a kendő alá rejtett szerénységével, és kevésszavúságánál is szebb szeretetével. A testvérek, a nagyszülők, a rokonok, a közeli és távoli családtagok, akikhez bármikor be lehet nyitni, különösen akkor, ha az ember nem kér semmit. Aztán a nagy családi ünnepek, amelyek csodák csodájára újra vannak, ahol egymás mellett ül a rártári agronómus nagybácsi, a sánta cipész unokatestvér, a hataltomba felkapaszkodott egykori kovács, hol nem, hol összetartozunk, hol ennek ellenére gyűlölködünk.

A falu nem csak az emberek, s nem csak a családok, s nem csak az egyéb közösségek. Egy település elképzelhetetlen történelme, fagyó népszokásai s felelevenítésre váró hagyományai nélkül. Ahogy a közösségbe tartoznak a különöck, az érthetetlen öngyilkosok és magányukat rejtgető öregek, úgy nem lehetünk meg a mesék, az egyre színesedő pletykák és az igaz történetek nélkül sem. Mert ami történik velünk, az mindjárt történet is: lehet szolid, békes, lehet tragikus, fájdalmas. Akárhogy is ér véget: törvényekről beszél, a létezés esélyeiről, az unokáknak

Görög Demeter mint szőlősgazda

(1760–1833)

Egy évtizede irt összefoglaló tanulmányt Molnár József írásunk szereplőjéről, aki életével, ténykedésével, több oldalról tette hasznossá magát nemzete számára. E szerző életpályából csak mezőgazdasági munkálkodására igyekeztünk rávilágítani, s ezzel kapcsolatban is egy különösen ritka munkájára, amely ismereteink szerint hazánk egy közkönyvtárában található meg. Ennek fölémlítése azért is szükséges, mivel nagyon kevés eredeti dokumentum maradt fenn Görög Demeter után. Még szerencse, hogy Molnár József, anyaggyűjtése idején, belepillanthatott e fontos irományokba. A háború viharai sokukat elsöpörték. A Vasárnapi Újság 1894. évi 3. számában méltatást közöl róla, megemlékezve halálának 60. évfordulójáról. Az újságban közölt arcképet annak idején A. R. Ritter von Radrmansdorf metszette.

Életének lényegesebb mozzanatairól te-
szünk csak említést. 1760. február 1-én szü-
letett Hajdúdorogon. A család II. Rákóczi
Györgytől kapott nemességét. Görög De-
meter iskoláit Debrecenben kezdte. Ungvár,
majd Nagyvárad tanulmányainak színhelye.
1785-ben a bécsi egyetemre iratkozott be.
Anyagi helyzetének javítására órákat ad
magyar nyelvből. Segíti pártfogója, a mun-
kácsi püspök is, Bacsinzky András. Az ő
közbenjárására kerül a Kolonios családhoz,
mint nevelő. A szintén Bécsben tartózkodó
Kerekes Sámuellel — ő a Dobozy család-
nál nevelősködött — kieszközölték egy ma-
gyar nyelvű hirtel megindítását. 1789. júli-
us 1-én jelent meg a *Hadi és más nevezetes
történetek* című újságuk, ami a *Magyar Hir-
mondó* és a *Magyar Kurír* mellett, a harmad-
dik ilyen jellegű, magyar nyelvű hirtel
volt. A Görög—Kerekes szerzőpáros lapja
1791-től *Magyar Hirmondó* néven folytatta
pályafutását. A lapszerkesztés megkívánta
a metszetek, illusztrációk fölvolnutását.
Ezen művészet népszerűsítésében Görög De-
meter érdemei elvitathatatlanok. Különö-
sen szívén viselte a magyar nyelv ügyét. Az
által megírdetett pályázat — a pályadíjat
Nunkovics György pécsi püspök is megol-
dotta 30 arannyal — gyümölcse *Debreceni
grammatika* néven vonult be a hazai tudomá-
nytörténetbe. Sokoldalú ténykedésének
kiemelkedő szakasza az a másfél évtized,
amely végső formába öntötte a honi föld
térképét, a híres *Magyar atlasz*. Festeték
György haterz forintot áldozott a nemes
szándékra. Pedagógusi híre, tudományos te-
vékenysége élete utolsó évtizedeiben is tis-
tes megélhetést nyújtott számára, mint a
császári udvar nevelőjének. Élete 1833. szept-
ember 5-vel zárult le, éppen másfél évszáz-
ada.

GÖRÖG DEMETER.

ben tapogatózik. Mindezt fölsírmerte Görög
Demeter is, aki fáradságot nem kímélve,
erejéhez mérten, a hazai szőlészet föleme-
lésén, javításán ténykedett. Sajnos, szőlő-
lajstromát, jó néhány, az elmúlt évtizedben
íródott agrártörténeti munka, nem említi.
Közülük is elsősorban Feyer Piroska két
könyve. A szőlőállományunk értékének
emelése, fajtaösszetételének javítása, a ma-
gyar borok megbecsülésének, kivitelének
lételeme. Ennek érdekében Görög Demeter
fölsírmazást kért a császártól, hogy a
Habsburg-birodalom külföldi képviselői ré-
vén a külföldhöz forduljon a legnemesebb
szőlőfajták beszerzése végett. Napóleon
1812-ben nagyszámú szőlővesszőt küldött
Bécsnek, amelynek egy része Görög De-
meter grinzingi szőlőjébe került, más része pe-
dig a hazai földre, nagy szolgálatot téve ez-
zel nemzetének.

Görög Demeter nevezetes művét az MTA
könyvtára őrizte. A Bibliographia Oecono-
mica Hungariae 2. kötete — 1938-ban jelent
meg — szerző nélküli munkaként írta le.
E könyvtárból került át a Kertészeti Egye-
tem könyvtárába az említett mű. Az 1975-
ben megjelent — Molnár József tollából —
rövid monográfia kurzív betűvel szedett le-
írása azt sugallja, hogy a szerző csak átte-
kelt, más bibliográfiából vette át Görög
könyvének címét. Ellenkező esetben nem
írta volna le a szerző nevét a címlírásban.
S amint írja, a mű nem található meg az
MTA könyvtárában, ami nem is lehetett ott,
mivel azt az említett szakoktatási intéz-
mény vette át. Erre azért érdemes egy ki-
csit részletesebben kitérni, mivel a Hajdú-
ság szülőtérrel van szó, aki kiemelkedett
szűkebb pátriájából, országos elismerést vi-
vott ki. E téren is olyan nagynevű szemé-
lyiségek között olvasható a neve, mint Entz
Ferenc, Matólay János vagy Mathiász János.
Rapaise Raymond: A magyar gyümölcs
című művében Görög Demeter-t a magyar
kertkultúra fővonaláiba helyezi.

A 110 oldalas mű két nagy fejezetre osz-
lik. Az egyik sorba veszi: „Asztalra s tartá-
ni való szőlőfajok”-at, a második pedig a
„Borok való szőlőfajok”-at. Mindkét eset-
ben válogatott fajtalajstromról van szó. A
második rész, a könyv nagyobbik hányadát
teszi ki, jelzi a borszőlőfajták túlsúlyát. A
csemegezőlő-fajtákat tárgyaló rész számba
veszi, a hazain kívül, a külföld nevesebb
fajtáit. Görög műve forrásértékű, nemcsak
a szakember, hanem minden olvasó számá-
ra, aki hosszabb-rövidebb utazást kíván
tenni történelmünk korábbi századaiba.
A szőlőfajták közül nem egy, napjaink ter-
mesztésének alapját képezi. Ide tartozik a
furmint, a hárslevelű, muskotály stb. A bé-
csi piacon árult fajták fölsorolása módot
nyújt, hogy bepillantsunk a polgárok asztá-
lára, mit fogyasztottak szívesen. Sorba veszi
a spanyol, francia, német, olasz, dalmát, va-
lamint görög és kisázsiai csemegefajtákat.
Könyvének majdnem kétharmada a borszö-
lőfajtákat taglalja, külön a fehér, s külön a
vörös (fekete) nedű fajtáit. A számbavétel
módot nyújt Görög Demeternek arra is,
hogy említést tegyen az egyes hazai borvi-
dékéről, sőt kitérjen a borkészítés neveze-
tebb fogásaira is. Oldalakon át tárgyalja a
tokajit, mint a legkitűnőbbek egyikét,
nem mellőzve az egyes, jellegzetes bortermé-
területek sajátosságainak fölsorolását. Mint
egy harminc oldal tárgyalja a hazai, abécé-
sorrendbe szedett helységeket, szőlőhegye-
ket, amelyek neveiről különféle borok van-
nak elnevezve. A baktor díszjegei és érme-
léki bor néven is ismeretes. A budai vár
környékén a kadarka díszlett, melyet a leg-
jobb fajtának tartottak a polgárok. Majdnem
hetven települést, szőlőhegyet említ meg,
ahol a szőlő- és bortermelés jelentősebb sze-
repet játszott a 19. század fordulóján. Ezek
a leírások azért is számottevőek, mivel jó-
val többet nyújtanak egy egyszerű fajta-
számbavételnél, kitérve a szőlőterület ta-
lajviszonyaira, a művelési módokra, a fon-
tosabb munkálatokra.

A hazai mezőgazdaság javításáért való
munkálkodása olyan lépésektől sem „riasz-
totta” vissza, hogy a korszerű gazdálkodás
egyik fontos növényének, a *lőherének* a
magját, kis zacskókban, lapjainak előfizetői-
höz elküldje, ezzel is szolgálva egy nemes
ügyet, a nemzet fölvirágztatását.

Surányi Béla

Az Androméda-köd magja

Az Androméda-köd a Korábbi optikai és rádió-
Naprendszerhez legközelebbi, a Tejtút-rendszerhez
hasonlóan spirális alakú csil-
laghalmaz. Tiszta időben
szabad szemmel is látható az
Androméda-csillagkép-
ben, halvány fényfolt alak-
jában.
Már negyedszázada meg-
állapították, hogy a 2,3 mil-
lió fényévi távolságra le-
vő Androméda-köd magja
igen gyorsan kering. Újab-
ban az amerikai Lick Obs-
ervatórium egyik kutatója
behatóbban vizsgálta ezt a
jelenséget. A csillagok se-
bességének mérésére a szín-
képvonalaknak a csillagok
mozgásából eredő eltolódá-
sát (Doppler-effektus) hasz-
nálták.

A vizsgálatok azt mutat-
ták, hogy az Androméda-köd
magja teljesen önálló kép-
ződmény. Mert ez a mag a
központtól 17 fényévi tá-
volságra úgy forog, mint va-
lamilyen merev test, s e te-
rület szélén másodpercen-
ként 104 kilométeres seb-
séget ér el. Ez azt jelenti,
hogy a mag minden 310 000
évből egyszer fordul meg a
tengelye körül. Nagyobb tá-
volságban a sebesség ismét
csökken, mint ahogy ez
olyan csillagoktól várható,
amelyek egy, a központ felé
irányuló nehézségi térben
vannak.

Az Androméda-köd külső öve-
zetét mintegy 110 000 fény-
éves sugár vizsgálták.
Megállapították, hogy a for-
ró hidrogénfelhők sebessége
a távolsággal változik. Példá-
ul mintegy 6500 fényév-
nél a sebesség kb. másod-
percenként 50 kilométeres-
re csökken. Ez arra mutat,
hogy e területen a csillag-
sűrűség is lényegesen ki-
sebb, mint beljebb. 32 000
fényév távolságban a gáz-
felhők sebessége másodper-
cenként 250 000 kilométer, és
ez a sebesség a spirálkód

szélég nagyjából meg is
marad.

Az Androméda-köd ösz-
szesen mintegy 300 milliárd
Nap tömeget tartalmaz. Fő-
ként a magban igen nagy a
csillagsűrűség, s ott mint-
egy 160 millió Nap nagysá-
gú csillag van. Míg általá-
ban egy sűrű gömbhalmaz-
ban egy köbfényévre egy-
két csillag jut, ez a szám az
Androméda-köd központjá-
ban mintegy száz.

Képünkön az Androméda-
köd látható; jól megfigyel-
hető a köd magja a felvete-
len. (KS)

A mikrohullámú technika

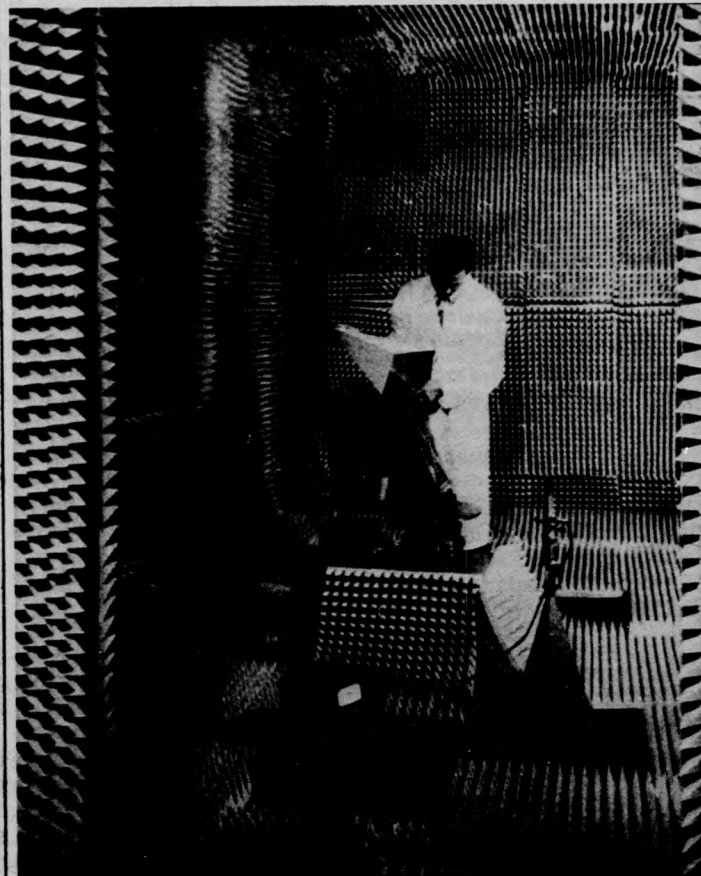
A nagyfrekvenciás technika sok évtizedes fejlődésén
jól nyomon követhető egy
igen lényeges tendencia: a
mind magasabb hullám-
sávok birtokba vétele. Ennek
a következményeit elsősor-
ban a híradás-technikai ké-
szülékek, berendezések át-
alakításán és állandó tökéle-
tesedésén, valamint a hír-
közlési lehetőségek, szolgál-
tatások bővülésén, minősé-
gük javulásán mérhetjük le.
Ezért természetes, hogy a
nagyfrekvenciás technika lé-
nyegében a rádiótechnikát
jelenti. Nem kivétel ez alól
a mikrohullámú tartomány,
illetve a hasznosítását végző
mikrohullámú technika sem.
Ez utóbbi kifejtésére a II.
világháború alatt és az azt
követő években kezdődött
el, kezdetben kizárólag ka-
tonaj célokra (rádiólokáció,
— navigáció és hírközlés), de
30 évvel ezelőtt már üzemi-
ben voltak az első polgári
rendeltetésű mikrohullámú
közvetítőáramok is.

Az azóta eltelt 25 évben a
mikrohullámú hírközlés
olyan mértékben elterjedt
világszerte, hogy nélkülöz-
hetetlenül megbonulna a
nemzetközi telefonforgalom,
és nem lehetne a televízió-
adóhálózatok sem működtet-
ni. A mai ember számára
mindennapos dolog a nagy
távolság (gyakran sok ezer
kilométeres) mikrohullámú
információátvitel sokféle
formája (tv, telefon, táviró).
Ezek a láncok hazánkat is
behálózják, az állomások

antennatornyai és parabola-
antennái messziről is jól
láthatók.

A nagyfrekvenciás, illet-
ve a mikrohullámú technika
azonban ennél többet is
magában foglal. Az elektro-
mágneses hullámok nem-
csak információk átvitelére
alkalmasak, amire sokszor
igen nagy teljesítmények
szükségesek, hanem kifeje-
zetten az energia átvitelére,
megfelelő anyagokkal való
közlésére is. Már évtizedek-
kel ezelőtt is jól tudták, hogy
azok az anyagok, amelyek
elektrodinamikai szempont-
ból veszteséges dielektri-
kumnak minősülnek (s ilyen
nagyon sok van környeze-
tünkben), nagyfrekvenciás
térből energiát nyelnek el,
és felmelegsznek. Ez a hő-
közlési és melegedési folya-
mat azonban sok szempont-
ból előnyösen különbözik a
szokásos folyamatoktól. S
mivel a hőközlés igen sok
technológiai és egyéb (példá-
ul gyógyító) eljárásnál is
nélkülözhetetlen, ugyanak-
kor nagyon energiaigényes,
általában hosszú ideig tartó,
s a termék minőségét nagy-
ban meghatározó (szárítás,
vulkanizálás, sterilizálás stb.),
a rádiófrekvenciás hevítésre
amatőröknek nyújt segítséget.
Elsősor a hangviteli eszközök
veszi sorra, majd a hangközveti-
tő és hangrögzítő készülé-
kek jellemzőivel foglalko-
zik. A kötet harmadik része
a hanglemezek és a magnósz-
alagok műszaki jellemzőinek is-
mertetésén túl a kezelési, tárol-
lás és karbantartás tudnivalóit is
összefoglalja. A hangtechnikával
foglalkozó amatőrök a jól átte-
kinthető kötetből nemcsak az
elméleti alapokkal ismerkedhet-
nek meg, de számos, a hazai
fogalomban ismeretlen, készü-
léktípus értékelését is megtál-
thatják. A magasabb szintű el-
méleti felkészültséggel rendelke-
ző olvasók számára sok
diagram, jellegző és kapcsolá-
si rajz teszi még érdekesebbé
Csabai Dániel munkáját.

Képünkön: mikrohullámú
vizsgálatára készült
szigetelt, elektromosan „holt”
szoba. (KS)

SZAKKÖNYV-SAROK

AZ ANTENNAÉPÍTÉS GYAKORLATA

Az Elektronika sorozat újabb
köteteket került a könyvesbol-
tok polcaira Eberhard Spindler
munkája. Az antennaépítés gyá-
korlata. Sok mindent elárul a
könyv tartalmáról a terjedelmes
alcím: Utmutató a világ vaia-
menyi szabványaira szerinti VHF-
és UHF-sávú műsorszóró, FM
sztereo műsorszóró, fekete-fehér
és színes televízió-műsorszóró,
valamint távoli rádió- és televí-
zióadók (DX), illetve az amatő-
r-sávok vételére szolgáló anten-
na építéséhez.
Az első fejezetben az antenna-
technika alapjait ismerkedhet-
nek az érdeklődők, akik a követ-
kező részben útmutatást kapnak
az optimális antenna kiválasztá-
sához. Az antennaépítők megtál-
lathatják a könyvben a külön-
böző típusú antennák méretezé-
sét, sőt az antennacsoportok te-
leplítésének tudnivalóit is tá-
jeléződhathatnak. A kötet akár
„receptkönyvként is szolgálhat:
segítségével azok is tudnak az
URH-műsorok vagy televíziós
műsorok vételére alkalmas anten-
nát építeni, akik különösen
nem akarnak elmélyedni az
antennatechnika elméletében.

HANGTECHNIKA AMATŐRÖKNEK

Második kiadását érte meg az
idei Csabai Dániel Hangtechnika
amatőröknek című könyve. A
szerző a hazai hangtechnikában
a hetvenes években bekövetke-
zett fejlődés nyomán a valóság-
hű hangviszáladás technikájával
komolyabban foglalkozni akaró
amatőröknek nyújt segítséget.
Elsősor a hangviteli eszközök
veszi sorra, majd a hangközveti-
tő és hangrögzítő készülé-
kek jellemzőivel foglalko-
zik. A kötet harmadik része
a hanglemezek és a magnósz-
alagok műszaki jellemzőinek is-
mertetésén túl a kezelési, tárol-
lás és karbantartás tudnivalóit is
összefoglalja. A hangtechnikával
foglalkozó amatőrök a jól átte-
kinthető kötetből nemcsak az
elméleti alapokkal ismerkedhet-
nek meg, de számos, a hazai
fogalomban ismeretlen, készü-
léktípus értékelését is megtál-
thatják. A magasabb szintű el-
méleti felkészültséggel rendelke-
ző olvasók számára sok
diagram, jellegző és kapcsolá-
si rajz teszi még érdekesebbé
Csabai Dániel munkáját.

MŰANYAG CSOMAGOLÓSZEREK

A magyar ipar és kereskede-
lem szakemberei számára egy-
aránt fontos kötet jelent meg
Dr. Kertész Béla szerkesztésében.
Sokszor emlegetett gyengesége
a magyar gazdaságnak a csomagó-
lástechnikában tapasztalható el-
maradottság. A Műanyag csoma-
golószerek című kötet szerzői
kollektívája arra törekedett,
hogy valamelyest csökkenjen e
térben a távolság a fejlett iparú
országok és hazánk között.
A csomagolás általános tudni-
valóiról szóló fejezet után a
műanyag szerkesztési és tulaj-
donságait ismerhetik meg a
könyv olvasói, majd a műanyag
csomagolószerek előállításí fo-
lyamatába kapnak betekintést.
Külön rész foglalkozik a csoma-
golási technológiákkal és -rendsze-
rek bemutatásával, valamint a
legfontosabb nyomtatási eljárás-
sokkal. Az utolsó fejezetben az
olvasó áttekintést kaphat a
műanyag csomagolószerek gyár-
tásának és felhasználásának ma-
gyarországi helyzetéről.

Amiről utcaí
neveztek el
Debrecenben

Tárogató

A tárogató ázsiai eredetű fűvós hangszer. Eredeti házája feltehetően az iráni fennsík, ahonnan az indiai, tibeti, kaukázusi népek is átvették. Oseink már a honfoglalás előtt ismerték dél-oroszországi tartózkodásuk idejéből. A 13. században arab közvetítéssel került Európa.

A magyar táborokban és főúri rezidenciákban a 16-18. században a tárogató töröksíp néven ismerték. Nemcsak a katonai táborok instrumentuma volt, hanem ünnepi alkalmak, szórakozások hangszere is. Lakodalmakban, temetéseken sokszor megszólaltatták. A töröksíp hazai használatának a török kapcsolat adott nagyobb lendületet.

Mihály havasalföldi vajda gyulafehérvári bevonulása-kor, 1599-ben a töröksípok is részt vettek a menetben. Francis Gáspár körmeneti kapitány katonái 1649-ben a töröksíp töröksíp is zsákmányoltak hangszerével együtt. Foglalkoztatták is erősen. „Elegét fuattuk vele a sípot”, írja a kapitány. A török hódoltság, a végvári harcok korában komoly értéket képviselt a töröksíp. A töröksípnek magyar táborban használatáról 1544 óta vannak adataink. Az eredeti hangszerek 3 típusa volt. Fából készült a perzsa-török-arab típus, derékszögben kihajlító bádorgóval szerelték a mongol típusra, s 5-8 lyukkal látták el a lapos tölcserű indiai bronztípust.

A töröksíp 1572-től kezdett tárogatósnak is nevezni (tárogató syp), mely legnagyobb népszerűsége a Rákóczi-féle szabadságharc idején, a kuruc korban tett szert, de e hangszerek nem volt olyan nagy jelentősége a kuruc hadseregben, mint ahogy azt a későbbi visszaemlékezések feltüntetik. A tárogatónak a kuruc korbeli szerepét ideálizálták. A bécsi kormány sokáig lázadásra készítő eszközt látott benne és tiltotta használatát. Legendák keringtek a tárogató „mozgószócsészéről”. 1800 körül Kecskeméten, a legenda szerint, valaki megfújta a tárogatót, mire a lakosság annyira felbuzdult, hogy kiverte a városból a császáriakat. A 19. században a tárogatót már a kuruc kor tradicionális hangszereként emlegették. Zene-szerzők a kuruc kor zenei megelevenítésekor szívesen alkalmazták a tárogatót. Kacsóh Pongrác Rákóczi című daljátékának befejező részében a „tárogató hatyudala”-ként tárogatószólt íktattott be. Kupeczky festménye 1918-ban a Szépművészeti Múzeum katalógusában még Tárogatót játszó férfi címen volt feltüntetve, holott a hangszer egy egyenes fuvola.

A mai klarinetszerű tárogatónak semmi köze a kuruc korhoz. A romantikus lelkesség időszejében, 1896-ban (millennium) Schunda V. József hangszerkészítő Káldi Gyula bevonásával restaurálta egyszerű nyelvű hangszer formájában a régi formát. Ez vaskosabb a réginél, klarinetszerű fúvókával ellátva, míg a töröksíp (tárogató) dupla nyelvű, oboaszzerű hangszert volt. Zenei karakterük is különbözött. A tárogató új formáját zenekarokban klarinetszerű szóaltatják meg, de ez mégsem klarinét. Kemény, éles, fényes hangja van, nehezen illeszkedik más hangszerek közé. Hangja a kis asztali a kétvonalas asziz terjed. Közép-Ázsia egyes vidékein még ma is használják az ősi, kettős nyelvű tárogatótípust.

A magyar „tárogató” szó eredete bizonytalan. Töröksípot találhatunk a Magyar Nemzeti Múzeumban. A Tárogató utca a Homokkertben található, ahol az Igric utcából nyílik.

Dr. Nyakas László

A pszichológus válaszol

„A BÜNTETÉS...” „A dolgozó létszámot fogja csökkenti, lehetőleg olyanokat alkalmazva, akik a szolgálati utat önálló kezdeményezéssel látják el. Ez némi feszültséget keltett bennem. Nem szerettem se a kitöltést, se a fenyegetést. Kifinomult formában sem.”

Némi töprengés, fontolgatás után igazán megkérésére indult. Felfedezés lett belőle! Pozíciójából eredően az ön életében jelentős ember néhány fontos tulajdonságát. Ezzel ő is tisztában van. Mármost a jelentőségével. Úgy tűnik, képességeivel kevésbé. Pillanatnyilag legálábbis nem látják, hogy halás lenne önmek, amiért olgasmis tud, amit eddig ő nem. Az ön felfedezésével ő lett gazdagabb. Tulajdonságokban. Ezek személyi értékek. Lehet, hogy az idegességi, hogy most már aztán őrizheti! Milyen nyugodt volt eddig az élete! Nem ismerte azt az oldalát, amelyet a jövőben övnia kell illetéktelen szemek kíváncsi pillantásaitól. Munkahelyi vezetőjének némi nehézsége lehet mások, esetleg közvetlen környezetéből néhány ember szempontjának az átvételében. Saját meglátása szerinti cselekedeteket részben előnyben. Jó matematikus, s vezetői munkájában is ezt az egzakt tudományt alkalmazza. Találékony. Valami konfliktus lehet a főnökével, melynek részbeni oldódásához lehet, hogy ön áldozatul esik: nem hosszabbítja meg a szerződését, esetleg új dolgozóként, alacsonyabb munkabérral alkalmazza, ha netán maradni szeretne. Ezzel végredményben közvetlen főnöke győz. Sakkjátékosnak se rossz. Munkahelyi vezetője idővel, ha majd beöltözik rejtett tulajdonságai felfedezéséből származó kiábrándulástól, s honoraláni szeretné az ön fardagsát, melyet érte tett, a törlesztés fejében matematikáknak vegyen különórát tőle. Díjazásánál ön is az ő számolási módszerét alkalmazza.

„GIPSY LADY” ... „Mit tehetnek az elmagányosodás ellen? Sok nő között dolgozom. Barátnőm is munkatársaim közül akadt. Ő al-bérletben lakik, nekem saját lakásom van. Mindkét-nőnek jóval fiatalabb udvarlónk volt. Talán ez hozott össze bennünket. Mindig négyesben szórakoztunk. Nálam is aludtak ilyenkor. Így ment ez hosszú időn keresztül, egészen addig, míg súlyos beteg nem lettem. Két hónapig kórházban voltam, még is műtöttek. Majdnem fél évig fekvőbetegem. Barátnőm ez idő alatt felém kószolt, telefonon se kerestem, pedig tőlem tudta, hogy beteg vagyok. Szörnyű csalódás volt ez számomra. Akik barátnőmnek hittem, rá kellett jönnöm, hogy csak kihasználta. Betegségem miatt udvarlóm is szakított velem. Nemrég találkoztam egy gyermekkori barátommal. Azt mondja, 20 évig várt arra, hogy az övé legyek. Nő, két gyermeke van. Nem tudom, mit tegyek, nem tu-

retnek egy házasságot elrontani. Arra hivatkozik, hogy nekem is szükségem van egy barátira, aki időnként testi szükségleteimről gondoskodik... Nagyon magányos vagyok. Mikor férjem elhagyott - egy nő miatt -, a régi közös barátok is elhagytak. Az asszonyok féltették tőlem a férjüket... A saját válaszom lebeg előttem, és olyan kapcsolatot nem kérek... Válaszom után a vagyoni tárgyalás még hátra van. Talán lakásom sem lesz már. Pénzem nincs ügyvédre, hisz beteges, egyedülálló vagyok. Férjem újra nőszült, gyereket várnak. Nagyon foglalkoztat a gondolat, értelme van-e az életnek? Először elhagyott a férjem, nem lehet gyereke, és most a lakás elvesztése is aggaszt. Ők egy gyerek előnyével és sok-sok pénzzel győzhetnek. Vegetálok, de miért?”

Az ön számára fontos emberek elhagyták. Úgy érzem, szeretné megtalálni ennek az ellenszert. Nők között mintha nehezebb helyzetben érezné magát. Sokkalja maga körül őket. Kapcsolataiban öntől valamilyen kevesebb rendelkeznek emberek a résztvevők. Úgy tűnik, ez eddig elkerülte a figyelmét. Gyermekkori barátja utalásai mögött is az éppen csalódot okozott barátok céljához hasonló, mondhatni azonos szándék sejlik. Valóban szüksége lenne egy barátira, olyanra, aki emberi, lelki szükségleteiről való gondoskodását ajánlja, mivel most éppen ezek hiányát szenved. Az új jelentkező - a gyermekkori barát - kínálatában ez nem szerepel, a régi emlékek kivül személyben semmi átlagot eltérő, egyedi nem látszik. Ön nehéz helyzetben, feladataiban, kiszolgáltatottsága, védtelensége hangsúlyozásával, sajátlataással igyekszik a megoldásnak vélt veszteség felé! Az ön számára kedvező rendezésre még csak kísérletet sem tesz. Saját ereje, hatékonysága kipróbálásának lehetősége fel sem merül önbén. Mintha saját emberi értékeiről teljesen megfeledkezett volna! Az önére „ragadó” barátok a bizonyítékai, hogy önmek hasznos, értékes ember tulajdonságai vannak. Ezek birtokában és ennek tudatában ön joggal válogathat közülük, s válasszon olyat, aki cserébe az ön leg nagyobb, legfontosabb szükségleteiről való gondoskodást ajánlja. Szívesen veszem, ha ir nekem sorsa alakulásáról. Levelelhez ha válaszborítékot mellékel, címére is elküldöm személyes válaszolom.

Minden megjavítható, kivéve a embert. (Brecht)

Nem az a nehéz, hogy mindenki eljusson a dolgok végéhez, hanem az, hogy ne kezdje mindenki újra. (Slawomir Trocki)

A politikában csak a kártyákat keverik, ahelyett hogy játszanának. (Izzykowski)

Ami hiányzik az életből, azt a művészetbe sem kényszeríthet be. (Vaszilij Rozanov)

Az ábrándozás becsukja a szemünket, hogy a valóság helyett az álmat lássuk valóságunk. (Wojtek Bartoszewski)

AFORIZMÁK

Ahhoz, hogy az életben bizonyos helyzetekből kiszabadulhassunk, kell némi örlétség. (La Rochefoucauld)

A pokol egy nagy váróterem. (Wittkacy)

Mivel tudják, hogy ma minden társadalmi tulajdonba kerül, már az ördögök sem akarnak magánszemélyekkel szerződést kötni. (Lec)

Szeretném elérni azt, amit a festészet megtagad tőlem. (Picasso)

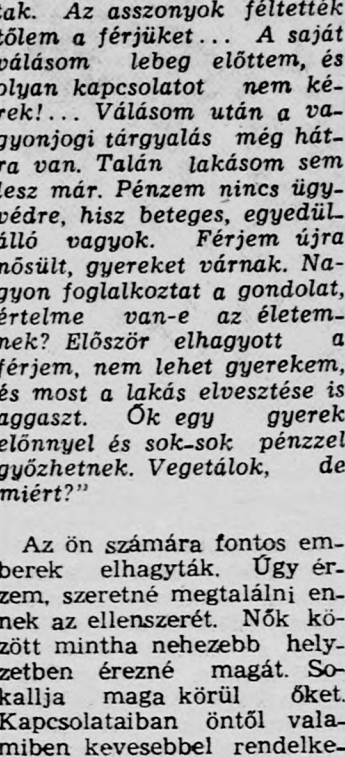
Még a mindennél is lehet többet akarni: a lehetetlent. (Karel Capek)

KERESZTREJTVE

ŐSZI TÁJÉK

Vajda János fenti című versében írja: „Gyülemlik a holló, varjú kavarogva, / A cinege fázik a tuskobokorba.”

A vers folytatása a vízszintes 1. és a függőleges 14. számú sorban olvasható.

VÍZSZINTES: 1. A versidézettel folytatása. (Zárt betűk: T, Z.) 11. Névelős francia kártyalap. 12. Élősködő. 14. Elfújja a tüzet. 15. Dunakeszivel szomszédos község. 16. Résztvevő, melyre az esedékes osztályok kifizetik. 17. A Nilus német neve, itt fordítva. 18. A zsirt helyettesíti. 21. Használhatatlanná tesz. 22. A haj németül. 24. Egyesület. 26. Száznak is egy a vége. 27. Egyes! 28. A teke része! 30. A Nótánacs nevének rövidítése. 31. Fém. 32. A valóságának megfelelő. 33. Kossuth-díjas filmrendező (Károly). 34. Tó lengyelül (OKO). 35. Taksony fejedelem unokája. István király megvakította. 38. Az új mértékegységrendszere. 39. Város a Dón torkolatában, tenger névadója. 40. A totóból ismert bergamóli labdarúgócsapat. 43. Kiszőkik. 45. Tüdővég! 46. Édesanya beceneve lehet. 48. Hennie; többszörös olimpiai bajnok norvég műkorcsolyázó. 50. Meztelenség a művészetben. 52. Sűrű. 53. Római szám és a duplája. 55. Avignon határai. 56. Idegen férfinév. 59. A földkéreg felső része. 59. Hajófar. 60. Keverék. 62. Szállodai társalgó. 63. Mezőgazdasági kéziszköz. 66. A fülgulladás orvosi neve. 67. ... du Midi; zsillipes rendező csatorna Dél-Franciaországban.

FÜGGŐLEGES: 1. Az erjedő must hordójának átfúrt dugója. 2. Heves mezei köcsög. 3. Résztvevő, melyre az esedékes osztályok kifizetik. 4. Magyar ige, görög betű. 5. Folyó a magyar-csehszlovák határon. 6. Nagyság tekintve óriási. 7. Az argon vegyjele. 8. Fészket készít a madár. 9. A derült égbolt színe. 10. Óbudai halászsárd. 11. Másfélszeres igazi névén. 13. Világhírű szovjet repülőgéptervező. 14. A versidézettel befejezése (Zárt betűk: R, Z.) 15. Kéziszer. 19. Magad. 20. Angolszaks eredetű észak-amerikai gúnyneve. 23. Régi szabályzat. 25. Tengeri hal. 29. Kockázatos vállalkozás. 32. A Tisza kis mellékveze. 34. Az úde, friss, tiszta levegő. 36. Magyar kártyalap, névelővel. 37. Etelka. 39. Derékaj az istállóban. 41. Tapaszfüles. 42. Atlétikai Club. 44. Ugyancsak. 47. Érzelmes, derűs jelenet. 49. Tévműsorvezető (Imre). 51. Megűzen. 54. A disznó kicsinye, még szopik. 57. Lajoska. 58. ... kammergut, tájképi szépségekben gazdag alpesi vidék. 59. Hattyúk... Csajkovszkij balettje. 61. A vietnami holdujév. 62. Ha olcsó, híg a leve. 63. Olajoz. 64. Magyar és olasz autójel. 65. Szalmizációs hang.

H. J.
Beküldendő: a vízszintes 1. és a függőleges 14. számú sorok megfejtése. Határidő: október 1.

AUTÓSOK - MOTOROSOK

A gumiabroncsokról

A gépjármű egyik legfontosabb alkatrésze a gumiabroncs. A ma gyártott abroncsok két nagy csoportra oszthatók, diagonál és radiál abroncsokra. A diagonál gumiabroncs szövetségében a kordcserék a kerék haladási irányával 30-40 fokos szöget zárnak be, tehát az egyes rétegek kordszálai egymást keresztezik. A radiál abroncsban a kordszálak egymással párhuzamosan, a haladási irányra merőlegesen futnak. Ez az alap rugalmas és terhelhető, de még nem elég szilárd. Ezért a futófelület alatt még egy övbetétet helyeznek el textilkord- vagy acél-szövetből.

A diagonál és radiál abroncsok nemcsak konstrukciójában, hanem menettulajdonságokban is eltérést mutatnak. A kedvezőbb tulajdonságok a radiál abroncsnál jelentkeznek: jobb tapadás, jobb úttartás, nagyobb rugalmasság, nagyobb utazási kényelem, jobb iránytartás, biztonságosabb kanyarvétel. A hátrányokat sem szabad persze elhallgatni: magasabb beszerzési ár, nagy önfrekvencia (kockakötvön rezonancia-hajlam), érzékeny oldalfal. (Az oldalfalak érzékenysége miatt a járdát a lehető legnagyobb szögben közelítsük meg, és kis sebességgel, óvatosan hajtsunk fel rá.)

A jelenleg érvényben levő szabályok értelmében a gépkocsira kizárólag egyfajta abroncs szerelhető (vagy diagonál, vagy radiál). A két típus ugyanis különbözőképpen viselkedik a kanyarban. A diagonál gumiknak nagyobb az oldalirányú „kúszása” a ka-

HALLO

— A fiára rossz — mon vezetöje.
— Először — A fiát n
A férj egy csak meghal varázslat fia badítani a q
A férfi me befekteti a gyönyörű sz De a feles
— Főúr, n amelyet meg — Egészér jában van.
— En nem den férfival — Ó, hát
Valahány szó, Thacker dotát:
— Egyszer hogy egyik s — Tudod. — Nem. — A híre — És mir — A jó é
Haydn La és megkérd lapozott, vette tette eléje. lami mást kottát és ez — Ha má hiszem, ma Haydn ro

Mit

Debrecenben kétezerrel többet, s bár a sa alapvetően kenység, de partner a ken Az úgynevezett nagyon sokré napokban az tem, hogy az ruházati bolt Kérdéseink Áruház divat Papp László és a Hajdú-Ruházati Vállalat 35. ke gyermekb ke Szecs Ta tó választó.
— Milyen babaruhák kérdeztem a
— Bébicikl báljuk kialak tet, hogy szél gítsuk a vedő nek megfelelő drágább áruk tunk, igen ke lők a pamut anyagú tipek kocsiabroncs bipulverekek garnitúrákat, ket. Igaz, ez kerülnek, de kiváló.
— Van-e h
— Az év e ellátás akado
Utazom a zötyögés ked hozzá logiku hez. Kátya edzett, bátor legyek. Olv hogy az emb ellenséggel edzheti meg san igaz, de ellenségem. Bedobok egy sely nyugalomma gyet. Várok. de nem szö
— Embere — Nem láttál kabátgombor be...!
— A te do ellenőr a kö li egy öreg.
— Fogd be nem kérde — Jó, befo bácsi.
Tiszta nye most az öreg többi utas. D

HALLOTTUK VALAHOL

— A fiára vonatkozóan van egy jó hírem és egy rossz — mondja a fiát látogató anyának az internátus vezetője.
 — Először a jót mondja! — kéri az anyja.
 — A fiát ma május királynőjének választották.

A férfi egy szép májusi estén a parkban sétál. Egyszer csak meghall egy hangocskát: „Vigyél magaddal. Elváradsz fiatal lány vagyok és csak te tudsz megszabadítani a gonosz varázslattól.”

A férfi megfordul és meglát egy békát. Hazaviszi, befekteti az úgyába, és ime, csodák csodája, a béka gyönyörű szép lánnyá változik.

De a feleség nem akarja a történetet elhinni!
 — Főúr, megérem még, hogy kihozza a pörköltet, amelyet megrendeltem?
 — Egészen biztosan, uram. Hiszen még élete virágjában van.

— Én nem venném el Susit feleségül, Heinrich. Minden férfitól lefeküdt a faluban.
 — Ó, hát nem olyan nagy ez a falu.

Valahányszor társaságban a hírnévre terelődött a szó, Thackeray szerette elmondani a következő anekdotát:

— Egyszer Saint-Louis-ban ebédelttem és hallottam, hogy egyik szolga azt mondja a másiknak:
 — Tudod, ki ez?
 — Nem.
 — A híres Thackeray!
 — És miről híres?
 — A jó ég tudja!

Haydn Londonban jártában betért egy kottaüzletbe és megkérdezte, van-e valami újdonság. Sok kottát átlapozott, végül az elárúsított saját legutolsó darabját vette elje. Haydn közömbös pillantást vetett rá, és valami mást kért. Az elárúsító haragosan elvette tőle a kottát és ezt mondta:
 — Ha már Haydn sem becsüli semmire, akkor azt hiszem, maga se tudja, hogy mit akar!
 Haydn roppant elégedetten távozott az üzletből.

HAJDÚSÁGI FARSANG

A Napló ételrecept-pályázatára érkezett

Mustáros nyúl máj

Hozzávalók 4 személyre: 6 db házi nyúl máj, 1 evőkanál mustár, 3 kávéskanál pirospaprika, 2 kávéskanál őrölt fekete bors, 2 kávéskanál étolaj, 10 dkg vaj, 2 dl tejföl, só ízlés szerint.

Elkészítése: főzés előtt 6-8 órával az alaposan megtisztított májakat tagokra szedjük, és egy edénybe tesszük. Hozzáadjuk az egy evőkanál mustárt, 3 kávéskanál pirospaprikát, a két kávéskanál őrölt fekete borsot, a 2 kávéskanál majoránna és a 2 evőkanál étolajat. Alaposan összekeverjük, és sütésig állni, „érlelődni” hagyjuk. Sütés előtt egy jénai edényben felolvasztjuk a 10 dkg vajat és hozzáadjuk a májat. Előmelegített sütőben kb. 15 percig sütjük, majd hozzáadjuk a 2 dl tejfölt, ezzel még kb. 2-3 percet visszateszteljük a sütőbe, hogy tejföllel is jól összelepedjen. Kavarni nem kell. Szóni sütés után, ízlés szerint. Tálalható főtt hasábburgonyával vagy galuskával.

Majoránna csirke (jérece)

Elkészítési idő 45 perc. Hozzávalók 4 személyre: Egy kb. 2 kg-os csirke combjai és mellehús (vagy 4 db mirelit comb vagy mellehús), 4 nagy gerezd fokhagyma, 1 cső erőspaprika, 1 csapott evőkanál majoránna, ugyanennyi bors, másfél dl étolaj, fél liter zöldborsó, só ízlés szerint, kevés víz (vagy konzervborsó esetén a borsó leve).

Elkészítése: A megtisztított húsdarabokat egy olyan nagy edény alá rakjuk le, hogy egymást ne fedjék. Hozzáadjuk a majoránna, a borsot, az apróra vágott fokhagymát, a csípőspaprikát, az étolajat és sőt ízlés szerint. Kevés vízzel (vagy a borsó levélével, kb. másfél dl), ami a hús párolásához elég, felengedjük, és fedő alatt pároljuk, amíg a hús puha nem lesz. Ezután a fedőt levéve az olajban kb. 10-15 percig sütjük. (Annyi vizet töltünk a pároláshoz, hogy mire a hús megpuhul elpárologjon, és csak az olaj maradjon). Amikor a hús megsült, kiszedjük az olajból, amiben megpároljuk a zöldborsót. Amikor puha a borsó, visszarakjuk a húst és az egészet összekeverjük. Tálalni csak kizárólag olajban vagy zsírban sült hasábburgonyával lehet.

Beküldte: Borusz Imre, Berettyóújfalu, Bem u. 35.

Töltött sertéscomb

Hozzávalók: 6 szép nagy szelet sertéscomb, 10 dkg gépsonka, 10 dkg trappista sajt, 2 db tojás, egy tubus majonéz, tejföl, só, bors, kakukkfű, bazsalikom. A combseleteket egész vékonyra kiklopfolom, majd fűszerezem. A sonkát apró kockákra vágom, a sajtot lereszelem, a tojásokat főzöm, majd szintén kockákra vágom. Összekeverem a sonkát, sajtot, tojást, hozzáadom a majonézt, fűszerezem. Ezzel a keverékkel töltöm meg a combseleteket, és hústüvel összetűzöm. Forró zsírban hirtelen átsütöm, majd kevés víz hozzáadásával puhára párolom. Ha megpuhult, zsírjára sütöm, a tetejét tejföfőlével és megszórom reszelt sajttal, végül pár percre forró sütőbe teszem. Sült burgonyával és tartármártással frissen tálalom.

Beküldte: Végh István, Debrecen, Csapó u. 72.

Bélyeggyűjtőknek

CSAK JÓTI!

130 ezer különböző bélyeg birtokosa B. A. olvasónk. Albumában minden ország bélyegei a megjelenés sorrendjében helyezkednek el. Minden példánynak előre meghatározott helye van és minden újabb, kifogástalan példány megszerzése öröm. Olvasónk kezében hihetetlen mennyiségű bélyeg fordult meg, amíg ideig eljutott. Néhány hiányzó darabért sokszor elcserezték, megvett albumokat, nagyobb tételeket. Számos esetben érte csatlósítás — panaszok levélben, amelyből a következőkre hívjuk fel a figyelmet: „A filatelista nagyon ügyel gyűjteményére. Cserefüzetben, másodpéldányok között azonban erősen hibás példányokat is kénytelen. Hibásak a szemétdátát összetévesztik a gyakoribb címletek 100 darabjából összeállított kötetével. Találtam már 30 szakadatot is száz között. Fáj, hogy gyűjtő ad ilyeneket gyűjtőknek, azok csapnak be, akikkel szenvedélyünk közös.”

A jogosan keserű sorokat azaz egészítjük ki, hogy hibás példánynak nincs helye gyűjteményben, az értéketlen. Kivétel csak nagyon ritka bélyegeket egy-egy kissé sérült darabjával tennünk, de a hibát jól láthatóan jelezni kell.

JÁSZAI

Ismét szegényebb lett a filatelisták világa, elhunyt a magyar bélyegkereskedelemben egyik jelentős egyénisége, Jászai Boriska. Üzlete Budapest közepén, előbb a Szabadsajtó (korábban Eskü) utca egyik, majd a másik oldalán működött. Több évtizedig ez a hely volt a magyar gyűjtőmozgalom egyik központja, maig is sok kiállításon az érmeiket a segítségével felépített gyűjtemények viszik el. Emlékére felhúzzuk katalógusokra vonatkozó javaslatát, amit Bélyegvilág c. lapjában majd 50 éve fogalmazott meg: „Legideálisabb volna, ha az egyes országok gyűjtői és kereskedői közösen állítanák össze a saját katalógusukat és ezt azután semleges helyen szétfoglaltatva kinyomtatják.” A közös világtalálkozó azóta is a gyűjtők álma.

ÚJDONSÁGOK

A szovjet posta háromértékű sorozat kibocsátásával emlékezett meg Solohov születésének 80. évfordulójáról. Az egyes címletek az író arcképét és jelemtől a népszerű műveinek címlapját mutatják be. — 15 kopek névértékű címlet az Interkozmosz program keretében a Halley üstökös megfigyelésére küldött űrszondáról számol be. A bélyeg szegélyen felsorolja a programban közreműködő országokat, így hazánkat is. — Az Ártész utatörténetében az 1940-es évek nyarainak gyerekei, erről 4 kopek névértékű címlet ad hírt.

Cayman a Karib-tenger szigetországa. Négy bélyeggel népszerűsíti a nemzetközi ifjúsági év eszméit. Ezekben helyt adtak a mezei futásnak, a focinak és a kosárlabdának hasonló, nálunk ismeretlen netballnak (hálólabda?). A negyedik címleten könyvtárat szemléltetünk meg, amely a központi egyetemhez tartozik, ahol 4000 hallgató van.

Ritka témát választott Ascension. Ágyúkat mutatnak be az elmúlt száz évből. Az utolsó címlet az a szárazföldre telepített hajóágyú látható, amellyel a II. világháborúban a sziget védte a német tengeralattjárók ellen. A löveg 17 kilométeres hatósugarával 1941-ben a legveszélyesebb fegyverek közé tartozott! De kár, hogy az idő nem állt meg a haditechnika fejlődésében!

A hazai mezőkön díszló kamilák a gyökör vadvirág Törökországban is. Az ottani posta a gyógyászati célokra használt virág képével díszítette 10 líra névértékű bélyegét.

Ciprus postája öt bélyegen foglalja össze az ideig legfontosabb eseményeit, jubileumait. 30 éve kezdődött a függetlenségi harc, 25 éves a köztársaság — tudósít az első két bélyeg. A további három címlet közzönti a nemzetközi ifjúsági évet, az európai zene ünnepeit és az ENSZ 40 éves fennállását.

EOKA 1955-1959 6c

KYTIPOZ CYPRUS KIBRIS

Mit vehet fel a kisbaba?

Debrecenben éves átlagban kétezernél több gyermek születik, s bár a kisbabák ellátása alapvetően szülői tevékenység, de ebben komoly partner a kereskedelem is. Az úgynevezett bébiellátás nagyon sokrétű feladat, a napokban az iránt érdeklődtem, hogy oldják meg ezt a ruházati boltok.

Kérdéseinkre a Délibáb Áruház divat-Méta osztályán Papp Lászlóné osztályvezető és a Hajdú-Bihar megyei Ruházati Kiskereskedelmi Vállalat 35. számú Hőfehérke gyermekruházati boltjában Szűcs Tamásné boltvezető válaszolt.

— Milyen az áruházban a babaruhák választéka? — kérdeztem a Délibábban.

— Bébicikkekben úgy próbáljuk kialakítani a készletet, hogy széles körben kielégítsük a vevők igényeit. Ennek megfelelően olcsóbb és drágább árukat egyaránt tartunk, igen kedvelik a vásárlók a pamut, a frottír alapanyagú tipegőket, totyogókat, kocsikabátokat, a kötött bébipulóvereket, kétrészes garnitúrákat, plüsstermékeket. Igaz, ez utóbbiak többbe kerülnek, de minőségük igen kiváló.

— Van-e hiánycikk?
 — Az év elején a pelenkaellátás akadózott, de minket

ez nem érintett, mert áruházzunk nagykereskedelmi részlegnek cseh árucikkek-kapcsolata révén biztosítani tudtuk ezeket a termékeket is. Jelenleg a bébiing, rékli, köldökfáslí hiányzik.

— Milyenek a vásárlói igények? — kérdeztem a Hőfehérke boltban.

— Az olcsó termékektől a legdrágábbakig mindent keresnek a vevők. Az ideai nyár slágere a jugoszláv gyártmányú tipegő volt.

— Vannak-e kézi készítésű ruhácskák?

— Az évszaktól, időjárástól függően keresik a vásárlók a háziipari termékeket. Nyiregyházáról kézi horgolású, Hatvanból gépi kötésű kis rugdalózót, kocsikabátot, sapkát szoktunk kapni. Ezeket magasabb árú ellenére is megveszik, sokan ajándékba viszik az első látogatások alkalmával.

— Mit keresnek hiába a vevők?

— Sajnos, a bébiing az 50-68 méretig hiánycikk. Ez, tudomásom szerint, országos jellegű gond. A kelengyét vásárló kismamák nem tudnak ingecskéket helyett mit ajánlani, ez nem kis problémát jelent az első gyermek

váro családoknak. Ha olykor-olykor kapunk ezekből néhányat, akkor a vásárlók egész sorozat ingecskéket megvesznek a gyerekeknek.

A boltban vevőkkel is beszélgettem:

— Csak benéztem a boltba, látok 74-es méretű inget, és venni is fogok belőle, bár még nagy a gyerekre, de ezt nagyon ritkán lehet kapni.

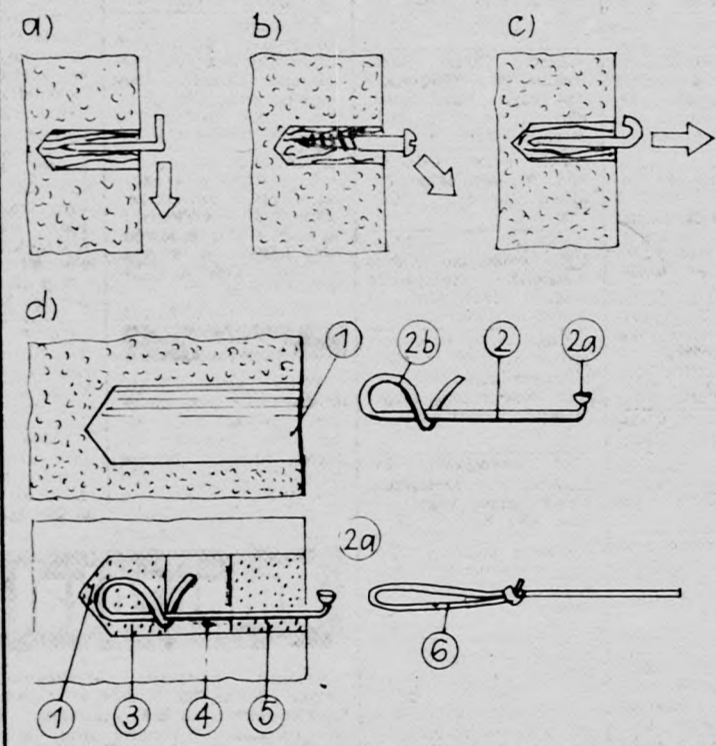
— Fehér végigombos kisinget keresnek 68-as méretben. Gondban vagyok — panaszkodik az egyik asszony — a 62-eset kinőttem a gyermekem, nem is tudom, mit fogok ráadni.

— Totyogót és kisinget keresek a gyerekeknek, inget sajnos nem látok megfelelő méretben — mondja egy másik.

Mutatom a boltvezetőnek ezt a néhány leírt mondatot, tanácsalanel nézünk egymásra. Alig értem, hogy ilyen alapvető cikket miért nem lehet kapni. Alig hiszem, ne lenne olyan vállalat, szövetkezet, kisiparos vagy gazdasági munkaközösség, aki ezt az apró, de nélkülözhetetlen ruhadarabot ne tudná gazdaságosan előállítani.

Bubonyi Mária

KAMPÓK RÖGZÍTÉSE

A fémernemű- és törülközőszáritás egyik egyszerű módja: vízszintesen, párhuzamosan kifizűzött zsinórokra akasztani. Ehhez legcélszerűbb háztartási vagy horgászatban néhány méter vastag nylonzsinórt venni. A zsinórt nagyon erősen feszítjük ki, mert a nedves kelme nehéz, és lehúzza majd.

A pontok kijelölése után a szemben levő falakba beverjük a zsinórok tartókampóit. A kampóknak a falba való rögzítésekor figyelembe kell venni annak az erőnek az irányát, amellyel a kampókat terhelni fogjuk. Erre vonatkozóan a következők helyzetek adódhatnak:

a) A kampószöveget, amelyre képván felakasztva, függőlegesen ható erő terheli, mint azt a nyíl mutatja.
 b) A felüggesztett polc húzza és nyírja a csavart, és az erő a nyíl irányában hat.
 c) A szemben levő falhoz kifizűzött zsinór vízszint a kampót kiszakítja az ábrán látható nyíl irányában.

A zsinórt rögzítő kampót fa- vagy műanyagból készíthetjük a falba. Csövesével kb. 45 mm mély lyukat (1) készíthetünk a falba (d ábrán). Kerépkörülöböl kampót hajlítunk (2). A küllő külső végét, mint kampót vesszük igénybe (2 a) a zsinór elhelyezésére. A levágtott véget hurok alakjában hajlítjuk meg (2 b). A megfelelő rögzítés céljából:

— meg kell tisztítani a lyuk belsejét a portól,
 — kis ecsettel meg kell nedvesíteni a lyuk belsejét,
 — frissen elkészített gipszréteget (3) kell bepréselni, és a horog (2) gipszbe mártott végét a friss gipszbe benyomni,
 — a drót köré gipszszel nedvesített vattakorongot (4) nyomunk (a gipszvet vízzel dolgozzuk szét tejsől sűrűségű anyaggá: vizet nem szabad hozzáönteni a gipsz kötésének pillanatában). A gipszszel tartalmazó vattát pálcá segítségével tömítjük,
 — gyorsan dolgozzunk, hogy időközben a gipsz ne keményedjen meg.
 A maradék gipszszel kitöltjük a furat (5) többi részét. A gipsz száradása közben késsel kivegyenlítjük a fal felületét, majd nedves ruhával elsimítjuk a gipszszel a horog körül.

A horog (2 a) ne álljon ki nagyon a fal felületéből, csak annyira, hogy rá lehessen helyezni a zsinórhurkot (6). A nylonzsinórt gyengén meg kell melegíteni a megkötendő részen, mert a meglágyult zsinórt szorosa lehet csomózni. A zsinórokat csak a gipsz teljes megszáradása után, a következő napon helyezük fel.

Fordította: S. A. V.

Utazom a villamoson.

A zötyögés kedvezően járul hozzá logikus elmélkedésemhez. Kátya azt akarja, hogy edzett, bátor, határozott srác legyek. Olvastam valahol, hogy az ember legjobban az ellenséggel vívott harcban edzheti meg önmagát. Biztosan igaz, de ... nekem nincs ellenségem. Szerezni kell! Bedobok egy gombot a persely nyílásán, és nagy lelki nyugalommal letéptem a jegyet. Várom. Mindenki látja, de nem szól rám senki.
 — Emberek! — mondom.
 — Nem látják, pénz helyett a kabátgombomat dobtam be ...!
 — A te dolgoz, fiam, nincs ellenőr a környéken — feleli egy öreg.
 — Fogd be a szád, tata, nem kérdezett senki!
 — Jó, befogom — így a bácsi.
 Tiszta nyereség lenne, ha most az öreg mellé állna a többi utas. De nem! Hallgat-

G. DROBIZ:

Jellemerősítési gyakorlat

idős hölgy. — Magának olyan intelligens a megjelenése, jól öltözött ... Igaz, manapság már a banditák is jól öltöznek, van nekik miből!
 — Miféle banditák? Még fegyverem sincs.
 — Azzal a banditák nem is szoktak dicsekedni.
 — De nagyon okos maga, vén bolond!
 — Jól van, jól van, bolond vagyok, de nem jobban, mint bárki más.
 Azzal mindnyájan leszelltak. Amikor elindult a kocsis, már új utasok vettek körül. Én pedig feladtam a harcot, bedobtam a pénzt a perselybe.
 — Nézd már, bedobja a pénzt és nem szakítja le a jegyet — hallottam a hátam mögül.

Ezt nem hagyhatom szó nélkül!
 — Micsoda gyáva népség! Azt se bánnák, ha az ember vérben fetrengene.
 — Igazad van, haver — szóltal meg egy colos srác. — Vannak manapság ilyen közömbös, cinikus alakok ...!
 — Teljesen egyetértek — szakította félbe a mögöttem álló idős hölgy. — A múltkor is éppen jöttem hazafelé, amikor egy huligán ...
 — Huligán?! — mondom erre. — Velük majd elbánik a rendőrség, de itt vagyok én, aki pénz helyett gombot dobtam a perselybe. Mindenki látta, mégsem szóltak.
 — Már miért szóltunk volna — kontrázott ísmét az

INGATLAN

Intézmények, vállalatok, magánosok, ügye...

APRÓHIRDETESEK

Vizpartli telek házral... Debrecen-Józsa Hegy...

ÁLLÁS

Fiatal, agilis, vállalat... Főosztályi gép eladó...

HALÁLOZÁS

Mély fájdalommal tudatjuk... Fajdalommal tudjuk, hogy...

Köszönetnyilvánítás

Köszönetet mondunk mindazoknak... A Nemzetközi Szövetség...

JÁRMŰ

Lada 1300-as jó állapotban... ZSUK nyitott, három...

BÚTOR

Mindenféle szép bútor... Modern és egyéb szép...

EGYÉB

Kuvassz kiskutyák... Jó forgalmú helyen...

ALBÉRLET

Fiatal házaspár kisgyermekkel... Eladó a típusú garázs...

EXPRESSZ

Szoba-konyhás családi ház... Szűrgősen eladó Pandúr...

LAKÁS

Budapest, XIII. kerület... Szobák, konyha, fürdő...

ALBÉRLET

Fiatal házaspár kisgyermekkel... Eladó a típusú garázs...

ALBÉRLET

Fiatal házaspár kisgyermekkel... Eladó a típusú garázs...

ALBÉRLET

Fiatal házaspár kisgyermekkel... Eladó a típusú garázs...

ALBÉRLET

Fiatal házaspár kisgyermekkel... Eladó a típusú garázs...

ALBÉRLET

Fiatal házaspár kisgyermekkel... Eladó a típusú garázs...

DOLGOZÓKAT ALKALMAZNAK

Azonnali belépéssel alkalmazunk... A Hajdú-Bihar megyei Állami Építőipari...

DOLGOZÓKAT ALKALMAZNAK

Azonnali belépéssel alkalmazunk... A Hajdú-Bihar megyei Állami Építőipari...

DOLGOZÓKAT ALKALMAZNAK

Azonnali belépéssel alkalmazunk... A Hajdú-Bihar megyei Állami Építőipari...

DOLGOZÓKAT ALKALMAZNAK

Azonnali belépéssel alkalmazunk... A Hajdú-Bihar megyei Állami Építőipari...

DOLGOZÓKAT ALKALMAZNAK

Azonnali belépéssel alkalmazunk... A Hajdú-Bihar megyei Állami Építőipari...

DOLGOZÓKAT ALKALMAZNAK

Azonnali belépéssel alkalmazunk... A Hajdú-Bihar megyei Állami Építőipari...

DOLGOZÓKAT ALKALMAZNAK

Azonnali belépéssel alkalmazunk... A Hajdú-Bihar megyei Állami Építőipari...

Építkezők figyelmébe ÉPÍTKEZZEN HŐTAKARÉKOS GÁZBETONNAL... A Könnyűbeton- és Szigetelőanyag-ipari Vállalat...

Hegesztőminősítő tanfolyam a Kelet-magyarországi Építőipari Vállalatok... Szakmai Oktatási Központja...

Kiemelt béréssel jól képzett kőművesbrigádokat... VESZ FEL a Rákóczi Szakszoprot, Debrecen, Apafi u. 145.

SPORT

Sportrovat-ügyletes:
FÜLEP KORNÉL
 Ügylet: 9-től 12-ig
 Telefon: 17-152

FIFA-közlemény

A Nemzetközi Labdarúgó Szövetség pénteken Zürichben közleményt bocsátott ki a csütörtöki súlyos mexikói földrengés kapcsán.

A péntek délig beérkezett információk alapján semmilyen sürgős intézkedést nem kell hoznunk a jövő évi mexikói világbajnoksággal kapcsolatban — szól a FIFA nyilatkozata. — Nincs azonban kizárva, hogy a hét-fői ülésen, amelyen részt vesz Guillermo Canedo, a VB szervező bizottságának elnöke is, olyan döntések születnek, amelyek módosítják korábbi elképzeléseinket.

A mexikói televízió már csütörtökön bejelentette, hogy a földrengés nem rongálta meg a világbajnokság mérkőzéseinek otthont adó egyik stadiont sem, s a VB-t az eredeti terveknek megfelelően 1986. május 31-én megnyitják.

Az EFE hírügynökség jelentése szerint Joao Havelange, a FIFA elnöke vasárnap Mexikóba utazik, hogy felmérje a földrengés által a VB-re épített létesítményekben tett károkat.

**KÉZILABDA NB I
 FTC-D. Dózsa
 32-16 (15-12)**

HÉT VÉGI SPORTMŰSOR

SZEPTEMBER 21., SZOMBAT

BIRKOZÁS

Bocskai Általános Iskola tornaterme, 10: Grundbirkozás a Komáromi, a Bocskai, a csapatoké és a Petőfi általános iskolák tanulóiak részvételével.

KÉZILABDA

Kinizsi-pálya, 9.45: D. Kinizsi DEKO-Hajdúdorog (férfi megyei, Komáromi, Vass). — II: D. Kinizsi II.—Püspökladány II (női II. o., Komáromi Vass).

Vidéken: NB II. Nők: Derecske-Sirok (10.30, Nagy II. Szűcs). Megyei bajnokság, Férfiak: Derecske-Biharkezes (16, férfi megyei, dr. Anderkó, Kecskés), Berettyóújfalui MSE—Balmazújváros (17.30, Nadasy, Pest). Hajdúsoboszló, Gázláng—Nyíradony (16, Sidos, Zavacki). Nők: Berettyóújfalui MSE—Hajdúnánás (15, Gali, Szabó J.), Földes—Hajdúsoboszló Bocskai (10.15, Mezőteleki, Simon), Hajdúböszörmény—Komádi (10.15, Szabó S., Szolnoki).

LABDARUGÁS

Nagyerdői stadion, 15.30: DMVSC—Tatabányai Bányász (Roxin, Németh L., Györi). NB I-es mérkőzés, — 13.30: DMVSC—Tatabányai Bányász (Csáki). NB I-es utánpótlás-mérkőzés.

Vágóhíd utcai pálya, 11: D. Kinizsi—Honvéd Szabó Lajos SE (NB-s serdülő, Nagy F., Nagy Gy., Nyilas). — 12.30: D. Kinizsi—H. Szabó Lajos SE (NB-s ifjúsági, Nagy J., Nagy Gy., Nyilas).

ROPLABDA

Hajdú utcai iskola tornaterme, 10: D. Sportiskola—Nyírádonyi Bathory (női NB II.). — Bocskai téri iskola tornaterme, 11: D. Sportiskola—Borsodi Építők, Férfi NB II-es találkozó.

TÖMEGSPORT

Olimpiai ötérv, futás (férfiak 14, nők 7 km), 9: Debrecen (Kartács u.), Hajdúnánás (sporttelep), Berettyóújfalui (TIVIZIG), Hajdúdorog (sportpálya), Hajdúböszörmény (városi sportcsarnok), Derecske (művelődési központ), Nádudvar (művelődési központ), Polgár (sportpálya), Balmazújváros (sporttelep), Hajdúsoboszló (MHSZ-bázis), Püspökladány (Zoja iskola), Biharkezes (gimnázium) és Hadháztéglás (tanácssház).
 Szeptember 22., vasárnap

KÉZILABDA

Városi sportcsarnok, 10.30: D. Dózsa—Bp. Elektromos (férfi)

**Ma délután fél 4-kor a stadionban
 DMVSC-Tatabánya
 Vasárnap: a D. Kinizsi Dunaújvárosban
 Debrecenben: DUSE—Hajdúböszörmény**

E héten ismét nagyüzem lesz labdarúgásban, teljes fordulóra kerül sor mind a négy fronton, az NB I-ben és NB II-ben, a területi és a megyei bajnokságban is.

A labdarúgó NB mai, szombati programjában kerül sor Debrecenben a DMVSC—Tatabányai Bányász összecsapásra. A mérkőzést délután fél 4-től a nagyerdői stadionban bonyolítják le. A találkozó a Roxin, Németh L., Györi játékosokból álló csapatok között zajlik.

A Tatabányáról: szerdán Bécsben a Rapid ellen — különösen Lakatos kiállítása után — „padlóra került” a Bányász. Az újabb híradások szerint hárman sérülten érkeztek haza, Schmidt nem játszhat, és bizonytalan Kiprich és Vincze I. játéka is.

A DMVSC-ről: Supka három sárgalapos figyelmeztetése miatt egy mérkőzésen pihenésre kényszerül. Egyébként teljesen bizonytalan a csapat összeállítása, erről dr. Puskás Lajos így nyilatkozott:

— Valóságos dőmping van nálunk a sérültekből. Paróczai régóta beteglistán van, mellé iratkozott fél Mohácsi. Ó sem, az ugyancsak sérült Nagy sem edzett a héten, s maródi Kiss, Varga, Magyar B. és Till is. Attól függ, hogy a szombat délutáni mérkőzésre milyen összeállítású tizenegyet fut ki a pályára, hogy megkérdezem a sérülteket, ki vállalja a játékot, ki nem. A mérkőzés kimenetele, végeredménye függ attól is, hogy milyen csapattal állunk ki és milyen állapotban lesznek játékosaink.

Az NB I-es mérkőzés előtt, fél 2 órai kezdettel kerül

ma sor a DMVSC—Tatabányai Bányász utánpótlás bajnoki mérkőzésre (játékvezető: Csáki).

A D. Kinizsi vasárnap újabb pályára lép, mégpedig Dunaújvárosban, ahol délután 4 órai kezdettel kerül sor a Dunaújváros—D. Kinizsi összecsapásra. A találkozó a Szabó T., Komáromi, Szalai játékosokból álló csapatok között zajlik.

A D. Kinizsi már ma szombaton elutazik Debrecenből a mérkőzés színterére — mondotta Fülep József, a sportegyesület ügyvezető elnöke, s azt is közölte, hogy Rajzinger még mindig sérült, most már Pásztor játéka is kérdéses. Véleménye szerint a szerdán szép győzelmet aratott csapat játszik majd Dunaújvárosban, tehát a Vadon — Bezzegh, Garamvölgyi, Takács, Kalapos — Leiszt, Magyar, Andirkó — Pásztor, Fehér, Sebők összetételű együttes kezd majd. Cserejátékosok: Kun, Bruder, Barna, Szilágyi és Kovács.

A területi és a hajdú-bihari megyei labdarúgó-bajnokságban a héten délután 3 órakor kezdődnek a mérkőzések. Ma, szombaton kerül sor a Honvéd Papp SE—Kisvárdai összecsapásra, míg vasárnap hajdú-bihari rangadót játszanak Debrecenben, az egyetemi sporttelepen, ahol a D. Universitas a Hajdúböszörményt fogadja. A Püspökladányi Fiszavasváriban, a Balmazújvárosi Rakamazon játszik.

A megyei bajnokság állása, a Hajdú Vasas az újonc Biharnagybajom otthonában mérkőzik.

F. K.

**„Tűzok-futás” Balmazújvárosban
 Izmosodó sportélet**

A Hortobágy „mellyeken” elterülő Balmazújváros közel húsz ezer lakosával Magyarország legnagyobb falvai sorába tartozik. A tanácsi közigazgatás átszervezése nyomán az elmúlt évben a városi jogú nagyközségi tanácsnál létrehozták a művelődési, egészségügyi és sportosztályt, amely többek között ellátja az újárósi körzet — Egyek, Hortobágy, Tiszecsége és Újszentmargita — sportszakigazgatási feladatait is. A MESO vezetője, Fekete János — fiatal ember, tettvággyal tele —, a pedagógus pályát cserélte fel a felelőségteljes és rangot jelentő beosztással. Közvetlen segítője Birinyi József testnevelési és sportfelügyelő, aki régi, kipróbált „harcosa” már a sportmozgalomnak.

— Balmazújváros sportéletének jobbitása érdekében két alapvetően fontos dologban kell előrelépni — mondja Fekete János. — A létesítményhelyzetünket kell javítani, valamint a szakember-ellátottságot.

Mi rejlik a hivatalos hangvételű megállapítások mögött? Milyenek a jelenlegi állapotok, melyek változtatni kívánunk? Mindenekelőtt vegyük szemügyre az iskolai sport területét, amely meghatározó jelentőséggel bír a testkultúra és sport szempontjából. Balmazújvárosban öt általános és két középiskola működik. Az általános iskolák közül háromban van tantervi igényeket kielégítő tornaterem. A gimnázium meg a hatvanas évek elején épült, kisméretű, tusterem, míg a szakmunkásképzőnek nemhogy tornaterme, de igazi otthona sincs. Javított a helyzet, hogy a tavalyi Bálakon összedőlő általános iskola helyén ma már új, korszerű épületrész áll, melynek haiminchatszortizenyolc méteres sportcsarnoka van. Ugyancsak Bálakon található a legszebb sportudvar — melyen még kisebb atlétikai versenyeket is rendezhetnek. A legmostohább körülmények között a Darutelep és a Szigetkert kisdíjakjai maradtak.

— Azt gondolom, hogy a feltételekhez, ami között a mi iskolánk évtizedek óta működik, méltatlan azokhoz az eredményekhez, melyeket ennek ellenére produkáltak — állapítja meg Erdei József, a 2-es számú Daru-telepi Általános Iskola igazgatója. — Elég, ha azt emlitem, hogy 1969-ben, Komáromi Akos idejében a kézilabdázó gyerekeink országos úttörő-olimpiai bajnokságot, valamint negyedik helyezést értek el. És mindez milyen feltételek mellett? Sajnos, ezek nemhogy javultak volna, de romlottak. A mi tornatermünk tizenhatszortízre bele az új bálai csarnokba. Nem megoldott a tanulók öltözése, tisztálkodása, és sorolhatnám a gondjainkat az azal, hogy a bitumenes kézilabdapályánk az évek során annyira elhasználódott, hogy ma már életveszélyes rajta sportolni. A felújítása pedig meghaladja létező erőinket.

A kétségtelen gondokon nyhít, hogy a Lenin Tsz által épített községi sportcsarnok délelőtlönként nyitva áll az iskolai testnevelési órák részvevői előtt.

— A hetedik ötéves tervben szükség lenne két új tornaterem megépítésére — mondja reménykedve Fekete János —, ezzel megoldódna gondjaink nagy része.

Vonzerő a lakás is

Az osztályvezető irodájában a frissen forrázott tea illata csap meg, amint belépek. Az asztalra a házigazda mellett Loos Imre tanulmányi felügyelő ül, velük szemben egy fiatal tanár, pályakezdő testnevelők. Most végeztek a nyíregyházi főiskolán.

— Fontos volt, hogy több fiatal szakembert hozunk Újvárosra, hiszen eddig a tizenegyet csakantár mellett ötven nem szakosként tanították a testnevelést. Sikertörténetünk, hogy részükre korszerű szolgáltatásokat tudunk biztosítani. Szeretnénk, ha itt telepednének le, és minél előbb bekapcsolódnának az újárósi sportéletbe is — mondja elégedetten a MESO vezetője.

A fiatal diplomások közül Fábrikné Szabó Katalin a torna sportágat szeretné megkedvelni a kisdobos korosztályal, míg férje, Fábrik Gyula a labdarúgásban kíván eredményeket elérni. Telicska Mihály, aki kézilabdás volt a főiskolán, a röplabdát is kedveli. A debreceni Melkó Károly a lab-

darúgásban ért el szép eredményeket, megyei ifjúsági válogatott is volt. Ő a foci mellett egy olyan sportágat — a kosárlabdát — szeretne meghonosítani, amelynek Újvárosban nincsenek hagyományai. Lelkesen beszél terveikről és nem győzik hangsúlyozni, hogy nem remélték ilyen szíves fogadtatást, mint amilyenben eddig részüket volt. A lakáshelyzetük megoldásával pedig olyan pluszt kaptak, amivel kevés pályakezdő büszkélkedhet.

Magasabb osztályba lépni

Balmazújvárosban mindig a futball volt a legnépszerűbb sportág. A régmúlt időkben ugyan kevesen idézik ma már, de a felszabadulást követő évek, majd a hatvanas észendők sikeres gardáira, játékosaira többen emlékeznek. Nem sokan tudják, hogy a jó húsz évvel ezelőtti világhírű olasz futballcsapat, az Internazionale sikerei is kötődtek valamelyest Újvárosához. A világlasziszokkal tűzdelt — Burgnich, Jair, Mazzola, Soares, Corso — együttesnek a balmazújvárosi Solti Dezső volt éveken át a menedzsere.

Ma a Lenin Tsz SK labdarúgócsapata a területi bajnokságban szerepel, az elmúlt évben a hetedik helyen végzett. Idén több játékost igazoltak és merészebb tervekkel állítottak a garda elé. A sportkör elnöke, Németh József ezt így fogalmazza meg.

— Induláskor a bajnokság megnyerését tűztük ki célul. Keressük a gyengébbben sikerült rajt okát (DUSE—Balmazújváros 5—1), de bizom abban, hogy rövid idő alatt talpra állunk. Szeretnénk, ha szép számú nézőközönségünk jöjjön a magasabb osztályban színvonalasabb és jobb mérkőzéseken szurkolhatna.

A bálai általános iskola igazgatója, Király István maga is szurkolója az újárósi futballcsapatnak. A beszélgetéshez kapcsolódva érdekes gondolatot vetett fel.

— Az elmúlt évek során számos tehetséges gyerek bontogatta szárnyait a labdarúgópályán is. Sajnos, közülük alig-alig találni valakit is a bajnoki címre pályázó csapatunkban. Nem lenne helyesebb rájuk építeni, mint olyanokat igazolni, akik nem kötődnek igazán községünkhöz?

A minőségi sportról szólva Birinyi József kiemeli a férfi kézilabdázók teljesítményét, akik szintén a magasabb osztályt, az NB II-t célozták meg. Jelentős eredményeket produkáltak az újárósi lovasok, ökölvívók és atléták is. Nem utolsósorban említi a felügyelő a tömegsportrendezvények szaporodó eseményeit. Évek óta jól szerepelnek a falusi spartakiád versenyek, több százan vesznek részt az olimpiai ötérv akcióban, de legnagyobb sikert a „Tűzok-futás” aratta. Kérdő tekintetere válaszolva Fekete János felmutatja az irodája falán függő balmazújvárosi címerre, amely egy tatárjárás korabeli pecsétnyom alapján készült, s 1911 óta díszíti a jelenlegi tanácssház épületének homlokzatát. Rája a Hortobágy legnagyobb testü madara, a tűzök látható, lábai alatt három szál búzakalással.

Számos egyéb tömegsportesemény közül kiemelhető a Vörös Csillag Tsz által egész évben át szervezett úszásoktatás, amelynek eredményeként e nyáron kétszázhuszöt kisdíjak sajátította el az úszás alapjait.

Balmazújváros helye és szerepe jelentős megyénk társadalmi, gazdasági és kulturális életében. Most a közgazdás sportjában is előrelépés tapasztalható. A jó kezdeményezések mellett számos terület ugyanakkor még kiaknázatlan. Nem eléggé szervezettek a különböző korosztályok szabadidő-sportja és a turisztika sem. Nincs kihasználva a Keleti-főcsatorna nyújtotta lehetőségek, ahol a túrakajakozást lehetne meghonosítani. Bizonyára Újvárosban is sokan szeretnének teniszezni, vagy jól felszerelt kondicionálóteremben súlyozni, erősíteni. Jogosnak tűnik az igény arra is, hogy mielőbb fedél alá kerüljön az úszómedence, megoldva ezzel a téli időszak sportolási lehetőségeinek egy részét. Mindezek talán már a közeljövőben meg is valósulnak.

Szentgyörgyi János

Adorjánék Pardubicében

Az elmúlt héten Torunda ismét összemérte erejét a magyar és a lengyel salakpálya-motorkerékpáros válogatott — kedden. Ezen a versenyen a lengyelek nyertek.

A magyar válogatott azóta már hazaérkezett és közülük Adorján Zoltán és Bódi László pénteken reggel ismét külföldre utazott, mégpedig Csehszlovákiába, Perényi Pál mesteredző vezetésével. A csehszlovákiai Pardubicében (Prághoz közel) ismételt megrendezés salakpálya-motorkerékpáros Aranysik Nagydíjat. A tavalyi viadalon a debreceni Adorján Zoltán bekerült a nagydöntőbe, melyben — az igen rangos mezőnyben — a hatodik helyen végzett.

A mostani versenyen is lesz selejtező, mégpedig szombaton, majd a döntőt 22-én, vasárnap délután vívják, melyről a csehszlovák tévé — este pedig a magyar televízió is ad közvetítést.

SOROKBAN

A megyei labdarúgó-szövetség játékoskereseti bizottsága sokasodik hétfő, továbbképzés összejövetelét szeptember 23-án délután 5 óráig tartja az ifjúságpolitikai klub Kossuth utcai épületének I. emeleti termében. A jövőben rendszeresen itt lesznek a megbeszélések.

A püspökladányi körzeti labdarúgó-bajnokság eredményei: Hajdúsoboszló—Báránd 2-0, Tépe—Gáborján 3-1, Nagyhegyes—Bihartorda 2-0, Földes—Ebes 2-1, Konyár—Sáp 7-1, Báránd—Szelep 3-4, Sáp—Földes 2-3, Ebes—Nagyhegyes 5-2, Bihartorda—Tépe 8-4, Gáborján—Hajdúsoboszló 1-3. Az élcsoporthoz: 1. Hajdúsoboszló 6, 2. Földes 5, 3. Ebes 4 ponttal.

A Hajdúsoboszlói Bocskai SE-nél ügyvezető elnökké a volt labdarúgó Mezei Lászlót nevezték ki.

A megyei kézilabda-szövetség serdülő, lányok és fiúk részére terembajnokságot ír ki, melyre október 10-ig lehet nevezni. A bajnokságban 1969. január 1. után született fiatalok játszhatnak.

A genfai nemzetközi teniszviadalon a Taroczy Balázs és a svájci Heinz Günthard páros legyőzte az amerikai Tim Gullikson, Meister kettőst 7:6, 6:7, 6:2 arányban.

Labdarúgó villámtorna

Az I. számú Lakótelepi SE kispályás labdarúgó villámtornát rendez október 12-én Debrecenben az Ifjúsági Sporttelepen. A tornát szervező sportegyesület a villámtorna első három helyezett csapatát benevezi a Magyar Ifjúsági Kupa kispályás labdarúgó seregszemlére is, amelynek nyertesei közzismert, hogy jövő évben Mexikóba utazhatnak. Igazodva a KISZ által kezdeményezett tornához, az I. számú Lakótelepi SE is csak olyan férfi- és női csapatok nevezését tudja elfogadni, amelyek tagjai 1954. december 31-e után születtek és nem igazolt játékosok.

A csapatok a személyi számokat is feltüntetendő névsorral és a csapatok orvosi igazolásával adhatják le nevezésüket az I. számú Lakótelepi SE Debrecen, Halköz 6. szám alatti irodájában. A nevezési díj csapatonként 150 forint, natáridő: október 10.

